

313.636 (481)
757

Landbruksdepartementets bibliotek

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 64.

DET CIVILE VETERINÆRVESEN

1926.

(Service vétérinaire civil 1926.)

UTGITT AV

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVESEN.

OSLO.

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1928.

Pris kr. 1,00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VII. (Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1926:

- Nr. 186. Norges handel 1924. (*Commerce.*)
- 187. Skolevesenets tilstand 1923. (*Instruction publique.*)
- 188. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1922. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 189. Norges jernbaner 1924—25. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 190. Norges telegrafvesen 1924—1925. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 191. Sjømannsforsikringen 1923. Fiskerforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 192. Kommunevalgene 1925. (*Élections en 1925 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 193. Forsikringsselskaper 1924. (*Sociétés d'assurances.*)
- 194. Norges industri 1924. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 195. Ulykkesforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 196. Alkoholstatistikk 1924—1925. (*Statistique de l'alcool.*)
- 197. Norges postvesen 1925. (*Statistique postale.*)
- 198. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1926/27. (*Finances de l'État.*)
- 199. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1925—1926. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1925—1926.*)
- 200. Folkemengdens bevegelse 1923. (*Mouvement de la population.*)

Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII. (Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)

Trykt 1926:

- Nr. 1. Fattigvesenet 1922, 1923 og 1924. (*Assistance publique.*)
- 2. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1925.*)
- 3. Norges bergverksdrift 1925. (*Mines et usines.*)
- 4. Norges kommunale finanser 1923/1924. (*Finances des communes.*)
- 5. Norges sparebanker 1925. (*Caisses d'épargne.*)
- 6. Folkemengdens bevegelse 1911—1920. Hovedoversikt. (*Aperçu général du mouvement de la population en Norvège pendant les années 1911—1920.*)
- 7. Norges handel 1925. (*Commerce.*)
- 8. Norges fiskerier 1924. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 9. Sykeforsikringen 1925. (*Assurance-maladie.*)
- 10. Skiftevesenet samt Overformynderiene 1923 og 1924. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)

Trykt 1927:

- Nr. 11. Norges Brandkasse 1923—1925. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)
- 12. Lønninger 1925—1926. (*Gages et salaires.*)
- 13. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1923. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 14. Forbudsavstemningen 18 oktober 1926. (*Plébiscite du 18 octobre 1926 de la prohibition des spiritueux.*)
- 15. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1927/28. (*Finances de l'État.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 64.

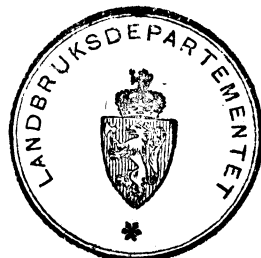
DET CIVILE VETERINÆRVESEN

1926.

(Service vétérinaire civil 1926.)

UTGITT AV

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVESEN.

• OSLO.

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1928.

- For årene 1889—1898 se Norges Offisielle Statistikk, rekke III.
- For årene 1899—1903 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IV, nr. 24, 57, 70, 89 og 116.
- For årene 1904—1911 se Norges Offisielle Statistikk, rekke V, nr. 15, 36, 65, 83, 112, 141, 173 og 201.
- For årene 1912—1918 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VI, nr. 13, 39, 71, 96, 121, 148 og 184.
- For årene 1919—1923 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VII, nr. 22, 43, 90, 141 og 182.
- For årene 1924 og 1925 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII, nr. 16 og 49.

313.636 (481) V57

GRØNDAHL & SØNS BOKTRYKKERI, OSLO

Innholdsfortegnelse.

(Sommaire).

I. Veterinærvesenet i 1926.

(Du service vétérinaire en 1926).

	Side (Page)
A. Almindelig oversikt (<i>Vue générale</i>)	1
Tabell I. Enkelte sykdommers forekomst i de forskjellige fylker 1926	2
B. De enkelte sykdommer (<i>Les maladies différentes</i>)	3
1. Munn- og klovsyke	3
2. Miltbrand	3
3. Ondartet katarrfeber	3
4. Raslesyke	4
5. Bråsott	4
6. Svinesyke og svinepest	4
7. Rødsyke og knuterosen	4
8. Smittsom anæmi hos hesten	5
9. Tuberkulose	5
10. Kverke	5
11. Smittsom kastning	6
12. Lungesyke og influensa hos hesten	8
13. Blodurin hos kveget	8
14. Forskjellige sykdommer	8
Tabell II. husdyrsykdommer artsvis	12
Tabell III. Husdyrsykdommer fylkesvis	16
Hos hest	16
» storfe	18
» sau	20
» gjet	22
» svin	24
» hund	26
» katt	28
» fjerfe	30
Tabell IV. Antall autoriserte dyrlæger i Norge i 1927	32
Utførsel og innførsel av husdyr	33

IV

II. Kjøttkontrollen i 1926.

(L'inspection de la viande en 1926).

Almindelig oversikt (Vue générale)	33
Tabell A. Antall slakt på stasjonene	36
Tabell B. Antall slakt, 2nen klasse, på stasjonene	38
Tabell C. Antall slakt, kassert, på stasjonene	39
Tabell D. Antall slakt kontrollert utenfor stasjonene	40
Tabell E. Sammendrag for 1926	42
Tabell F. Årsaken til 2nen classes stemping og kassasjon	44
Tabell G. Tønnekjøttkontrollen i 1926	45
Bevilgninger i budgjetterminen 1926—1927	46

III. Supplement til avsnittet «Gjeldende lover m. v.».

(Se årsberetningene for 1923, 24 og 25)	47
1) Lov av 14. juli 1894 med tilleggslover om foranstaltninger mot smitt- somme husdyrsykdommer	47
2) Nugjeldende (1. mai 1928) bestemmelser angående innførsel av dyr og smitteførende gjenstander	56

IV. Bilag: Munn- og klovsyken i Norge 1926—1927 av veterinær- direktør N. P. Thorshaug.	
--	--

I.

Om veterinærvesenet 1926.

Almindelig oversikt.

Ifølge de fra dyrlægene innkomne årsberetninger er der i årets løp behandlet hos:

Hest	55 903	sykdomstilfeller
Storfe	121 242	—
Sau	5 880	—
Gjet	1 754	—
Svin	47 827	—
Hund	12 723	—
Katt	893	—
Fjærfe	1 483	—
Andre dyr	610	—

Av de behandlede dyr angis å være døde eller drepte:

Hester	1 233
Storfe	5 451
Sauer	355
Gjeter	70
Svin	2 080
Hunder	928
Katter	104
Fjerfe	753
Andre dyr	45

Antallet av de av dyrlægene behandlede sykdomstilfeller hos husdyrene var i etternevnte år:

1890	46 091	1920	243 715
1900	71 438	1921	246 589
1910	146 537	1922	219 047
1915	204 416	1923	219 583
1916	167 733	1924	258 095
1917	204 076	1925	293 509
1918	231 168	1926	248 315
1919	235 831		

Tabell I.

Enkelte sykdommers forekomst i de forskjellige fylker i 1926.

(Relevé des diverses maladies par départements).

Fylke. (Département)	Munn- og klovsyke ¹⁾ (<i>Aphthae epizooticae</i>)	Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	Raslesyke (<i>Sarcophysema bovis</i>)	Bråsott (<i>Gastromycozis ovis</i>)	Ondartet katarrefeber (<i>Coryza gangraenosa boum</i>)	Lungesyke hos hestene (<i>Pleuro-pneumonia contagiosa equi</i>)	Svinepest (<i>Pestis suum</i>)	Rødsyke og knuterosen (<i>Morbus ruber</i>)	Kverke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	Smittsom anemi hos hestene (<i>Anaemia infect. equi</i>) ²⁾
Oslo	-	-	1	-	-	-	-	231	279	-
Akershus	-	7	-	-	13	-	23	2229	424	-
Østfold	2	14	1	-	12	-	-	1034	76	-
Buskerud	-	5	-	-	22	-	-	1447	106	3
Vestfold	-	8	-	-	5	-	-	398	23	-
Hedmark	-	7	3	-	49	-	-	2409	389	26
Opland	-	2	2	-	36	-	-	1004	177	-
Telemark	1	4	-	-	9	-	-	583	17	-
Aust-Agder	113	2	6	-	5	-	-	204	6	-
Vest-Agder	1	1	1	-	4	-	-	56	-	-
Rogaland	-	9	1	34	12	-	-	156	-	-
Hordaland	-	8	3	2	26	-	-	238	41	-
Bergen	-	-	-	-	-	-	-	33	58	-
Sogn og Fjordane	-	5	7	4	16	-	-	297	-	-
Møre	-	-	-	-	10	-	-	456	6	-
Sør-Trøndelag	-	2	-	-	44	-	-	690	6	-
Nord-Trøndelag	-	1	-	1	20	-	-	737	4	-
Nordland	-	-	-	12	10	-	-	276	18	-
Troms	-	-	-	-	4	-	-	4	1	-
Finnmark	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Ialt (total)	117	76	25	53	300	-	23	12482	1631	29
1925	-	98	19	53	277	3	275	11025	1430	39
1924	-	192	22	48	321	7	135	11348	2162	75
1923	-	111	29	59	438	5	158	10248	1220	73
1922	-	62	31	53	465	29	27	9699	1388	74
1921	-	62	27	104	511	22	80	11885	2031	57
1920	-	53	25	77	522	47	23	12201	4075	-
1919	-	82	31	73	513	459	155	10034	431	-
1918	-	75	25	63	472	532	83	9734	5069	-
1917	-	62	40	106	537	1196	147	8955	4430	-
1916	-	104	45	97	489	260	106	5074	1955	-

1) Antall besetninger.

2) Angrepne eller mistenkte.

Sundhetstilstanden blandt husdyrene i året 1926 må i det store hele karakteriseres som god. Imidlertid er der hendt det bemerkelsesverdige i Norges veterinærvesens historie, at munn- og klovsyke for første gang har holdt sitt inntog her i landet, idet sykdommen den 28de oktober 1926 blev diagnostisert på gården Tråne i Søgne herred, Vest-Agder fylke.

Løvrig har ingen av de ondartede smittsomme husdyrsykdomme vunnet større utbredelse og hverken kvegpest, hundegalskap eller snive har i år likeså litt som tidligere optrådt her i landet. Der henvises forøvrig til hvad der er anført under B. Om de enkelte sykdommer.

B. Om de enkelte sykdommer.

1. Munn- og klovsyke.

Sykdommen har optrådt i 117 besetninger, 2 i Østfold, 1 i Telemark, 113 i Aust-Agder og 1 i Vest-Agder fylke. En av veterinærdirektøren utarbeidet beretning om denne sykdoms optreden og bekjempelsesmåte er inntatt som bilag bakerst i nærværende årsberetning.

2. Miltbrand.

Miltbrand har optrådt med 76 tilfeller hvorav 68 hos storfe og i alle fylker undtagen Oslo, Bergen, Møre, Nordland og Troms. Sykdommen, der som det vil fremgå av tabell I, synes å være i tilbakegang har kun optrådt med enkelte spredte tilfeller og smitekilden synes nærmest bestandig å være avfallsmel eller annet innført kraftfôr.

Distriktsdyrlæge *H. Stenersen*, Sarpsborg, meddeler at en tømmermann som arbeidet med et gammelt fjøs fikk en stor hevelse i ansiktet nær øiet og at der i puss derfra påvist miltbrandsbaciller. Mannen blev innlagt på sykehus og kom sig i løpet av en ukes tid ved serumbehandling.

3. Ondartet katarrhfeber.

Av denne sykdom er hos storfe anmeldt 300 tilfeller hvorav 126 oppgis å være drepte og 82 døde. Sykdommen har optrådt i alle fylker undtagen Oslo og Bergen.

Statsdyrlægen for det vestenfjellske, *S. Tillier*, Bergen, meddeler:

Syken synes hovedsakelig å optrê hvor forholdene er mere primitive kanskje særlig i fjellbygder og er meget ofte lite typisk. En form som er hyppig særlig om våren og hos ungdyr viser sig ved temmelig høi feber, diaré og tydelig for-dunkling av hornhinden; forløpet er oftest godartet, dyrene kommer sig gjerne efter ca. 1 ukes forløp uten å få varig mèn av sykdommen.

4. Raslesyke.

Der er av denne storfesykdom anmeldt 25 tilfeller hvorav 19 opgis å være døde og 5 drepte. Den sees i år å ha optrådt i 9 fylker mot 19 tilfeller i 7 fylker ifjor.

4. Bråsott.

Av de anmeldte 53 tilfeller har 34 forekommet i Rogaland, 46 sauer angis å være døde og 6 drepte. Sykdommen har også i år kun optrådt på Vestlandet, Trøndelagen og i Nordland.

Statsdyrlæge *S. Tillier*, Bergen, innberetter at der efter rekvisisjon ialt er utsendt 840 vaksinetråde og at podningen synes å ha forløpet heldig frasett et enkelt tilfelle hvor dyret blev temmelig sykt, men dog kom sig.

6. Svinesyke og svinepest.

Av disse sykdommer er svinepest (svinediphteritis) anmeldt med 23 tilfeller som alle har optrådt i Akershus fylke og hvorav 7 opgis å være døde og 16 drepte. Svinesyke (smittsom lungebetendelse hos svin) secs å være gått betydelig frem idet der er anmeldt 699 tilfeller (mot 205 i 1925) hvorav 66 opgis døde og 13 drepte. Sykdommen har forekommet med 401 tilfelle i Hedmark, 228 tilfeller i Akershus og 33 tilfeller i Rogaland fylke.

Distriktsdyrlæge *J. Kjos-Hanssen*, Egersund, meddeler:

Svinesyke. I mars mnd. konstatertes for første gang «svinesyke» her i distriktet. Den viste sig som en smittsom lungebetendelse med hoste, diaré og utrivlighet i en mindre besetning på 5 smågriser, innkjøpt fra en større svineholder på Jæderen. Ved obduksjon fantes fortetning av lungene med sammenvoksninger til brystveggen. Preparat blev innsendt til veterinærinstituttet, hvor di ag nosen svinesyke blev bekreftet.

Distriktsdyrlæge *R. Bugge Næss*, Oslo, innberetter:

Av ondartede smittsomme sykdommer optrådte «virusssvinepest» i februar i 2 besetninger i Ø. Aker. Begge disse besetninger, som var foret med «skyller» fra Oslo, blev nedslått på offentlig bekostning og hermed smitekilden til en epizooti utryddet.

7. Rødsyke og knuterosen.

Disse sykdommer er i år tilsammen anmeldt med 12482 tilfeller (mot 11025 ifjor) hvorav 3444 med 253 døde og 63 drepte er opgitt som rødsyke mens 9038 med 132 døde og 109 drepte er anmeldt som knuterosen.

8. Smittsom anæmi hos hesten.

Som angrepet eller mistenkt for smittsom anæmi er i år nedslaktet 29 hester hvorav 26 i Hedmark og 3 i Buskerud fylke. Sykdommen er altså også i år gått betydelig tilbake. Se tabell I.

Distriktsdyrlæge *S. Lie*, Nordre Modum, beretter at den smittsomme anæmi blandt hestefølget på «Holleia havnegang» (se årsberetning for 1925) synes ophørt idet sykdommen ikke har vist sig siden i mars måned; i beretningsåret er 3 hester som alle stammer fra det ovenomtalte hestefølge nedslått på offentlig bekostning.

Distriktsdyrlæge *J. O. Mørstad*, Rena, meddeler at sykdommen synes ophørt i hans distrikt idet intet nytt tilfelle er iaktatt siden i juni måned og distriktsdyrlæge *O. G. Løken*, Elverum, anfører at sykdommen er sterkt på retur og at de 5 tilfeller han har konstatert (2 i Trysil og 3 i Elverum) alle er i tidligere smittede strøk.

9. Tuberkulose.

Tuberkulinundersøkelser på offentlig bekostning er også i år kun foretatt i enkelte særlige tilfeller mens en hel del besetninger er undersøkt privat særlig i Akershus fylke.

Distriktsdyrlæge *Th. C. Langballe*, Moss, beretter at tuberculinprøve (øienprøve og cutanprøve) blev foretatt på 120 svin i en besetning på 800. Øienprøven gav negativt resultat mens 17 dyr viste positivt resultat ved cutanprøven; disse viste sig ved slaktning alle å ha tuberkulose.

10. Kverke.

Av kverke er ialt anmeldt 1631 tilfeller, hvorav 34 oppgis å være døde og 5 drepte. Sykdommen har hyppigst forekommet på Østlandet og med flest tilfeller i Akershus (424), Hedmark (389), Oslo (279) og Opland (177).

Distriktsdyrlæge *O. Taralrud*, Nordre Valdres, meddeler at sykdommen igjen har optrådt med spredte tilfeller efter 7 à 8 års fravær. Sykdommen optrådte usedvanlig mildt, almenbefinnendet var omtrent ikke forstyrret, nesefloddet sparsomt uten videre hoste, kun abscessdannelserne godtgjorde diagnosen. En hest døde efter 8 ukers lidelse med uttalt kverkelymphangit og abscesser over hele kroppen, tilsist i krøset Eiendommelig var at de andre hester på stallen ikke blev smittet til-tros for at ingen av dem hadde hatt sykdommen og dette var almindelig også i andre tilfeller.

Resultat

av offentlige og private kvegtuberkulinprøver av storfe i året 1926.
*(Compte-rendu sur le résultat des recherches publiques et privées faites
 chez le bétail par la tuberculine, pendant l'année 1926).*

Fylke (Département)	Antall undersøkte dyr (Nombre des animaux tuberculines)	Derav mistenkte og tuberkuløse (Dont suspects & tuberculeux)	Antall prøvede besetninger (Nombres des étables examinées)	Derav tuberkuløse (Dont tuberculeuses)	Omsprøitede besetninger (Inoculations répétées)	
					Antall besetninger	Tuberkuløse
Oslo	-	-	-	-	-	-
Akershus	846	14	56	12	-	-
Østfold	82	24	9	2	1	1
Buskerud	23	-	7	-	-	-
Vestfold	-	-	-	-	-	-
Hedmark	16	3	1	1	-	-
Opland	86	47	5	5	-	-
Telemark	-	-	-	-	-	-
Aust-Agder	-	-	-	-	-	-
Vest-Agder	3	-	1	-	-	-
Rogaland	-	-	-	-	-	-
Hordaland	1	-	1	-	-	-
Bergen	-	-	-	-	-	-
Sogn og Fjordane	-	-	-	-	-	-
Møre	-	-	-	-	-	-
Sør-Trøndelag	97	3	17	2	-	-
Nord-Trøndelag	-	-	-	-	-	-
Nordland	4	-	1	-	-	-
Troms	-	-	-	-	-	-
Finmark	-	-	-	-	-	-
Ialt (total)	1 158	91	98	22	1	1

11. Smittsom kastning

hos storfe er innberettet med 2281 tilfeller hvorav flest i Akershus (482). Sykdommen har optrådt i alle fylker undtagen Oslo.

Distriktsdyrlæge *V. Høeg*, Sandvika, innberetter:

Den smittsomme kastning hos kveget forekommer stadig, dog ikke for tiden særlig ondartet. Interessant er det å iakta, at en hel rekke innsendte blodprøver hvor det kliniske fund bestemt peker på sykdommen, såsom store, geléaktige ødemer, flod før kastningen m. m. allikevel ved undersøkelsen på instituttet viser negativ reaksjon. Ad klinisk vei synes det således umulig å bestemme lidelsens karakter.

Distriktsdyrlæge *T. Faanes*, Stranda, meddeler:

Blandt mildere smittsomme sykdommer spiller fremdeles den bacillære kalvekastning den største rolle. Om den har været i avtagende nogen steder, har den tiltatt andre. Forholdet med fellesbeite gjør, at den er vanskelig å begrense. Smittespredning gjennom oksene er også påvist. I en gjetebesetning på 52 gjeter kastet 46. Kuene på samme gård kastet samtlige.

Distriktsdyrlæge *H. Gjørud*, Ål, innberetter:

Kalvekastning er der en del av. Men heldigvis er ikke alt av smittsom natur. Allikevel er denne sykdom en slem plage, som volder både tap og ubehageligheter her i distriktet.

Når en ku kaster, henvender eieren sig gjerne straks til dyrlægen og får undersøkt, om det er smittomt eller ikke. Dette skjer vesentlig av hensyn til benyttelsen av feavlforeningenes okser. Sådanne finnes i alle grender her, det er ingen, som holder egne avlsokser, med mindre det må gjøres på grunn av smittsom kastning.

Og folk er forsiktige med å leie kuer, som har kastet, til foreningsoksene. Det ser forøvrig ut, som om smitten ikke har lett for å spredes på den måte. Derimot er der ingen tvil om, at smittstoffet lett — og sikkert oftest — spredes ut over hvis en ku kaster på havnegangen og ikke da straks fjernes derfra.

I det siste sees arbeide å være igang for å få den smittsomme kalvekastning inn under de ondartet smittsomme sykdommer og få andre lovregler bl. a. hvad angår bruken av fellesbeiter til sådanne dyr.

Som ovenfor nevnt skjer kastningssmitte lett på fellesbeiterne, hvis folk ikke er forsiktige og isolerer kastekuene på betryggende måte. Men å gå såvidt som til å nekte ethvert bruk av fellesbeitene for dyr fra sådanne gårder vil være for strengt.

Det er de fleste gårder her, som ikke har annen havn enn i fellesbeitenes. Dette gjelder både hjemmehavn og havn i fjellet. Og det vilde være ruinerende for mange her, hvis de måtte ha alle sine dyr hjemme på det lille areal innmark hele året rundt og kanskje flere år i trekk, fordi om blott et eneste dyr i besetningen hadde kastet i årets løp. Dette uttalte også avdøde veterinærdirektør dr. Malm i sin tid, da der var tale om, at la alle besetninger, hvori smittsom kastning var forekommet, skulde nektes adgang til felleshavnegangene. Derfor bør visstnok en eventuell lovforandring angående disse forhold overveies nøie, før den settes i kraft, skal den ikke bli for hårdhendt.

Selvfølgelig bør dyr, som viser tegn til å kaste, straks fjernes, og kuer, som har kastet, må ikke slippes, sålenge de kan ansees for smittfarlige. Men skulde ethvert bruk av felleshavn bli nektet, så ikke ungdyrene og kuer, som har kalvet normalt skal kunne sennes dit, så vil det bli de fleste, som måtte redusere besetningen i for høi grad eller også gå til et betydelig forkjøp.

Forholdene her er små, og de fleste har kun sin besetning å leve av.

Distriktsdyrlæge *N. Kvam*, Ø. Gausdal, innberetter:

Smittsom kastning er i tiltagende igjen, særlig i Vestre Gausdal, men blir sjelden meldt og det er nesten umulig å få eierne til å holde sig gjeldende bestemmelser etterrettelige og det er ikke så rart, da disse er litet effektive og vanskelig å praktisere på fellesbeite. Man fikk dog ivår (1926) satt en stopper for, at okser og kuer for kastningssmittede besetninger blev sluppet i de store fellesdrifter

i Gausdals vestfjell. Det viser sig umulig å holde disse drifter sammen, idet okesene, så å si flyr over hele fjellet. Forholdsreglerne mot smittsom kastning bør snarest mulig i støpeskjeen.

Distriktsdyrlæge *A. von Schack*, Nesbyen, innberetter:

Smittsom abort hos kveget er det tross alle forsiktighetsforanstaltninger og uttagning av blodprøver umulig å bekjempe sålenge der er lovlig adgang til å slippe dyr fra kastesmittede besetninger på felles beite. Jeg har de siste år stadig fremholdt og kommer også iår inn på det samme: denne sykdom må hurtigst mulig inn under de «ondartet smittsomme sykdommer» med skjærpede bestemmelser og forbud mot slippning av smittede besetninger på felles beite og sundhetsattest fra dyrlæge for hver ku der sendes til foreningsokser o. s. v. Gjøres der nu ikke snart noget effektivt fra administrasjonens side kan denne sykdom bli en landeplage. Husdyreierne har gjennomgående en god forståelse av sykdommens skadelige innflytelse på husdyrholdet og ønsker selv alle forholdsregler til dens bekjempelse iaktatt.

12. Lungesyke og influensa hos hesten

har praktisk talt ikke forekommet og der er kun innberettet noen få tilfeller av influensa men ingen av lungesyke.

13. Blodurin.

Av blodurin hos storfe er innberettet 1327 tilfeller hvorav 95 opgis døde og 28 drepte.

Distriktsdyrlæge *I. Flønes*, Rissa meddeler:

Hæmoglobinæmien — den på beite optredende hos kveg — er man ved hjelp av trypanblått praktisk talt herre over; men dette stoff er adskillig varierende i oppløselighet, farve og giftighet. Det tyngre oppløselige er også tyngre resorberbart, så farven på injeksjonssted og omgivelser kan holde sig i flere måneder.

Dette er en stor ulempe for slaktedyr. Best resultat i alle deler er opnådd med et lyseblått, pulverisert preparat fra Merck, Darmstadt. Pakningen må være påstemplet «pro injectione».

14. Forskjellige sykdommer.

Ringorm innberettes fra flere dyrlæger å være meget utbredt. Besetningene smitter hverandre på fellesbeite om sommeren og sykdommen kommer ofte ikke under dyrlægebehandling før alle dyr på fjøset er angrepet. Overførsel til mennesker er hyppig.

Fjerfediphtheritis.

Distriktsdyrlæge *V. Høeg*, Sandvika, innberetter:

I en meget stor hønsebesetning — ca. 2500 stk. — alle under et tak, opstod diphtheritis. Jeg forsøkte behandling av enkelte dyr. De hårdt angrepne døde alle; men etterhvert blev sykdommen mildere, og efter ca. 1 måneds forløp opførte den. Det hadde især god virkning, da dyrene blev sluppet ut i solen. Beh. bestod forøvrig i desinfeksjon og daglig gjennomgåelse av avdelingen med fjernelse av angrepne dyr. Der døde ca. 150 stk.

Skabbmidder hos svin

påvistes av distriktsdyrlæge *J. Mysen*, Mysen, som meddeler at hele svinebesetningen måtte nedslaktes og distriktsdyrlæge *S. Salveson*, Faleidet, har behandlet en svinebesetning på 80 dyr for skabb.

Melanose og carcinomatose hos hest.

Distriktsdyrlæge *A. Løken*, Kongsberg, meddeler:

Hos en gammel blåskimlet vallak, som fantes liggende lam i stallen uten å ha vist særlige sykdomstegn forut, fantes et interessant seksjonsfunn. Stort struma med carcinomdannelse og metastaser til lungene, dessuten sterkt utbredt melanosarcomatose i forskjellige organer, lymfekjertler og i rygg- og halsvirvler samt i et ribben. Lungene frembød et eiendommelig broket billede med de sorte melanomknuter og de gråhvite carcinomknuter, spredte rundt i det røde lungevev.

Ondartet mastitis.

Distriktsdyrlæge *J. Heldal*, Dalen i Telemark, meddeler at der i en del av hans distrikt til tider forekommer en ondartet jurbetendelse så døden inntreer etter et til to døgn forløp.

Distriktsdyrlæge *J. Elsness*, Hurum, meddeler at 9 kuer i en besetning på 22 måtte nedslaktes av en ondartet streptococcmastit som trodset enhver behandling.

Ullballer hos lam.

Distriktsdyrlæge *O. Anfinsen*, Sand, meddeler:

En saueeier mistet flere lam i 3 ukers alderen. De falt plutselig døde om mens de holdt på å patte. Ved obduksjon av et lam fantes løpen sprengt og en knytnevestor ball av sammenfiltret ull fritt i bukhulen.

Lungeorm.

Statsdyrlæge *E. C. Koren-Lund*, Skien meddeler at han har hatt flere tilfeller av strongylus filaria hos svin; dyrene blir slappe, matte, anæmiske og magrer av. Ved obduksjonen finnes lungevevet fortettet, bronchierne sprø, stive, glassaktige med seig slim, hvori snylteren ofte finnes sammenviklet i hele bunter.

Statsdyrlæge *S. Tillier*, Bergen, meddeler:

Distomatose hos sau har bl. a. været behandlet med «distomal», der skulde erstatte det tyske «distol» samt et nytt middel «Serapis». Forsøkene skulde så foretas på den måte, at der i hver besetning blev uttatt et bestemt antall forsøksdyr og et noget mindre antall kontrolldyr, helst dyr som viste tydeligere tegn til å være angrepet av «vassot». Disse merkedes, veiedes og der tokes i deres endertarm prøver av deres gjødsel som sendtes til undersøkelse i en fyrstikeske. Forsøksdyrene fikk derpå medisinen og efter 1 à 2 ukers forløp tokes og sendtes der mig nye prøver av gjødselen fra alle de merkede dyr. Før dyrene blev sluppet på

beite om våren skulde de så igjen veies og forsøksdyrenes og kontrolldyrenes vekt sammenlignes for å se medisinenes betydning for dyrenes tilvekst. Forsøkene er ikke avsluttet men ialt er nu undersøkt 206 gjødselprøver og på grunnlag herav kan uttales at «distomal» er virkningsløst idet der var likeså mange leverikteegg i gjødselprøvene efterat dyrene hadde fått medisinen og forsøkslederne meddeler også at der ingen forandring var å spore i dyrenes tilstand. Serapis viste sig derimot i denne henseende meget godt, gjødselen viste sig efter at dyrene hadde fått dette middel helt ren for leverikteegg, og midlet er også anbefalelsesverdig av den grunn, at hele dosen kan inngis på en gang, medens dosen for distol og distomal må deles i 2, som inngis med ett døgnns mellemrum — noget som gjør bruken derav meget besverlig. — Men Serapis kan til gjengjeld virke farlig, iallefall innberetter en dyrlæge at et lam døde umiddelbart efter at det hadde fått medisinen, og at obduksjonen tydelig viste, at dødsårsaken var forgiftning ved medicinen. Sådan skadelig virkning har ikke vist sig efter bruk av distol eller distomal.

Kastrasjon av hingster.

Distriktsdyrlæge *T. Svenneby*, Kirkenær, har forsøksvis anvendt syning av kastrasjonssåret og innleggelse av gummidren; der viste sig ingen hevelse og helningen foregikk hurtig og lett.

Fem kalver hos en ku innberettes å være påtruffet av stadsdyrlæge *P. Slettum*, Gjøvik.

Kopper hos gjeter innberettes av flere dyrlæger især i Hedmark fylke å være forekommet med forholdsvis stort antall tilfeller som besverliggjorde melkningen i høi grad og tildels var nokså slem å få bukt med.

Tabeller

Tabell II.

De viktigste sykdommer hos hus-
(*Relevé des divers cas de maladies des animaux*)

Sykdommer (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Storfe (<i>Espèce bovine</i>)			Sau (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Munn- og klovsyke (<i>Apthae epizooticae</i>)	-	-	-	865	865	-	-	-	-
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	68	1	66	-	-	-
Raslesyke, miltbrandsemfysem (<i>Sarcophy- sema bovis</i>)	-	-	-	25	5	19	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Bråsott (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	53	6	46
Ondartet katarrfeber (<i>Coryza gangraenosa bovm</i>)	-	-	-	300	126	82	-	-	-
Smittsom anæmi hos hesten (<i>Anæmia infect. equi</i>)	29	20	2	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	18	-	-	9	-	-	-	-	-
Svinepest (<i>Pestis suum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinesyke (smittsom lungebetendelse) (<i>Septicaemia suum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuterosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	1211	2	4	95	2	-	1	-	-
Lollandsk syke (<i>Enteritis pseudo-tuber- culosa chronica</i>)	-	-	-	29	20	4	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	72	2	7	-	-	-	-	-	-
Kverke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1631	5	34	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	1	1	-	431	279	3	2	2	-
Aktinomykose (<i>Actinomycosis</i>)	5	-	-	315	114	1	3	-	-
Sedstrengsforherdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma, Ascococcus</i>)	379	-	-	1	1	-	-	-	-
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	118	16	41	21	6	3	4	2	1
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	4702	3	3	-	-	-
Munnsyke hos hesten (<i>Stomatitis conta- giosa pustulosa equi</i>)	98	3	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarr, halsbetendelse (<i>Coryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	5910	12	7	625	16	5	57	1	4
Lunge- og brysthinnebetendelse (<i>Pneu- monia et Pleuritis</i>)	98	8	17	313	73	27	54	3	25
Fordøielsesykdommer (indigestion, mave- og tarmkatarr) (<i>Gastritis. Enteritis</i>)	6720	33	41	12928	369	119	423	23	8
Kolikk, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	4098	50	266	1635	61	47	23	2	-
Akutt diaré og blodgang (<i>Diarrhœa acuta et dysenteria</i>)	365	3	15	2560	40	162	28	1	4
Trommesyke (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	2343	65	132	48	4	4
Forgiftning (<i>Intoxicaciones</i>)	161	7	8	1448	36	124	26	3	8
Overføres	20918	162	446	28717	2082	797	722	47	100

dyrene i Norge i 1926, ordnet artsvis.
domestiques, par espèces, en Norvège en 1926).

Gjet (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Katt (Chats)			Fjerfe (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	derav		anmeldte (signalés)	drepte og døde (abatius et morts)	anmeldte (signalés)	drepte og døde (abatius et morts)
	drepte (abatius)	døde (morts)		drepte (abatius)	døde (morts)		drepte (abatius)	døde (morts)		drepte (abatius)	døde (morts)				
2	-	2	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	23	16	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	699	13	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3444	63	253	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	9038	109	132	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	69	1	2	41	-	2	-	-	-	-	-	2	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	29	18	-	4	2	-	-	-	420	411	-	-	-
-	-	-	30	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1661	89	234	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	4	1	2	-	-	-	-	-	-	-
385	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	385	244	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
98	-	4	339	10	5	552	7	6	14	1	10	2	2	2	1
95	8	19	221	40	49	120	2	27	4	1	1	2	-	3	1
96	4	-	1537	60	50	645	16	37	15	1	7	35	10	23	2
2	-	1	347	21	20	421	15	18	4	1	-	2	-	4	-
16	3	2	669	3	73	381	3	21	7	-	-	-	-	6	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
20	-	10	779	22	101	303	7	64	29	3	10	119	70	25	12
723	15	38	17240	398	762	4139	142	411	73	7	18	973	737	66	18

Tabell II. (Forts.). (Continuation).

Norge.

Sykdommer (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Storfe (<i>Espèce bovine</i>)			Sau (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	20918	162	446	28717	2082	797	722	47	100
Innvollsormer (<i>Helminthiasis</i>)	1094	2	3	26	1	-	67	7	6
Dreiesyke (<i>Hydrocephalus hydatideus</i>)	-	-	-	-	-	-	34	21	8
Akutt hjernebetendelse (<i>Meningitis acuta</i>)	31	12	11	66	21	13	6	-	1
Kronisk hjernebetendelse (Koller) (<i>Fatuitas</i>)	36	15	-	12	4	-	6	3	2
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>)	525	23	28	1327	28	95	-	-	-
Benskjørhet (Slikkesyke) (<i>Osteomalacia</i>)	11	1	-	2176	67	7	68	9	-
Svekkssott (<i>Rachitis</i>)	60	4	2	173	4	1	27	2	-
Hudutslett (<i>Eczema</i>)	2385	2	-	1979	3	-	362	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	143	-	-	4352	-	-	4	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	9	-	-	36	-	-	-	-	-
Skabb (<i>Scabies</i>)	30	-	-	60	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	2650	-	-	42012	-	-	1668	-	-
Uregelmessige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	66	5	3	2939	63	14	195	7	4
Misfostre (<i>Monstra</i>)	3	-	-	116	11	6	6	-	3
Børvrengning (<i>Inversio uteri</i>)	5	2	1	594	29	6	29	3	2
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	962	40	4	9	-	1
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	72	-	-	5783	5	25	40	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	27	-	-	2281	63	6	5	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	3472	16	24	28	-	2
Børbetendelse (<i>Metritis</i>)	15	-	1	1262	26	94	9	-	2
Jurbetendelse (<i>Mastitis</i>)	171	3	-	5616	153	65	175	14	12
Forfangenhet (<i>Hordeatio. Kritiasis</i>)	339	11	-	88	2	-	-	-	-
Klappbingsoperasjoner (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	66	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrasjoner (<i>Castrationes</i>)	2586	-	-	254	-	-	1805	-	2
Kreft (<i>Carcinoma et sarcoma</i>)	19	9	2	26	15	-	2	1	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	3960	35	3	892	6	-	19	-	-
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	469	3	-	385	5	-	62	2	-
Ledd- og slimsekklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	5217	158	10	1332	83	2	11	-	-
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	10203	131	25	4776	157	17	81	6	4
Andre behandlede sykdomstilfeller (<i>Casus ceteri</i>)	4793	73	47	9528	1156	235	440	31	53
Ialt (<i>total</i>)	55903	651	582	121242	4040	1411	5880	153	202

1926.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Katt (<i>Chats</i>)			Fjerfe (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	derav		anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
723	15	38	17240	398	762	4139	142	411	73	7	18	973	737	66	18
36	-	1	985	6	-	570	7	1	67	-	5	29	2	146	2
3	-	2	147	32	14	30	3	5	3	-	-	-	-	6	-
-	-	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	3	-	1	35	4	2	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	201	7	1	9	-	-	-	-	-	10	-	-	-
6	-	-	8986	265	83	318	2	9	3	-	-	59	3	16	-
30	-	-	1054	4	4	1411	30	7	38	3	-	-	-	20	-
-	-	-	332	2	-	38	-	-	4	-	-	-	-	2	-
-	-	-	26	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	94	-	-	401	37	-	123	47	-	20	-	6	2
540	-	-	1101	-	-	1698	6	-	56	6	-	290	-	4	-
27	1	1	372	57	9	119	12	14	50	1	7	-	-	-	-
-	-	-	12	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	53	35	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	10	-	-	23	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	72	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	43	2	4	108	4	10	3	-	-	-	-	-	-
37	-	-	232	6	6	100	8	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	566	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
124	-	-	13597	1	1	219	-	-	352	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	126	32	3	4	-	-	8	4	-	-
-	-	-	75	-	-	105	4	-	1	-	-	-	-	-	-
18	-	-	15	-	1	526	12	-	18	4	1	3	-	2	-
-	-	-	186	17	-	276	18	-	1	-	-	1	-	-	-
29	-	-	862	72	11	2074	88	27	39	3	1	3	-	29	8
157	3	8	1532	150	111	389	18	7	58	-	1	87	7	313	15
1754	20	50	47827	1061	1019	12723	431	497	893	71	33	1483	753	610	45

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Telemark		Aust-Agder	
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
Hest																		
Miltbrand	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet ødem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Smittsom anæmi	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	26	19	-	-	-	-	-	-
Influenza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	8	-	-	-
Rosen	90	-	143	-	123	1	82	-	57	-	238	-	138	-	53	-	14	-
Brandfeber	11	1	14	3	3	3	9	2	-	-	23	3	7	-	2	-	-	-
Kverke	279	3	424	7	76	4	106	3	23	1	389	12	177	7	17	-	6	-
Tuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktinomykose	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Sedstrengsforherdelse og bringesvulster	105	2	80	-	18	-	40	-	5	-	55	1	28	-	5	-	-	-
Stivkrampe	16	4	23	10	8	6	10	4	5	2	11	9	8	5	1	1	-	-
Munnsyke	6	-	34	-	6	-	9	-	2	-	12	-	1	-	-	-	-	-
Luftveiskatarr	1674	-	1202	3	194	2	272	1	100	-	951	-	297	-	238	-	26	-
Lunge- og brysthindebetendelse	3	1	7	4	6	3	5	1	2	1	4	2	4	3	7	1	10	-
Forføielsessykdommer	981	11	1359	13	436	9	416	-	154	-	720	1	428	6	492	3	132	2
Kolikk, forstoppelse	443	8	597	23	379	29	304	13	246	8	473	103	346	42	309	12	69	7
Akutt diaré	83	-	62	1	36	6	8	-	19	-	35	5	12	-	-	-	1	-
Forgiftning	55	2	48	2	18	6	6	-	-	-	2	-	3	-	4	1	1	-
Innvollsorter	-	-	81	-	51	-	-	-	22	-	94	1	189	-	31	-	-	-
Akutt hjernebetendelse	5	3	2	2	4	3	1	-	2	2	3	3	4	3	-	-	-	-
Kronisk hjernebetendelse	4	1	10	3	6	2	5	3	1	1	1	-	4	1	-	-	-	-
Blodurin	42	3	92	11	38	4	35	3	20	1	74	5	90	5	11	1	7	1
Benskjørhet	-	-	-	-	4	1	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Svekkessott	-	-	5	1	3	-	3	1	-	-	5	2	29	1	1	-	-	-
Hudutslett	195	-	350	-	235	-	227	1	147	-	336	-	203	-	158	-	41	-
Ringorm	-	-	19	-	19	-	16	-	2	-	55	-	16	-	2	-	2	-
Skurv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Skabb	-	-	1	-	4	-	5	-	-	-	2	-	7	-	1	-	-	-
Lus	35	-	322	-	106	-	189	-	119	-	493	-	465	-	27	-	10	-
Uregelmessige fødsler	2	1	12	2	15	1	5	-	-	-	6	-	14	-	2	-	-	-
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Børvrenning	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd	-	-	8	-	12	1	7	-	2	-	10	-	18	-	2	-	-	-
Kastning	-	-	5	-	3	-	1	-	-	-	1	-	10	-	1	-	-	-
Børbetendelse	-	-	3	-	3	1	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Jurbetendelse	3	-	11	-	10	-	14	1	5	-	36	-	20	-	5	-	1	-
Forfangenhet	35	-	64	2	33	1	35	1	5	1	32	2	24	1	16	-	3	-
Klapphingstoperasjoner	2	-	5	-	12	-	5	-	3	-	7	-	10	-	-	-	1	-

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
17	-	11	2	11	-	3	-	29	-	50	2	70	1	46	-	15	-	9	-	12	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	41	-	58	1	-	-	6	-	6	-	4	-	18	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	5	-	-	-	1	-	10	-	8	-	4	-	2	-	4	-	2	-
4	3	4	2	11	-	1	1	-	-	4	2	5	3	3	2	3	2	-	-	1	1
42	-	33	1	113	-	58	-	14	-	386	4	164	1	40	1	88	3	5	-	-	-
1	-	5	-	15	1	2	1	6	2	13	2	2	-	5	2	-	-	2	1	-	-
65	-	105	5	119	1	71	-	179	3	412	14	360	4	125	1	116	-	14	1	36	-
52	-	106	15	50	1	42	-	41	3	138	11	248	16	135	16	90	7	13	1	17	1
3	-	16	-	3	-	-	-	20	2	25	1	23	1	16	2	3	-	-	-	-	-
-	-	2	-	3	-	-	-	-	-	3	1	4	1	2	-	-	-	4	2	6	-
5	-	28	-	59	-	7	-	99	-	212	-	140	4	24	-	36	-	12	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	4	2	2	2	2	1	-	-	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	2	2	-	-	-	-
4	-	7	2	4	1	2	2	20	2	8	-	44	6	24	3	-	-	-	-	3	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	-	19	-	46	-	6	-	1	-	1	-	7	1	5	-	47	-	10	-	39	-
-	-	1	-	-	-	-	-	20	3	13	1	198	-	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	4	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	89	-	109	-	-	-	228	-	177	-	143	-	5	-	106	-	-	-	-	-
-	-	1	-	3	2	-	-	-	-	1	-	4	1	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	3	-	3	-	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-
-	-	6	-	1	-	-	-	8	-	25	-	13	-	6	2	7	-	-	-	-	-
-	-	8	-	9	-	7	-	1	-	5	-	40	2	20	1	2	-	-	-	-	-
1	-	-	-	2	-	-	-	2	-	5	-	3	-	3	-	5	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Kastrasjoner . . .	16	-	192	-	166	-	117	-	58	-	240	-	381	-	83	-	31	-	
Kreft	-	-	1	1	-	-	4	3	1	-	4	1	3	3	-	-	-	-	
Hovlidelser . . .	595	4	497	4	261	-	274	8	74	-	571	-	424	2	137	3	41	1	
Øienlidelser . . .	43	1	62	-	27	-	56	-	15	-	59	-	55	1	20	1	6	-	
Ledd- og slimsekkelidelser	557	8	692	12	363	13	442	13	179	12	703	20	477	8	212	-	83	6	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	674	1	1176	19	740	22	761	3	653	9	1505	23	839	9	398	5	249	9	
Andre behandlede sykdomstilfeller	189	2	355	9	239	11	191	4	123	7	535	17	743	12	219	2	91	-	
Storfe.																			
Munn- og klovsyke	-	-	-	-	38	38	-	-	-	-	-	-	-	-	13	13	808	808	
Miltbrand	-	-	7	7	12	12	5	5	8	8	5	5	2	2	4	3	2	2	
Raslesyke	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	3	3	2	1	-	-	6	6	
Ondartet katarrfeber	-	-	13	9	12	5	22	15	5	3	49	38	36	12	9	4	5	4	
Influenza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	-	-	36	-	21	-	9	-	-	-	9	-	3	-	10	-	-	-	
Lollandsk syke	-	-	1	1	2	2	4	4	-	-	4	3	16	12	-	-	-	-	
Tuberkulose	-	-	46	44	103	103	22	21	15	15	165	21	58	57	-	-	2	2	
Aktinomykose	1	1	34	15	24	9	22	9	15	11	84	25	35	20	11	1	1	-	
Sedstrengsforhørdelse og bringesvulster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Stivkrampe	-	-	2	2	3	2	1	1	-	-	1	1	3	2	-	-	-	-	
Difteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kopper	10	-	642	-	600	-	234	-	73	-	1892	-	158	1	111	5	64	-	
Luftveiskatarr	6	-	118	-	35	-	13	2	10	-	80	6	17	-	33	-	30	1	
Lunge- og brysthindebetendelse	15	7	85	12	64	10	35	23	6	4	10	4	13	11	25	8	2	2	
Fordøielsessykdommer	77	5	2301	82	1128	71	970	28	660	23	1862	72	1149	59	1089	16	283	3	
Kolikk, forstoppelse	-	-	309	8	195	21	247	9	51	1	107	8	227	24	143	4	23	-	
Akutt diaré	72	-	618	12	313	17	193	26	118	5	277	44	264	24	81	7	61	7	
Trommesyke	14	1	265	16	226	27	184	10	112	9	331	17	223	22	278	7	51	6	
Forgiftning	16	2	674	28	258	17	156	15	12	5	82	25	38	11	19	4	7	2	
Innvollsormer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	17	1	3	-	-	-	
Akutt hjernebetendelse	-	-	11	6	1	1	4	2	5	3	3	1	6	2	-	-	3	1	
Kronisk hjernebetendelse	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Blodurin	-	-	55	4	177	5	76	12	35	3	53	5	58	11	34	2	29	4	
Benskjørhet	-	-	490	10	118	15	163	15	87	2	113	-	112	6	91	3	50	3	
Svekksett	-	-	5	1	4	-	15	-	11	2	7	-	117	1	2	-	6	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
42	-	98	-	125	-	7	-	223	-	365	-	171	-	140	-	108	-	9	-	14	-
-	-	1	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	-	99	-	70	1	45	1	50	-	151	4	284	7	270	-	77	2	8	1	30	-
2	-	10	-	12	-	2	-	12	-	18	-	31	-	20	-	15	-	2	-	2	-
74	-	91	3	80	2	31	2	104	11	257	9	451	25	275	26	95	-	19	-	32	-
48	-	327	6	164	3	35	2	330	14	446	9	653	2	916	14	184	6	25	-	80	-
49	2	129	6	235	1	160	-	267	4	183	5	685	24	144	6	212	7	15	-	29	1
6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	9	9	8	8	-	-	2	2	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	1	1
1	1	1	1	3	3	-	-	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	12	6	26	21	-	-	16	8	10	8	44	20	20	10	10	6	4	1	3	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	2	2	5	5	1	1	3	2	2	2	-	-
2	-	5	2	-	-	-	-	1	-	9	3	31	12	41	8	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
9	-	31	-	141	-	-	-	79	-	203	-	274	-	98	-	82	-	1	-	-	-
33	-	15	5	52	-	5	-	7	-	124	5	15	1	12	-	9	-	1	1	10	-
-	-	12	5	-	-	-	-	5	2	25	5	2	1	8	3	3	3	1	-	2	-
273	24	471	20	433	10	22	2	382	6	706	43	-	-	684	15	296	7	51	2	91	-
12	1	11	2	8	1	-	-	37	1	120	14	81	8	48	4	16	2	-	-	-	-
17	-	88	12	41	1	-	-	73	3	142	19	141	12	96	10	56	2	3	-	2	1
20	2	69	9	45	1	2	-	43	2	111	5	142	17	177	39	34	4	5	1	11	1
5	3	41	18	13	1	5	1	2	1	26	10	56	6	14	9	2	1	1	-	21	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	1	12	7	4	-	-	-	6	3	4	3	3	2	4	3	-	-	-	-	-	-
2	2	-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
95	12	43	6	143	11	-	-	147	18	245	22	102	5	28	3	6	-	1	-	-	-
17	1	46	1	20	-	-	-	74	-	201	3	260	7	150	3	155	3	20	-	9	2
4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Hudutslett	6	-	149	-	104	-	125	-	72	2	821	-	89	-	127	-	49	-	
Ringorm	5	-	489	-	331	-	380	1	73	-	1199	-	1171	4	46	-	14	-	
Skurv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	-	7	-	-	-	
Skabb	-	-	-	-	2	-	6	-	-	-	-	-	12	-	2	-	4	-	
Lus	42	-	4469	-	4814	-	4285	-	832	-	5986	-	4605	-	1274	-	529	-	
Uregelmessige fødslar	18	1	440	2	224	6	221	6	121	5	431	12	344	8	234	9	135	1	
Misfostre	-	-	15	3	9	1	7	3	4	-	25	2	8	2	8	4	4	-	
Børvrengning	7	-	118	7	86	3	42	2	23	-	89	4	66	4	20	2	16	1	
Børdreining	19	-	132	1	127	4	80	5	50	3	121	6	114	3	60	3	17	1	
Tilbakeholdt efter- byrd	71	-	949	1	490	4	380	-	155	-	933	1	708	6	371	2	169	3	
Kastning	-	-	482	15	138	6	261	17	49	-	271	-	175	7	246	17	45	-	
Kalvningsfeber	14	-	622	3	318	4	278	1	166	3	315	4	250	2	290	1	172	2	
Børbetendelse	10	-	254	16	62	22	129	13	50	5	253	8	176	15	69	12	17	3	
Jurbetendelse	17	6	722	10	555	19	462	33	244	10	918	18	462	14	376	14	120	9	
Forfangenhet	-	-	10	-	6	-	-	-	-	-	22	-	16	2	-	-	4	-	
Kastrasjoner	-	-	37	-	9	-	29	-	26	-	35	-	31	-	-	-	2	-	
Kreft	-	-	2	2	-	-	2	1	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	
Klovlidelser	-	-	126	3	64	-	55	1	9	-	145	-	126	1	36	-	20	1	
Øienlidelser	-	-	62	2	36	-	37	-	7	-	73	-	39	1	17	-	16	1	
Ledd- og slimsekk- lidelser	-	-	221	9	84	9	158	9	40	4	277	9	162	14	62	3	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	2	-	606	26	317	22	300	8	325	12	794	16	356	19	252	3	77	6	
Andre behandlede sykdomstilfeller	4	-	1235	161	593	229	507	123	308	30	1295	159	1131	174	493	49	137	21	
Sau																			
Bråsott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tuberkulose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Aktinomykose	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
Luftveiskatarr	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	12	1	1	1	1	-	-	-	
Lunge- og bryst- hindebetendelse	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	5	2	-	-	-	-	1	1	
Fordøielsessyk- dommer	-	-	22	3	2	-	4	-	-	-	9	2	227	20	37	-	4	-	
Kolikk, forstop- pelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	
Akutt diaré	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	1	9	2	1	-	
Trommesyke	-	-	3	1	-	-	2	-	-	-	7	-	4	2	4	-	2	-	
Forgiftning	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	4	2	2	2	-	-	-	-	
Innvollsormer	-	-	-	-	-	-	2	2	1	-	2	2	7	7	2	-	6	-	
Dreiesyke	-	-	-	-	-	-	10	10	-	-	5	5	6	5	4	1	1	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
27	-	24	-	29	-	-	-	26	-	53	-	273	-	45	1	32	-	-	-	17	-
2	-	33	-	135	-	5	-	480	-	905	-	230	-	22	-	3	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	-	1613	-	1721	-	49	-	2719	-	1511	-	4346	-	31	-	-	-	22	-	86	-
78	4	215	2	81	5	6	-	31	2	76	4	175	5	143	3	30	1	4	1	9	-
2	-	5	2	2	-	-	-	-	-	7	-	11	-	9	-	-	-	-	-	-	-
3	1	37	6	16	-	3	-	8	-	15	2	36	6	67	-	7	1	1	-	-	-
17	1	32	5	17	1	-	-	17	-	42	4	49	2	55	2	11	2	2	1	-	-
39	-	193	5	123	-	17	-	84	-	298	3	355	2	350	2	77	1	13	-	8	-
40	-	132	-	58	-	18	-	55	-	213	-	68	1	43	6	3	-	1	-	1	-
99	-	256	9	142	1	1	-	29	3	105	1	161	1	175	2	44	1	6	1	12	1
11	2	27	5	23	1	25	-	19	2	43	5	68	6	22	3	22	2	3	-	3	-
95	4	237	15	239	15	-	-	121	8	283	30	391	8	207	3	100	1	24	1	18	-
3	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	16	-	14	-	-	-	-	-	17	-	11	-	2	-	21	-	-	-	-	-
1	-	4	-	3	-	-	-	-	-	1	1	7	7	3	2	-	-	-	-	-	-
7	-	17	-	8	-	-	-	3	-	16	-	182	-	45	-	20	-	5	-	8	-
5	1	9	-	9	-	-	-	10	-	14	-	20	-	14	-	14	-	1	-	2	-
34	4	27	4	22	5	-	-	10	-	44	2	101	6	50	6	28	-	6	1	8	-
118	12	290	6	105	1	3	-	113	5	180	15	326	7	565	14	86	2	15	-	23	-
204	28	731	84	610	18	19	-	286	24	236	32	818	127	486	81	362	44	14	4	59	3
-	-	34	34	2	2	-	-	4	4	-	-	-	-	1	1	12	11	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	35	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	35	19	-	-	-	-	3	3	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	2	1
-	-	14	1	2	-	-	-	9	-	31	1	13	4	12	-	29	-	-	-	8	-
2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	10	1	2	-	1	1	-	-	-	-	1	-
-	-	1	-	-	-	-	-	10	1	2	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	17	1	1	-	3	1	3	3	-	-	-	-
-	-	8	4	2	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	2	1	-	-	-	-	-	-	-
3	3	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S-Trøndelag		N-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	-	43	8	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-	10	-	1	-	-	-	-	-	-	21
-	-	-	-	350	-	28	-	358	-	15	-	391	-	125	-	96	-	-	-	-	65
3	26	3	6	-	-	-	3	-	-	14	-	21	2	6	-	4	1	-	-	-	3
2	5	2	3	3	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	7	1	-	-	-	2	-	2	-	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	1	-	-	-	-	3	-	18	-	10	-	1	-	2	-	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	25	3	5	-	-	-	-	9	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	38	3	30	9	6	-	11	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	124	-	338	-	558	1	28	-	-	-	-	6
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	8	-	26	1	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	18	7	4	-	-	-	-	8	-	7	-	2	-	3	-	1	-	-	-	-	5
3	78	19	11	-	-	-	-	105	10	11	3	30	6	39	-	66	9	-	-	-	8
-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	55	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	26	2	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	1	-	-	-	-	-	7	7	80	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	2	-	-	-	-	21	1	5	-	1	-	2	-	22	-	-	-	-	14
-	-	-	-	-	-	-	-	13	2	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	8	3	5	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Tele. mark		Aust-Agder	
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
Svekksett	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslett	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	12	-	-	-	-	-
Lus	-	-	-	-	-	-	52	-	-	-	9	-	295	-	-	-	-	-
Uregelmessige fødsler	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-
Børvrengning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-
Tilbakeholdt etter- byrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Børbetendelse	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetendelse	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	6	1	17	-	-	-	-	-
Kastrasjoner	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	47	-	4	-	-	1	-	-
Øienlidelser	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	12	-	-	-	-	-
Andre behandlede sykdomstilfeller	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	20	-	49	3	-	-	2	-
Svin																		
Miltbrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Svinepest	-	-	23	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svinesyke	-	-	228	33	-	-	2	2	-	-	401	15	-	-	-	-	-	-
Rødsyke	81	46	1079	35	211	26	195	19	199	14	560	33	297	37	166	10	63	10
Knuterosen	150	-	1150	21	823	12	1252	35	199	5	1849	46	707	34	417	6	141	4
Rosen	-	-	6	-	-	-	-	-	1	-	13	-	1	1	-	-	1	-
Tuberkulose	-	-	8	8	17	6	2	2	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Aktinomykose	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	13	9	11	9	2	2	-	-
Sedstrengsforher- delse og bringe- svulster	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	-
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Difteri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarr	-	-	291	7	-	-	23	3	-	-	2	-	1	-	6	-	-	-
Lunge- og bryst- hindebetendelse	-	-	81	13	11	8	28	22	5	4	19	10	28	13	19	2	3	1
Fordøielsesyk- dommer	35	5	231	15	55	11	104	8	125	3	229	21	394	14	166	7	21	2
Kolikk, forstop- pelse	-	-	68	8	26	8	35	3	3	-	71	5	38	8	43	3	2	-
Akutt diaré	-	-	207	36	30	7	10	1	58	-	24	17	14	6	145	-	40	-
Forgiftning	47	7	405	28	119	26	21	8	9	3	6	6	19	9	35	7	5	1
Innvollsormer	-	-	194	-	54	-	37	-	3	-	344	3	39	3	7	-	-	-
Akutt hjernebe- tendelse	-	-	10	6	13	6	20	13	15	3	3	1	2	1	12	2	16	5
Kronisk hjerne- betendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Blodurin	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Benskjørhet	-	-	-	-	38	3	35	-	4	-	68	4	2	-	31	-	22	1

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Svekksoott	23	3	1763	62	404	29	622	23	512	3	1590	79	1247	26	392	19	185	6	
Hudutslett	10	-	233	1	94	-	53	1	19	-	256	-	40	-	68	-	22	-	
Ringorm	-	-	13	-	34	-	10	-	-	-	94	-	82	2	88	-	1	-	
Skurv	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	4	-	8	-	-	-	-	-	
Skabb	-	-	-	-	23	-	-	-	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	
Lus	-	-	68	-	116	-	141	-	25	-	229	-	180	-	51	-	30	-	
Uregelmessige fødsler	-	-	59	14	21	3	18	-	4	-	70	14	66	14	39	7	14	3	
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	
Børvregning	-	-	11	7	4	3	2	1	1	-	18	17	11	10	6	5	2	1	
Børdreining	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilbakeholdt etter- byrd	-	-	1	-	3	-	2	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	
Kastning	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	7	-	2	-	2	-	
Børbetendelse	-	-	11	-	-	-	-	-	1	-	6	1	3	2	2	1	-	-	
Jurbetendelse	-	-	35	2	15	2	16	-	9	-	30	1	30	-	37	1	-	-	
Kryptorchidopera- sjoner	-	-	-	-	456	-	7	-	3	-	11	-	-	-	-	-	-	-	
Kastrasjoner	152	-	2389	-	958	-	541	-	284	-	2773	-	1120	-	587	-	146	-	
Kreft	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Klovlidelser	-	-	5	1	6	-	2	-	1	-	3	-	39	1	-	-	-	-	
Øienlidelser	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	1	-	5	-	-	-	1	-	
Ledd- og slimsekk- delsler	-	-	36	9	12	2	22	2	5	1	27	3	23	-	24	-	3	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	15	-	93	18	49	7	87	19	31	3	61	8	49	5	63	1	11	4	
Andre behandlede sykdomstilfeller	-	-	77	11	61	33	180	24	122	17	180	38	216	46	90	7	52	2	
Hund																			
Influenza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen	28	2	-	-	-	-	6	-	1	-	-	-	-	-	4	-	-	-	
Tuberkulose	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sedstrengsforher- delse og bringe- svulster	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyke	873	151	262	79	95	17	103	14	23	3	39	8	35	8	91	12	2	-	
Stivkrampe	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	
Luftveiskatarr	286	10	178	2	14	1	4	-	10	-	5	-	2	-	20	-	2	-	
Lunge- og bryst- hindebetendelse	70	10	27	10	-	-	4	1	-	-	-	-	2	2	8	5	-	-	
Fordøielssyk- dommer	364	27	112	10	32	4	37	1	6	-	1	-	8	-	24	6	7	1	
Kolikk, forstop- pelse	275	26	94	4	8	-	13	3	-	-	1	-	1	-	14	-	1	-	
Akutt diaré	281	15	42	4	22	2	23	2	2	-	1	-	2	1	2	-	2	-	
Forgiftning	185	25	62	22	8	4	14	3	2	1	5	3	-	-	9	5	5	4	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
27	-	101	6	187	9	4	-	132	4	378	19	533	38	760	21	128	8	4	-	6	-
5	-	16	-	-	-	-	-	11	-	107	6	53	-	57	-	7	-	1	-	2	-
-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	40	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
-	-	6	-	-	-	-	-	13	-	90	-	80	-	62	-	9	-	-	-	1	-
1	-	11	1	2	1	-	-	-	-	10	-	34	7	23	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	2	2	-	-	-	-	1	1	6	3	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	1	-	-	-	-	2	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	13	2	4	-	-	-	1	-	12	1	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	1	10	1	4	2	4	-	-	-	-	-
-	-	31	-	1	-	-	-	-	-	1	-	55	1	1	-	-	-	-	-	-	-
65	-	89	-	202	1	36	-	210	-	653	-	1108	-	2235	-	124	-	14	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	8	-	1	-	-	-	-	-	1	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	14	-	9	-	-	-	3	-	-	-
-	-	125	5	22	-	-	-	9	-	65	4	25	6	153	3	4	-	2	-	-	-
7	1	90	11	62	-	16	-	92	18	39	5	132	13	155	39	25	-	3	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
6	1	3	1	14	3	-	-	4	1	14	3	41	9	21	8	26	3	-	-	9	2
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	2	-	-	-	5	-	-	-	6	-	32	4	4	-	-	-	1	-	4	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	1	4	2	-	-	3	-	-	-	2	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
2	-	14	-	10	-	5	-	6	-	14	-	49	-	17	-	5	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	4	-	4	-	-	-	3	-	-	-	-	-
20	-	8	-	4	-	22	1	1	-	27	-	40	1	25	1	11	-	-	-	15	-
1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	7	-	2	-	-	-	-	2
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	3	1	-	-	-	-	-	-	2	1	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
4	-	19	-	12	-	3	-	-	-	12	-	14	-	7	-	4	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	4	-	4	-	12	-	1	-	2	-	16	-	2	-	2	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	3	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	33	2	26	4	17	-	-	-	7	-	88	4	26	1	9	-	-	-	6	-
6	-	28	-	46	-	36	-	-	-	2	1	39	3	3	1	4	-	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	27	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer høst:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Skabb	72	9	35	30	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lus	30	-	12	6	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	
Uregelmessige fødsler	28	6	16	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Børbetendelse	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kastrasjoner	106	-	9	-	3	-	3	-	1	-	1	-	1	-	1	-	10	-	
Kreft	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Klolidelser	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øienlidelser	15	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	
Ledd- og slimsekk- lidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	-	-	3	1	9	1	1	1	3	-	1	-	2	-	3	-	3	-	
Andre behandlede sykdomstilfeller	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	
Fjerfe																			
Tuberkulose	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	400	400	-	-	-	-	-	-	
Difteri	-	-	250	150	30	-	27	19	-	-	72	72	-	-	6	3	-	-	
Luftveiskatarr	-	-	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lunge- og bryst- hindebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Fordøielsesyk- dommer	-	-	25	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forstoppelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	
Forgiftning	-	-	25	15	8	-	18	18	11	-	-	-	-	-	-	-	16	6	
Innvollsormer	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	21	2	-	-	-	-	-	-	
Benskjørhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Svekksoth	-	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Skabb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lus	-	-	25	-	83	-	1	-	14	-	-	-	40	-	80	-	-	-	
Kreft	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øienlidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ledd- og slimsekk- lidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Andre behandlede sykdomstilfeller	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	14	2	15	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
.	10	8
3	.	19	.	15	.	57	.	.	.	21	.	75	.	27
.	1
1	.	.	.	7	1	.	.	1	.	2	.	1	.	1	1	.
.	.	5	.	19	.	9	.	.	.	1	.	9	.	8	.	2	.	.	.	1	.
.	.	19	10
.
.	.	2
.	.	8	6	11	11	1	25	25	10	.
.	8	.
.	10	33	3
.	.	4	.	10	4	4	16	.	.	.	12	.
.	.	2	1	.	1
.	2
.	.	29	4	.	.	10	18	1

Tabell IV.

Antall autoriserte dyrlæger i Norge i 1927.

(Nombre de vétérinaires diplômés en 1927).

Fylke (Département)	Autoriserte dyrlæger (Vétérinaires diplômés)	Derav (dont)		
		Distrikts- dyrlæger ¹⁾ (Vétérinaires délégués)	I andre stillinger el. privat prakt. (D'autres vétérinaires exerçants)	Ikke praktiserende ²⁾ (non exerçants)
Oslo	25	2	21	2
Akershus	26	11	14	1
Østfold	14	7	6	-
Buskerud	16	11	5	-
Vestfold	9	5	3	1
Hedmark	29	22	5	2
Opland	25	16	8	1
Telemark	13	7	5	1
Aust-Agder	7	7	-	-
Vest-Agder	5	3	2	-
Rogaland	9	6	3	-
Hordaland	5	5	-	-
Bergen	9	1	7	1
Sogn og Fjordane	8	7	1	-
Møre	16	12	3	1
Sør-Trøndelag	19	14	4	1
Nord-Trøndelag	12	10	-	2
Nordland	7	6	1	-
Troms	4	3	1	-
Finnmark	2	1	1	-
Uoppgitt bopel (domicile non nommé)	-	-	-	-
Utenlands	9	-	-	-
Riket (le royaume)	269	156	90	13

1) Herunder politidylæger.

2) Herunder pensjonerte.

Utførsel og innførsel av husdyr.

Utførsel:

Ifølge Norges offisielle statistikk er der i året 1926 utført 19 hester og 8 storfe samt 3368 svin.

Innførsel:

Ifølge ovennevnte statistikk er der i årets løp innført: 93 hester og 2 storfe.

Forbudet mot innførsel av levende husdyr har vært gjeldende hele året 1926 (kfr. kgl. plakat av 6. desember 1924). Til Oslo eller Halden karantenefjøs samt statens karantenestasjon på «Store Marøen», Hetland herred ved Stavanger er der i beretningsåret ikke innkommet noget dyr.

II.

Kjøttkontrollen 1926.

Almindelig oversikt.

Kjøttkontroll i henhold til lov om kommunale slaktehus, kjøttkontroll m. v. av 27. juni 1892 har i året 1926 vært i virksomhet i 37 kommuner. I følgende bykommuner virker nu således kjøttkontroll: Ålesund, Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Fredrikstad, Gjøvik, Halden, Hamar, Haugesund, Holmestrand, Horten, Hønefoss, Kongsberg, Kongsvinger, Kragerø, Kristiansand, Kristiansund, Larvik, Lillehammer, Molde, Moss, Narvik, Notodden, Oslo, Porsgrund, Risør, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondhjem og Tønsberg samt derhos i Lillestrøm, Odde og Tinn landkommuner.

Kommunale slaktehuser finnes i Bergen, Egersund, Halden, Haugesund, Kristiansund, Lillehammer, Oslo, Stavanger og Trondhjem. Av

disse er slaktehusene i Egersund, Halden, Haugesund, Oslo og Stavanger uten approbasjon av det offentlge.

Ved kongelig resolusjon av 3. november 1917 blev kontroll ordnet ved det såkalte «Fellsslakteri» (Bøndernes fellsslakteri) på Løren i Østre Aker.

I landkommunen Voss finnes siden 1909 et slakteanlegg som eies og drives av kommunen.

Regler for innførsel av husdyr og smitteførende gjenstander — heri innbefattet innførsel av kjøtt og flesek — undergikk i 1926 de endringer at Landbruksdepartementet under 1. oktober 1926 (kfr. plakat av samme dato) utferdiget regler for innførsel av fersk kjøtt (slaktekjøtt) fra Finnland og under 26. oktober 1926 utstedte forbud mot innførsel av usaltet og utilberedt flesek fra hele Sverige. Likeledes blev ved skrivelse fra Landbruksdepartementet av 28. august og 17. november 1926 samt plakat av 1. oktober 1926 forbudet mot innførsel av ferskt kjøtt fra visse len i Sverige utvidet til også å omfatte Vermlands, Örebro, Södermanlands, Stockholms stad, Stockholms-, Uppsala-, Vestmanlands-, Gävleborgs- og Stora Kopparbergs len mens grense- trafikken med fersk kjøtt fremdeles blev tillatt fra svenske grense- distrikter beliggende nordenfor jernbanelinjen Magnor—Charlottenberg.

De i de senere år ved den offentlige kjøttkontroll undersøkte kjøtt- mengder stiller sig (i hele tall) således:

	Storfe	Hester	Svin	Sau og gjæt	Kalver
1908	124 935	3 866	83 197	212 151	130 321
1909	139 261	3 637	73 877	230 899	150 204
1910	156 892	4 645	68 300	217 321	159 282
1911	169 194	6 161	80 042	235 347	172 855
1912	152 798	6 453	96 552	247 213	159 390
1913	146 189	6 377	82 296	247 846	157 908
1914	164 798	5 477	94 417	211 883	162 288
1915	190 698	6 384	76 860	226 721	183 327
1916	144 206	7 027	51 181	212 162	154 552
1917	189 076	4 992	66 553	185 201	159 933
1918	167 158	8 853	38 635	207 006	158 710
1919	139 289	6 480	57 563	224 724	149 542
1920	179 931	7 353	91 176	272 533	173 051
1921	172 122	9 775	102 220	306 182	214 493
1922	188 565	9 424	99 339	302 848	211 473
1923	196 371	9 625	135 135	327 341	228 181
1924	180 804	11 520	139 126	303 303	236 063
1925	154 967	8 950	121 666	286 779	208 431
1926	170 571	5 349	165 465	318 295	205 315

På de følgende tabeller vil finnes sammendradd de tabellariske be- retninger fra de forskjellige kommuner, hvori kontroll har vært i virk- somhet, således at tabell A viser den samlede kjøttmengde (slakt) som har passert de forskjellige kontrollstasjoner i løpet av året med samtidig

angivelse av, fra hvilket land kjøttet stammer samt kjøttets art (se tabell D).

I tabell B angis på samme måte det antall kjøttkropper, som er stemplet med 2. klasses stempel.

Tabell C angir på samme vis antall av kasserte kjøttkropper, samt vekten av de konfiskerte slakt samt vekt av kasserte organer og avfall.

Tabell D angir de utenfor hovedstasjonene kontrollerte kjøttmengder, deres klassifikasjon m. v.

Tabell E viser den samlede mengde ferskt slaktekjøtt som i årets løp er kontrollert.

Tabell F angir de vesentligste årsaker til 2. klasses stempling og kassasjon av kjøtt.

Tabell G vedrører kontrollen av det fra utlandet innførte opdelte kjøtt, såkalte t ø n n e k j ø t t (konf. lov av 25. juli 1910 og kgl. plakat av 4. august 1911).

Tønnekjøttkontroll har i årets løp vært i virksomhet i følgende byer:

Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Haugesund, Horten, Kristiansand, Oslo, Skien, Stavanger og Trondhjem.

Tabell A.

Antall av slakt som i 1926 er
(Nombre de viandes de boucherie)

Kommune	I alt undersøkt								Norsk		
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekaly	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin
Ålesund	4832 $\frac{1}{2}$	48	1639 $\frac{1}{2}$	5848 $\frac{1}{2}$	947	1775	1543	-	4832 $\frac{1}{2}$	48	1639 $\frac{1}{2}$
Arendal	338	13	510	438	8	878	136	-	338	13	510
Bergen	25210	352	10711	32665	1809	13071	2362 $\frac{1}{2}$	-	25210	352	10711
Bodø	1158 $\frac{1}{2}$	3	220	2714 $\frac{1}{2}$	11	476	612 $\frac{1}{2}$	15	1158 $\frac{1}{2}$	3	220
Drammen	2634	100	3846	1727	8	3486	644	-	2634	100	3846
Fredrikstad Ø.	217	9	291 $\frac{1}{2}$	108	-	427	4	-	217 $\frac{1}{2}$	9	291 $\frac{1}{2}$
Do. V.	2568 $\frac{1}{2}$	56	4946 $\frac{1}{2}$	1996 $\frac{1}{2}$	1	2558	446	-	2568 $\frac{1}{2}$	56	4946 $\frac{1}{2}$
Gjøvik	70	5 $\frac{1}{2}$	713 $\frac{1}{2}$	436 $\frac{1}{2}$	-	920	31	-	70	5 $\frac{1}{2}$	713 $\frac{1}{2}$
Halden	436	27	2033	1086	-	1060	618	-	436	27	2033
Hamar	1381	52	2113 $\frac{1}{2}$	2353 $\frac{1}{2}$	1	2636	54	-	1381	52	2113 $\frac{1}{2}$
Haugesund	298	3	1065 $\frac{1}{2}$	1638 $\frac{1}{2}$	84	666	59	-	298	3	1065 $\frac{1}{2}$
Holmestrand	406	14	415 $\frac{1}{2}$	330	1	536	41	-	406	14	415 $\frac{1}{2}$
Horten	561	8	1201	146	2	921	220	2	561	8	1201
Hønefoss	1263	46	1089	911	1	1247	173	-	1263	46	1089
Kongsberg	892	5	573 $\frac{1}{2}$	285	3	1059 $\frac{1}{2}$	39	-	892	5	573 $\frac{1}{2}$
Kongsvinger	596 $\frac{1}{2}$	39	486	670	3 $\frac{1}{2}$	217	297	-	596 $\frac{1}{2}$	39	486
Kragerø	416 $\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{2}$	287	425	4	830	113	-	416 $\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{2}$	287
Kristiansand	3653	123	3153	3135	74	2824	3952	-	3653	123	3153
Kristiansund	1248	23 $\frac{1}{2}$	1109	4388	213	3705	70 $\frac{1}{2}$	19 $\frac{1}{2}$	1248	23 $\frac{1}{2}$	1109
Larvik	1954 $\frac{1}{2}$	31	2184	1641	-	1416	212	-	1954 $\frac{1}{2}$	31	2184
Lillehammer	169	11	784	1714	600	2131	464	-	169	11	784
Lillestrøm	813	20 $\frac{1}{2}$	957 $\frac{1}{2}$	454	-	1100 $\frac{1}{2}$	51	-	813	20 $\frac{1}{2}$	957 $\frac{1}{2}$
Molde	483	11	411	962	59	344	486	-	483	11	411
Moss	1417	76	1898	1507	-	1191	384	-	1417	76	1898
Narvik	422	-	53 $\frac{1}{2}$	1481	30	99	116	1	422	-	53 $\frac{1}{2}$
Notodden	445	4	475 $\frac{1}{2}$	276	13	533	24	-	445	4	475 $\frac{1}{2}$
Odda	658	5	252	1179	118	164	187	-	658	5	252
Oslo	32214	1166	69464	118268	6896	35379	31112	1	24880	855	69391
Porsgrund	460	7 $\frac{1}{2}$	334	175	1	631	62	-	460	7 $\frac{1}{2}$	334
Risør	22	-	60 $\frac{1}{2}$	11	-	55	-	-	22	-	60 $\frac{1}{2}$
Sandefjord	854	11	2068	382 $\frac{1}{2}$	-	994 $\frac{1}{2}$	156 $\frac{1}{2}$	-	838	11	2068
Sarpsborg	1576 $\frac{1}{2}$	310	2708 $\frac{1}{2}$	495 $\frac{1}{2}$	14	2596	478	-	1576 $\frac{1}{2}$	310	2708 $\frac{1}{2}$
Skien	855	44	1512	919	22	1595	38	-	855	44	1512
Stavanger	126	25 $\frac{1}{2}$	3561	242	105	3949	-	-	126	25 $\frac{1}{2}$	3561
Tinn	739	17	820	823	2	977	246	2	718 $\frac{1}{2}$	17	820
Tromsø	288	3	87 $\frac{1}{2}$	2225	59	714	407	87	288	3	87 $\frac{1}{2}$
Trondhjem	12173	482	4927	23180	1722	17008	5	263	12102	460	4827
Tønsberg	3638	89	3971 $\frac{1}{2}$	1978	-	2809	841	1	3638	89	3971 $\frac{1}{2}$
I alt (total)	107487	3257	132833 $\frac{1}{2}$	219214	12811 $\frac{1}{2}$	112978 $\frac{1}{2}$	46685	391 $\frac{1}{2}$	99909	2923	132760 $\frac{1}{2}$

undersøkt på kontrollstasjonene.

examinées aux bureaux de contrôle en 1926.

					Svensk						Finsk					
Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Spekalv	Gjøkalv	Storfe	Hest	Sau	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr
5848 $\frac{1}{2}$	947	1775	1543
433	8	878	136
32665	1809	13071	2362 $\frac{1}{2}$
2714 $\frac{1}{2}$	11	476	612 $\frac{1}{2}$	15
1727	8	3486	644
108	.	427	4
1996 $\frac{1}{2}$	1	2558	446
436 $\frac{1}{2}$.	920	31
1073	.	1060	614	.	103	1	.	13	.	4
2353	1	2636	54
1638 $\frac{1}{2}$	84	666	59
330	1	536	41
146	2	921	220	2
911	1	1247	173
285	3	1059 $\frac{1}{2}$	39
669	3 $\frac{1}{2}$	217	290	.	33 $\frac{1}{2}$.	.	1	.	7
425	4	830	113
3135	74	2824	3952
4388	213	3705	70 $\frac{1}{2}$	19 $\frac{1}{2}$
1641	.	1416	112
1714	600	2131	464
454	.	1100 $\frac{1}{2}$	51
962	59	344	486
1507	.	1191	384
1481	30	99	116	1
276	13	533	24
1179	118	164	187
118190	6896	35265	22021	.	6545	310	73	78	114	9076	789	1	.	.	15	1
175	1	631	62
11	.	55
382 $\frac{1}{2}$.	994 $\frac{1}{2}$	151 $\frac{1}{2}$.	16	5
495	14	2596	478
919	22	1595	38
242	105	3949
822	2	977	207	2	20 $\frac{1}{2}$.	.	1	.	39
2225	59	714	407	87
23174	1722	16992	5	263	41	22	30	.	6	16	.	.
1978	.	2809	841	1
219115	12811 $\frac{1}{2}$	112848 $\frac{1}{2}$	37539	390 $\frac{1}{2}$	6759	333	73	93	114	9131	819	1	6	16	15	1

Tabell B. Antall av slakt som i 1926 er stemplet med 2nen klasse på kontrollstasjonene.
(Nombre de viandes de boucherie marquées avec l'estampille de IIme classe)

Kommune	Ialt 2nen klasse							Andre dyr
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	
Ålesund	63	1	22	137	18	22 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	-
Arendal	10	1	3	1	1	4	-	-
Bergen	132	4	180	40	10	362	15	-
Bodø	6	-	-	15	-	4	-	-
Drammen	21	2	7	-	-	5	1	-
Fredrikstad Ø.	4	-	5	-	-	3	-	-
do. V.	54	2	62	5	-	33 $\frac{1}{2}$	-	-
Gjøvik	5	2	7 $\frac{1}{2}$	3	-	8	-	-
Halden	3	1	-	-	-	1	2	-
Hamar	-	$\frac{1}{2}$	9	-	-	2	-	-
Haugesund	9	2	9	17 $\frac{1}{2}$	6	6	1	-
Holmestrand	5	-	2	-	-	6	-	-
Horten	6	-	21	-	-	5	-	-
Hønefoss	13 $\frac{1}{2}$	2	2	11	-	2	-	-
Kongsberg	11	-	2 $\frac{1}{2}$	-	-	10	-	-
Kongsvinger	16	3	14 $\frac{1}{2}$	2	-	4	4	-
Kragerø	-	-	2	-	-	2	-	-
Kristiansand	22	-	15	-	-	9	4	-
Kristiansund	28	1	22	23	-	25	-	-
Larvik	13	2	24	3	-	13	-	-
Lillehammer	16	-	15	8	17	20	-	-
Lillestrøm	9 $\frac{1}{2}$	-	5	3	-	2	-	-
Molde	14 $\frac{1}{2}$	-	17	14	2	17	6	-
Moss	16	1	13	3	-	8	-	-
Narvik	5	-	-	14	-	1	9	-
Notodden	8	-	8	3	2	21	-	-
Odda	8	-	3	9	2	3	3	-
Oslo	130	45	525	188	13	132	43	-
Porsgrund	3	-	7	-	1	3	-	-
Risør	-	-	2	-	-	1	-	-
Sandefjord	5	2	11	10	-	26 $\frac{1}{2}$	2	-
Sarpsborg	45	4	38	2	-	38 $\frac{1}{2}$	-	-
Skien	7 $\frac{1}{2}$	1	8	3	-	7	-	-
Stavanger	16	2	24 $\frac{1}{2}$	1	-	44	-	-
Tinn	3	-	9	-	-	1	-	-
Tromsø	29	2	2	48	36	61	3	15 $\frac{1}{2}$
Trondhjem	334 $\frac{1}{2}$	22	104	169 $\frac{1}{2}$	9	232	1	9 $\frac{1}{2}$
Tønsberg	38	-	43	1	-	3	1	-
Ialt (total)	1109 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$	1244	734	117	1146	103 $\frac{1}{2}$	25

Tabell C.

Antall av slakt som i 1926 er kassert på kontrollstasjonene.

(Nombre de viandes de boucherie saisies aux bureaux de contrôle).

Kommune	Ialt kassert							Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- kropper	Vekt i kilogram av avfall og organer	
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjæt	Spekalv	Gjølkalv			Andre dyr
Ålesund	17	1 $\frac{1}{2}$	1	11 $\frac{1}{2}$	-	15	3 $\frac{1}{2}$	-	1601	432
Arendal	9	5 $\frac{1}{2}$	8	4	1	14	-	-	3409	342
Bergen	44	11	12	7	1	236	12	-	8060	6000
Bodø	8 $\frac{1}{2}$	-	1	1	-	-	3	-	-	-
Drammen	6 $\frac{1}{2}$	-	1	3	-	9	-	-	1197	608
Fredrikstad Ø.	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
do. V.	7	2	3 $\frac{1}{2}$	-	-	14	1	-	-	-
Gjøvik	2 $\frac{1}{2}$	-	2	-	-	10	-	-	625	90
Halden	4	1	-	1	-	16	1	-	937	25
Hamar	11	-	6 $\frac{1}{2}$	1	-	25	-	-	1911	108
Haugesund	4	3 $\frac{1}{2}$	3	2	-	1 $\frac{1}{2}$	-	-	566	173
Holmestrand	2	-	-	-	-	3	-	-	300	65
Horten	3	1	4	1	-	8	-	-	967	29 $\frac{1}{2}$
Hønefoss	3	-	1	-	-	12	-	-	-	-
Kongsberg	2	-	1	-	-	2	-	-	355	245
Kongsvinger	10	1 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	1	-	3	1	-	2044	35
Kragerø	1 $\frac{1}{2}$	-	1	-	-	2	-	-	151	116
Kristiansand	12	2	4	3	-	8	-	-	-	-
Kristiansund	17	-	6	7	-	36	-	-	-	-
Larvik	4 $\frac{1}{2}$	-	1 $\frac{1}{2}$	-	-	1	-	-	485	476
Lillehammer	1	-	1	5	-	5	-	-	280	295
Lillestrøm	5 $\frac{1}{2}$	-	2	1	-	12	-	-	2349	230
Molde	7	-	5	1	1	1	1	-	-	-
Moss	3	-	3	1	-	8	-	-	720	440
Narvik	-	-	-	4	1	-	-	-	87	-
Notodden	-	-	2	-	-	3	-	-	134	56
Odda	2	-	-	-	-	5	-	-	-	-
Oslo	100	14	104	101	92	619	48	-	30861	36128
Porsgrund	-	-	2	-	-	4	-	-	230	200
Risør	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandefjord	4 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	1	-	10	1	-	1243	855
Sarpsborg	14	1	3	1	-	24	2	-	2933	350
Skien	6	-	2	-	-	5	-	-	1165	261
Stavanger	11 $\frac{1}{2}$	-	-	2	-	66	-	-	2435	60
Tinn	2	-	4	6	1	7	-	-	403	51
Tromsø	9	-	-	4	-	4	4	7	1408	-
Trondhjem	67	6	13	45	2	195	-	3	12621	10593
Tønsberg	10	1	7	$\frac{1}{2}$	-	10	2	-	2016	43
Ialt (total)	410	48	220 $\frac{1}{2}$	205	99	1395 $\frac{1}{2}$	79 $\frac{1}{2}$	10	81493	58306 $\frac{1}{2}$

Tabell D.

Antall av slakt som i 1926 er undersøkt av

(Viandes de boucherie examinées)

Kommune	Ialt undersøkt								2 nen		
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin
Arendal	1164	22	432	751	8	724	244	-	-	-	-
Bergen	1314	5	3742 $\frac{1}{2}$	9191 $\frac{1}{2}$	267	6528	949	-	8	-	24
Bodø	77 $\frac{1}{2}$	-	15	103 $\frac{1}{2}$	-	49	35	-	-	-	1
Drammen	2241	182	658 $\frac{3}{4}$	2436	7	1116	71	-	3	-	2
Gjøvik	1185 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{2}$	706 $\frac{3}{4}$	852 $\frac{1}{2}$	-	1094 $\frac{1}{2}$	37	3 $\frac{1}{2}$	10	-	8
Halden	1447	33	609	42	-	347	92	-	-	-	-
Hamar	782	246	3763	701	7	746	-	-	3	-	7
Haugesund	1792	36	204	2432	5	1965	74	-	12	1	3
Horten	771	65 $\frac{1}{2}$	1157 $\frac{3}{4}$	857	-	308	239	-	6	1	21 $\frac{1}{2}$
Hønefoss	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	17	8	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	44	9 $\frac{1}{2}$	26	8	-	25	-	-	-	-	$\frac{1}{2}$
Kristiansund	1968	18	-	211	4	11	2	-	4	-	-
Larvik	204	22	122	349	-	86	27	-	2 $\frac{1}{2}$	-	4
Lillehammer	874	50	798	23	-	6	1	-	3	-	7
Lillestrøm	21	1	26	100	-	77	4	-	3 $\frac{1}{2}$	-	-
Moss	261	4	6	138	-	2	3	-	-	-	-
Narvik	1821	18	375	1744	61	345	446	59	25	-	2
Notodden	454	14	377 $\frac{1}{2}$	315	29	474	20	-	12	-	12
Odda	199	-	87	176	-	52	70	-	2	-	-
Oslo	16694	595	5190	1143	5	2078	3851	-	22	6	58
Porsgrund	501 $\frac{1}{2}$	57	432 $\frac{1}{2}$	332	9	610	72	-	2	-	8
Risør	309	16 $\frac{1}{2}$	111 $\frac{1}{2}$	213 $\frac{1}{2}$	5	404 $\frac{1}{2}$	51	-	7 $\frac{1}{2}$	3	5
Sandefjord	668	41	127	990 $\frac{1}{2}$	-	107	150	-	6	1	5
Skien	1624	106	1791	795	6	2077	65	-	20 $\frac{1}{2}$	-	15
Stavanger	10800	227	707	52646	387	12077	835	-	32	1	4
Tinn	313	10	290	316	2	327	42	2	-	-	2
Tromsø	2571	27	551	6488	113	1359	1291	66	53	27	5
Trondhjem	6327	166	1523	1291	5	74	974	11	17	1	203
Fellesslakteriet	6639	57	8785	639	6	2541	397	-	46	-	73
Ialt (total)	63084	2092	32631 $\frac{3}{4}$	85324 $\frac{1}{2}$	926	35610	10042	141 $\frac{1}{2}$	300	41	470

kontrollveterinærene **utenfor** kontrollstasjonene.*en dehors des bureaux de contrôle).*

klasse					Kassert							Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- kropper	Vekt i kilogram av avfall og organer	
Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv			Andre dyr
.
12	.	66	3	.	1	.	2	.	.	17	.	.	417	486
2	1
.	1	.	1	.	5	1	.	396	245
.	4	.	2	60	650
.	1	.	.	463	814
3	.	10	.	.	2	.	1	.	.	2	.	.	327	77
7	.	46	.	.	3	6	.	.	479	2701
.	.	3	.	.	3	1	9	1	.	12	.	.	1939	161
.
.
.	.	.	1
.	3 ^{1/2}	1	.	72	76
.	2	1	2	435	270
.
.
25	2	15	8	9	2	.	.	6	3	2	1	.	320	.
3	4	12	.	.	4 ^{1/2}	.	2	1	1	5	.	.	618	131
4	2
1	.	2	.	.	12	1	2	1	.	5	.	.	2342	19586
.	.	2
1	.	1 ^{1/2}	.	.	2 ^{1/2}	1 ^{1/2}	.	.	160	300
5	.	11	1	250	118
.	1	15	3	.	8	.	5 ^{1/2}	.	.	2 ^{1/2}	.	.	98	123
384	.	45	.	.	14	.	.	8	.	51	.	.	1292	572
1	1	1	.	.	.	1	1	1	.	3	.	.	2676	7852
36	91	92	33	5	3	.	1	4	1	7	1	3	426	10
15	1	.	7	.	.	1	1	.	948	20
1	.	2	.	.	20	.	14	.	.	24	.	.	700	6262
.	4120	3600
500	99	323 ^{1/2}	49	14	83 ^{1/2}	5	49	24	5	155	6	5	18538	44054

Tabell E.

Sammendrag av alt i året 1926

(Tableau récapitulatif du nombre

Kommune	I alt kontrollert							2 nen			
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin
Ålesund . . .	4832 $\frac{1}{2}$	48	1639 $\frac{1}{2}$	5848 $\frac{1}{2}$	947	1775	1543	-	63	1	22
Arendal . . .	1502	35	942	1189	16	1602	380	-	10	1	3
Bergen . . .	26524	357	14453 $\frac{1}{2}$	41856 $\frac{1}{2}$	2076	19599	3311 $\frac{1}{2}$	-	140	4	204
Bodø . . .	1236	3	235	2818	11	525	647 $\frac{1}{2}$	15	6	-	1
Drammen . . .	4875	282	4504 $\frac{1}{2}$	4163	15	4602	715	-	24	2	9
Fredrikstad Ø.	217 $\frac{1}{2}$	9	291 $\frac{1}{2}$	108	-	427	4	-	4	-	5
Do. V.	2568 $\frac{1}{2}$	56	4946 $\frac{1}{2}$	1996 $\frac{1}{2}$	1	2558	446	-	54	2	62
Gjøvik . . .	1255 $\frac{1}{2}$	61	1420	1289	-	2014 $\frac{1}{2}$	68	3 $\frac{1}{2}$	15	2	15 $\frac{1}{2}$
Halden . . .	1883	60	2642	1128	-	1407	710	-	3	1	-
Hamar . . .	2163	298	5876 $\frac{1}{2}$	3054	8	3382	54	-	3	$\frac{1}{2}$	16
Haugesund . . .	2090	39	1269 $\frac{1}{2}$	4070 $\frac{1}{2}$	89	2631	133	-	21	3	12
Holmestrand . . .	406	14	415 $\frac{1}{2}$	330	1	536	41	-	5	-	2
Horten . . .	1332	73 $\frac{1}{2}$	2353 $\frac{1}{2}$	1003	2	1229	459	2	12	1	42 $\frac{1}{2}$
Hønefoss . . .	1264	46	1091	911	1	1247	173	-	13 $\frac{1}{2}$	2	2
Kongsberg . . .	909	13	589 $\frac{1}{2}$	285	3	1059 $\frac{1}{2}$	39	-	11	-	2 $\frac{1}{2}$
Kongsvinger . . .	596 $\frac{1}{2}$	39	486	670	3 $\frac{1}{2}$	217	297	-	16	3	14 $\frac{1}{2}$
Kragerø . . .	460 $\frac{1}{2}$	26	313	433	4	855	113	-	-	-	2 $\frac{1}{2}$
Kristiansand . . .	3653	123	3153	3135	74	2824	3952	-	22	-	15
Kristiansund . . .	3216	41 $\frac{1}{2}$	1109	4599	217	3716	72 $\frac{1}{2}$	19 $\frac{1}{2}$	32	1	22
Larvik . . .	2158 $\frac{1}{2}$	53	2306	2030	-	1502	239	-	15 $\frac{1}{2}$	2	28
Lillehammer . . .	1043	61	1582	1737	600	2137	465	-	19	-	22
Lillestrøm . . .	834	21 $\frac{1}{2}$	983 $\frac{1}{2}$	554	-	1177 $\frac{1}{2}$	55	-	13	-	5
Molde . . .	483	11	411	962	59	344	486	-	14 $\frac{1}{2}$	-	17
Moss . . .	1678	80	1904	1645	-	1193	387	-	16	1	13
Narvik . . .	2243	18	428 $\frac{1}{2}$	3225	91	444	562	60	30	-	2
Notodden . . .	899	18	853	591	42	1007	44	-	20	-	20
Odda . . .	857	5	339	1355	118	216	257	-	10	-	3
Oslo . . .	48908	1761	74654	119411	6901	37457	34963	1	152	51	583
Porsgrund . . .	961 $\frac{1}{2}$	64 $\frac{1}{2}$	766 $\frac{1}{2}$	507	10	1241	134	-	5	-	15
Risør . . .	331	16 $\frac{1}{2}$	172	224 $\frac{1}{2}$	5	459 $\frac{1}{2}$	51	-	7 $\frac{1}{2}$	3	7
Sandefjord . . .	1522	52	2195	1373	-	1101 $\frac{1}{2}$	306 $\frac{1}{2}$	-	11	3	16
Sarpsborg . . .	1576 $\frac{1}{2}$	310	2708 $\frac{1}{2}$	495	14	2596	478	-	45	4	38
Skien . . .	2479	150	3303	1714	28	3672	103	-	28	1	23
Stavanger . . .	10926	252 $\frac{1}{2}$	4268	52888	492	16026	835	-	48	3	28 $\frac{1}{2}$
Tinn . . .	1052	27	1110	1139	4	1304	288	4	3	-	11
Tromsø . . .	2859	30	638 $\frac{1}{2}$	8713	172	2073	1698	153	82	29	7
Trondhjem . . .	18500	648	6350	24471	1727	17082	979	274	351 $\frac{1}{2}$	23	307
Tønsberg . . .	3638	89	3971 $\frac{1}{2}$	1978	-	2309	841	1	38	-	43
Felleslakteriet	6639	57	8785	639	6	2541	397	-	46	-	73
I alt (total)	170571 $\frac{1}{2}$	5349	165465 $\frac{1}{2}$	304538 $\frac{1}{2}$	13737 $\frac{1}{2}$	148588 $\frac{1}{2}$	56727	533	1409 $\frac{1}{2}$	143 $\frac{1}{2}$	1714 $\frac{1}{2}$

1) elg.

kontrollert fersk slaktekjøtt.

de viandes examinées en 1926).

klasse					Kassert							Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- kropper	Vekt i kilogram av avfall og organer	
Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv			Andre dyr
137	18	22 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	-	17	1 $\frac{1}{2}$	1	1 $\frac{1}{2}$	-	15	3 $\frac{1}{2}$	-	1601	432
1	1	4	-	-	9	5 $\frac{1}{2}$	8	4 $\frac{1}{2}$	1	14	-	-	3409	342
52	10	428	18	-	45	11	14	7	1	253	12	-	8477	6486
17	-	4	-	-	8 $\frac{1}{2}$	-	1	1	-	1	3	-	-	-
-	-	5	1	-	6 $\frac{1}{2}$	1	-	1	-	14	1	-	1593	853
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
5	-	33 $\frac{1}{2}$	-	-	7	2	3 $\frac{1}{2}$	-	-	14	1	-	-	-
6	-	18	-	-	2 $\frac{1}{2}$	-	2	-	-	14	-	2	685	740
-	-	1	2	-	6	1	-	1	-	17	1	-	1400	839
-	-	2	-	-	13	-	7 $\frac{1}{2}$	1	-	27	-	-	2238	185
24 $\frac{1}{2}$	6	52	1	-	7	-	3	2	-	7 $\frac{1}{2}$	-	-	1045	2874
-	-	6	-	-	2	-	-	-	-	3	-	-	300	65
-	-	8	-	-	6	2	13	2	-	20	-	-	2906	190 $\frac{1}{2}$
11	-	2	-	-	3	-	1	-	-	12	-	-	-	-
-	-	10	-	-	2	-	1	-	-	2	-	-	355	245
2	-	4	4	-	10	1 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	1	-	3	1	-	2044	35
-	-	-	-	-	12 $\frac{1}{2}$	2	4	3	-	2	-	-	151	116
-	-	9	4	-	17	2	6	7	-	8	-	-	-	-
23	-	25	-	-	5	-	-	-	-	36	-	-	-	-
3	-	13	1	-	17	-	-	-	-	2	-	-	557	552
8	17	20	-	-	4	-	3	5	-	5	-	-	715	565
3	-	2	-	-	7 $\frac{1}{2}$	1	3	1	-	13	-	-	2349	230
14	2	17	6	-	7	-	5	1	1	1	1	-	-	-
3	-	8	-	-	3	-	3	1	-	8	-	-	720	440
39	2	16	17	9	2	-	-	10	4	2	1	-	407	-
6	6	33	-	-	4 $\frac{1}{2}$	-	4	1	1	8	-	-	752	187
13	2	3	3	-	2	-	-	-	-	7	-	-	-	-
189	13	134	43	-	112	15	106	102	92	624	48	-	33203	55714
-	1	5	-	-	-	-	3 $\frac{1}{2}$	-	-	5 $\frac{1}{2}$	-	-	390	500
1	-	2 $\frac{1}{2}$	-	-	2 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-	250	118
15	-	37 $\frac{1}{2}$	3	-	4 $\frac{1}{2}$	-	8 $\frac{1}{2}$	2	-	11	3	-	1341	978
2	-	38 $\frac{1}{2}$	-	-	14	1	3	1	-	24	2	-	2933	350
3	1	22	3	-	14	-	7 $\frac{1}{2}$	-	-	7 $\frac{1}{2}$	-	-	2457	833
385	-	89	-	-	25 $\frac{1}{2}$	-	-	10	-	117	-	-	5111	7912
1	1	2	-	-	2	1	5	7	1	10	-	-	829	61
84	127	153	36	20 $\frac{1}{2}$	12	-	1	8	1	11	5	10	2356	20
184 $\frac{1}{2}$	9	232	1	9 $\frac{1}{2}$	68	6	20	45	2	196	1	3	13321	16855
1	-	3	1	-	10	1	7	-	-	10	2	-	2016	43
1	-	2	-	-	20	-	14	-	-	24	-	-	4120	3600
1234	216	1469 $\frac{1}{2}$	152 $\frac{1}{2}$	39	493 $\frac{1}{2}$	53	269 $\frac{1}{2}$	229	104	1550 $\frac{1}{2}$	85 $\frac{1}{2}$	15	100031	102360 $\frac{1}{2}$

Tabell F.

De vesentligste årsaker til 2nen klasses stemping og kassasjon av kjøtt
i året 1926.

(Causes principales de la classification et des saisies).

Sykdommer og feil	2nen klasse								Kassert							
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr
Abnorm lukt, brunstlukt	6	1	644	164	110	23	5	-	9	-	17	7	-	22	2	-
Abscess (byld)	3	1	19	5	2	-	-	-	3	-	2	6	-	-	-	-
Avmagring	218	9	28	727	38	127	18	-	19	1	3	8	43	36	-	2
Bedrevet eller slett behandlet, skittent	148	15	65	215	36	853	64	28	11	16	25	54	6	284	20	10
Benbrudd	85	6	62	1	-	-	1	-	11	3	17	1	-	-	1	-
Benskjørhet	50	-	18	-	-	1	15	-	12	-	1	-	-	-	12	-
Beskadigelse, ytre	76	9	24	15	1	43	5	-	14	6	2	3	-	17	2	-
Blodurin	-	-	-	1	-	6	-	-	8	1	-	-	-	-	-	-
Bråsott	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brysthindebetendelse	50	-	7	1	-	-	-	-	29	-	2	-	2	-	-	-
Bukhindebetendelse	106	1	7	10	1	22	-	-	48	3	8	12	-	27	1	-
Børsykdom	16	1	1	1	-	-	-	-	26	-	1	-	-	-	-	-
Diaré	1	-	-	-	-	92	16	-	9	1	2	1	23	355	10	-
Forgiftning	12	-	5	-	-	-	-	-	9	-	8	1	-	1	2	-
Fødselsbesvær	77	4	30	32	2	-	-	-	14	1	3	12	1	-	-	-
Gulsott	4	-	11	-	40	17	-	-	2	-	2	3	1	24	-	-
Hjernelidelse	5	1	5	2	-	-	1	-	3	2	2	1	-	-	-	-
Hjertesykdom	11	1	36	-	-	-	-	-	1	-	6	-	-	1	-	-
Hjertesekkbetendelse	121	-	5	-	-	-	-	-	59	-	-	-	-	-	-	-
Hudsykdom	-	1	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ikter	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetendelse	36	-	1	8	-	-	-	-	9	-	2	2	-	-	-	-
Kakeksi	4	-	2	-	-	-	-	-	13	-	2	9	-	10	-	-
Kalvningsfeber	10	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Katarrfeber	4	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Leddsykdom	63	5	42	388	-	61	1	-	9	1	14	-	-	63	3	-
Leverlidelser	6	1	2	11	-	6	-	-	2	1	2	-	-	-	-	-
Lungelidelser	7	1	1	-	-	-	-	-	1	-	2	1	-	2	-	-
Mangelfull avblødning	16	1	17	5	-	35	4	-	4	1	1	1	-	1	1	-
Mavesykdom	46	7	19	9	-	50	9	-	16	15	7	8	3	263	11	-
Navleårebetendelse	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	77	-	-
Nyresykdom	27	1	16	-	-	18	-	-	9	3	11	6	-	20	-	-
Nødslaktning	81	17	204	25	2	35	8	-	24	3	9	6	1	5	3	-
Overdrift	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Parasiter	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	1	-	384	-	-	3	-	-	1	-	55	-	-	2	2	-
Raslesyke	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyke	-	-	43	-	-	-	-	-	-	-	27	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	-	-	-	12	3	6	4	-	19	2	-
Septiske tilstander	3	-	-	-	1	8	-	-	24	4	12	-	1	127	9	-
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster	11	19	2	-	-	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	-
Tarmlidelser	23	8	9	-	-	6	-	-	11	5	5	4	-	54	1	-
Tinter	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyke	41	-	-	1	-	3	1	-	35	-	-	1	-	1	-	-
Tuberkulose	26	-	30	-	-	-	-	-	14	-	6	-	-	-	1	-
Ufullbårne, umodne	-	-	1	-	17	48	-	-	-	-	-	-	-	108	-	-
Vattersott	7	-	3	90	4	3	-	-	6	1	10	72	22	3	-	-
Ødem og emfysem	17	3	4	2	-	5	-	-	10	-	-	-	-	4	1	-

Tabell G.

Tønnekjøtt-kontrollen 1926.

Kommune	Ialt innført, kilogram				Beslaglagt, kilogram				Hvorfra innført
	Heste-kjøtt	Storfe-kjøtt	Sau-ekjøtt	Orga-ner	Heste-kjøtt	Storfe-kjøtt	Sau-ekjøtt	Orga-ner	
Arendal	-	42596	-	-	-	-	-	-	Amerika
Bergen	-	-	138464	-	-	-	-	-	Island
	14561	-	-	174	-	-	-	-	Danmark
Drammen	-	59369	-	-	185	-	-	-	England
	-	-	239427	-	-	181	-	-	Argentina
Haugesund	-	7620	-	-	-	-	-	-	Island
	-	-	78400	-	-	-	40	-	Amerika
Kristiansand	-	-	25065	-	-	-	-	-	Island
	-	5890	-	345	-	-	-	-	Danmark
Oslo	-	-	223191	-	-	-	-	-	Amerika
	a)	20521	11855	-	-	311	-	-	Island
Oslo	b)	1600	147	67338	-	-	-	-	a) Argentina
	c)	4008	-	-	25022	-	-	-	b) Danmark
Oslo	d)	-	-	100	-	-	-	-	c) England
	e)	42958	-	-	-	-	-	-	d) Belgien
Oslo	f)	-	-	670	-	-	-	-	e) Finland
	g)	-	-	22520	-	-	-	-	f) Kina
Oslo	h)	-	24	-	-	-	-	-	g) Frankrike
	i)	-	869365	1331	-	-	2298	-	h) Færøene
Oslo	j)	-	-	3	-	-	-	-	i) Island
	k)	-	-	4834	-	-	-	-	j) Russland
Oslo	l)	18393	124	200	-	-	-	-	k) Sverige
	m)	-	220	-	3176	-	-	-	l) Estland
Oslo	n)	97375	176044	6825	171963	1347	-	-	m) Tyskland
	o)	-	14925	4550	1649	-	-	-	n) Holland
Oslo	p)	-	43592	-	-	-	-	-	o) U. S. Amerika
	q)	-	212	-	-	-	-	-	p) Syd-Amerika
Oslo	r)	-	26080	-	-	-	-	-	q) Kanada
	-	-	-	-	-	-	-	-	r) Lithauen
Skien	-	-	9520	-	-	-	-	-	U. S. Amerika
	-	-	29000	-	-	-	-	-	Danmark
Stavanger	-	21091	-	-	-	-	-	-	Island
	-	-	1271689	-	-	-	-	-	Danmark
Trondhjem	-	-	-	635	-	-	-	-	Island
	-	-	-	376	-	-	-	-	Danmark
Trondhjem	-	436	120	3155	-	-	-	-	U. S. Amerika
	-	10087	-	490	-	-	-	-	?
Trondhjem	-	-	26846	-	-	-	-	-	Danmark
	-	-	-	190	-	-	-	100	Kanada
Trondhjem	-	-	-	250	-	-	-	-	Island
	-	-	-	190	-	-	-	-	Sverige
Trondhjem	-	-	-	250	-	-	-	-	Tyskland
	-	-	-	190	-	-	-	-	U. S. Amerika
Ialt	177295	430407	1934688	280324	26554	492	2338	100	

¹ Hertil kommer 69 kg. rullepølser.

**Bevilgninger til det civile veterinærvesen for budgetterminen 1. juli
1926—30te juni 1927.**

Til det civile veterinærvesen bevilget stortinget for budgetåret 1926—1927 følgende beløp:

A. Utgifter.

Kap. 681.	Statsdyrlægene:			
	1. Lønninger	kr.	16 225,00	
	2. Laboratorier	»	3 000,00	
	3. Reiseutgifter	»	2 000,00	
			<hr/>	kr. 21 225,00
»	682. Tilskudd til distriktsdyrlæger:			
	1. Til lønn	kr.	375 000,00	
	2. Reiseutgifter	»	85 000,00	
			<hr/>	» 460 000,00
»	683. Veterinærhøiskolen:			
	Byggearbeider	kr.	0,00	» 0,00
»	684. Veterinærinstituttet:			
	1. Lønninger	kr.	44 862,00	
	2. Kontorutgifter	»	3 000,00	
	3. Bygninger	»	2 000,00	
	4. Lys og brenne	»	8 000,00	
	5. Laboratorier	»	30 000,00	
	6. Forskjellig	»	9 000,00	
			<hr/>	» 96 862,00
»	685. Andre veterinærformål:			
	1. Tuberkulinundersøkelser . .	kr.	5 000,00	
	2. Erstatning ved nedslaktning	»	15 000,00	
	3. Tilskudd til «Norsk Veteri- nærtidsskrift»	»	1 500,00	
	4. Karantenestasjonen	»	655,00	
	5. Stipendier	»	8 500,00	
	6. Forskjellig	»	10 000,00	
			<hr/>	» 40 655,00
				<hr/>
				kr. 618 742,00

B. Inntekter.

Kap. 2581.	Veterinærinstituttet (jfr. kap. 784)	kr.	<u>25 000,00</u>
------------	--	-----	------------------

Supplement nr. 3 til avsnittet «Gjeldende lover m. v.».
(Se årsberetningene for 1923, 24 og 25).

Lov

av 14 juli 1894 (kfr. lover av 26 mai 1899, 14 mai 1918, 7 juli 1922, 11 mars 1925 og 4 juli 1927) om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer.

Kapitel 1.

Om ondartede smittsomme sykdommer.

§ 1. Følgende smittsomme sykdommer blandt husdyrene skal være undergitt det offentliges særlige forsorg, nemlig:

kvegpest;

miltbrand og dermed likeartede sykdommer;

hundegalskap;

snive;

spesifikk munn- og klovsyke;

ondartet lungesyke og ondartet katarralefeber

hos hornkveget;

kopper og skabb hos fåret;

svinepest og rødsyke hos svinet.¹⁾

Skulde nogen annen sykdom blandt husdyr anta en smittsom eller ondartet karakter eller større utbredelse, eller skulde nogen av de her opregnede sykdommer optre ondartet eller vinne utbredelse hos andre dyr enn de nevnte, kan Kongen utvide bestemmelsene i denne paragraf til også å omfatte disse sykdommer.

Likeledes kan Kongen, når dertil finnes grunn, bestemme, at en sykdom, der hittil har vært gjenstand for det offentliges inngripen efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smittsom sykdom efter bestemmelsene i nedenstående kapitel 3.

§ 2. Er noget husdyr angrepet eller død av en av de i § 1 omhandlede sykdommer, eller er der sannsynlighet for, at så er tilfelle, skal enhver, der som eier eller på annen måte har i besiddelse sådant dyr, snarest mulig tilkalle en autorisert dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byene til politimesteren, på landet til lensmannen, fra hvem meddelelse uopholdelig skal skje til en autorisert dyrlæge.

Dyret blir, inntil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstendighetene tillater det, å holde avsondret eller innesperret.

Når kvegpest er utbrutt, skal enhver innenfor en av fylkesmannen nærmere bestemt avstand boende eier eller opsynsmann over drøvtyggende dyr uten opphold anmelde ethvert tilfelle av innvortes sykdom, som måtte inntreffe i hans besetning blandt de nevnte arter av dyr.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der mottar meddelelse om eller under sin praksis påtreffer et tilfelle av nogen av de i § 1 omhandlede sykdommer, skal snarest mulig på stedet undersøke tilfellets beskaffenhet og treffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebygging av smitte, så-

¹⁾ Rødsyken er ved kronpr. resol. av 9 mars 1904 overført til de mildere smittsomme sykdommer.

Ved kgl. resol. av 7 april 1922 er smittsom anæmi hos hesten blitt optatt blandt husdyrlovens ondartede smittsomme sykdommer.

som avsondring og innesperring av syke og mistenkte dyr, nedgravning eller tilintetgjørelse av døde dyr og smitteførende avfall samt rensning og desinfeksjon. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpliktet til å foreta undersøkelse, når tvingende grunner skjønnes å være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøkt et tilfelle av nogen av de i § 1 omhandlede sykdommer, snarest mulig til øvrigheten inngi beretning om det ved undersøkelsen funne sykdomstilfelle, med opplysning om, hvad der er foretatt eller anordnet for å motarbeide sykdommen og hindre dens utbredelse. Privatpraktiserende dyrlæge, der efter mottatt anmeldelse avslår å foreta undersøkelse, skal snarest mulig oversende anmeldelsen til øvrigheten.

§ 4. Dyrets eier eller besidder er forpliktet til å etterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse gitt pålegg; forsåvidt det ikke frivillig etterkommes, kan politiet la det fornødne utføre for vedkommendes regning.

Politiet er for øvrig forpliktet til å yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gjennomførelse.

§ 5. Fylkesmannen har når han mottar underretning om noget tilfelle av de i § 1 nevnte sykdommer, å treffe de forføyninger, som efter omstendighetene må anses påkrevet for å hindre sykdommens utbredelse; finner han det fornødent, kan han la den besetning, i hvilken sykdomstilfellet er forekommet, samt de besetninger, hvortil smitte kan antas overført, sette under offentlig tilsyn inntil sykdommen eller smittefaren er ophørt.

Når en besetning settes under offentlig tilsyn skal der angis en territorial begrensning av det område, som omfattes av tilsynet, for eksempel en eller flere bestemte eiendommer eller deler derav.

§ 6. Så lenge en besetning er under offentlig tilsyn, kan fylkesmannen

- a) påby eftersyn av vedkommende besetning ved dyrlæge, så ofte som omstendighetene krever dette;
 - b) forby, at dyr og smitteførende gjenstander bortføres fra stedet og at de personer, som opholder sig på stedet, forlater dette samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvegpest eller munn- og klovsyke forby alt unødvendig samkvem mellom det sted, hvor besetningen er satt under offentlig tilsyn, og andre deler av distriktet, og for øvrig treffe de nødvendige foranstaltninger for å hindre, at personer, dyr eller smitteførende gjenstander, som er eller kommer innenfor det område som omfattes av tilsynet igjen kommer utenfor området uten tilatelse av rette vedkommende;
 - c) forby, at noget dyr innføres i en besetning, i hvilken der er forekommet tilfelle av kvegpest, kvegets ondartede lungesyke, munn- og klovsyke, snive eller svinepest; til fornøden kontroll hermed kan han la opta fortegnelse over og merke de til vedkommende besetning hørende dyr.
- Fylkesmannen kan derhos
- d) under særlige omstendigheter forby benyttelse av beiter og andre steder som kan formodes å være smittet;
 - e) under særlige omstendigheter påby optagning og fornyelse av gulver, vegger og lignende i rum, hvor smittede dyr har stått, samt tilintetgjørelse av smittebefengte gjenstander, såsom høi, halm, redskaper og lignende;

- f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhet hundegalskap forekommer, ved offentlig bekjentgjørelse påby, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bundet eller innesperret eller være forsynt med munnkurv av nærmere angitt beskaffenhet, eller under særlige omstendigheter blott kunne føres på offentlig vei eller gate i bånd av voksen person, selv om hunden er forsynt med munnkurv;
- g) når nogen farsott vinner større utbredelse, ved dyrlæge la foreta almindelig undersøkelse av besetninger i den utstrekning, som måtte finnes nødvendig;
- h) pålegge vedkommende by- eller herredskommune å rense og desinfisere staller og vanningssteder, som er til offentlig avbenyttelse.

§ 7. Vedkommende regjeringsdepartement kan foreskrive de forholdsregler, som i øvrig utkreves til forebyggelse av smitte så vel i sin almindelighet som ved de enkelte sykdommer og utferdige påbud om iverksettelse av de foranstaltninger, som til enhver tid anses nødvendige til bekjempelse av den enkelte sykdom, såsom:

- a) gi bestemmelser for dyrlægenes forhold med hensyn til reiser, innberetninger m. v. og derhos
- b) gi forskrifter til forebyggelse av smitte blandt husdyr ved dyrskuer, markeder og lignende samt ved transport av dyr innen landet,
- c) gi bestemmelser angående benyttelse av produkter av syke dyr, hvoriblandt påbud om, at meieri, slakteri, garveri eller annen virksomhet, hvortil er levert produkter såsom melk, kjøtt, blod eller huder fra besetning, som er satt under offentlig tilsyn, skal stenges og avsperras,
- d) forby meieri, ysteri og melkesalg i de byer og i de fylker (eller deler derav) som departementet bestemmer, å levere melk (herunder kjerne-melk) myse, og melkeavfall til dyreføde, medmindre disse førmidler forut er pasteurisert eller kokt, samt forby at melk m. v. fra meieri, ysteri og melkesalg anvendes til dyreføde, medmindre førmidlene forut er pasteurisert eller kokt. Departementet fastsetter de nærmere regler herom og har rett til å dispensere fra forbudet,
- e) under særlige omstendigheter forby avholdelse av markeder og andre dyresamlinger samt auksjoner og andre sammenkomster av personer i distrikter, hvor farsott blandt husdyr er herskende, eller hvortil smittsom sykdom kan fryktes innført,
- f) under særlige omstendigheter forby, at dyr føres fra en landsdel til en annen, eller gjøre adgangen dertil avhengig av sådanne forsiktighetsregler, som måtte anses fornødne for å hindre overførelse av smitte,
- g) ved utbrudd av hundegalskap eller munn- og klovsyke påby, at for større eller mindre deler av landet alle hunder skal holdes forsvarlig bundet, bære munnkurv eller føres i bånd,
- h) ved utbrudd av kvegpest eller munn- og klovsyke påby avsperring av bestemt distrikt, selv om ikke nogen besetning innen dette er satt under offentlig tilsyn,
- i) ved utbrudd av kvegpest, kvegets ondartede lungesyke, munn- og klovsyke og svinepest påby nedslaktning av hele besetninger, hvori sykdommen optrer;

ved utbrudd av munn- og klovsyke påby, at hunder, katter og fjærfe på det sted, som er satt under offentlig tilsyn, skal drepes, samt la vilt drepe i de distrikter, departementet måtte bestemme.

Departementet kan overdra til fylkesmannen for hans embedsdistrikts vedkommende å treffe de bestemmelser, som ved denne paragraf er tillagt departementet.

§ 8. Vaksinasjon av besetning mot nogen smittsom sykdom må ikke finne sted uten tillatelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Når det kan antas, at en farsott derved hurtigere vil kunne stanses, kan departementet påby vaksinasjon av de for smitte utsatte besetninger samt fastsette en godtgjørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.

§ 9. Enhver dyreeier er pliktig til å la ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstander tilintetgjøre eller nedgrave. Til bruk i sådant øiemed skal enhver kjøpstadskommune anskaffe en av vedkommende regjeringsdepartement godkjent innretning eller nedgravningsplass. Også ladesteder med særskilt kommunestyre så vel som landkommuner med tett bebyggelse kan av Kongen pålegges den samme forpliktelse. Fornøden grunn kan av kommunen efter tillatelse meddelt av Kongen fordres avgitt mot erstatning, der i mangel av overenskomst bestemmes ved almindelig takstforretning.

I kommuner, hvor sådan innretning eller nedgravningsplass enten ikke haves eller i tilfelle ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstander efter dyrlægens anordning tilintetgjøres eller nedgraves på eierens egen grunn eller — hvis der ikke er anledning — på annen grunn, hvor det med minst ulempe for dens eier eller bruker kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaket grunnens eier eller bruker, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel av overenskomst bestemmes ved skjønn avholdt efter de i lov om veivesenet av 15 september 1851 § 24 fastsatte regler.

Kapitel 2.

Om nedslaktning og erstatning.

§ 10. Ved mistanke om kvegpest, kvegets ondartede lungesyke eller svinepest kan fylkesmannen påby nedslaktning av inntil tre dyr for ved obduksjon av disse å erholde visshet om sykdommens natur.

De dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må anses for avgjort, at de er angrepet av en av de nevnte sykdommer, skal efter fylkesmannens foranstaltning drepes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement påbyr det motsatte.

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angrepet av snive eller smittsom anæmi, eller som med god grunn mistenkes for å være det, skal drepes, såfremt departementet ikke anderledes bestemmer i hvert enkelt tilfelle.

Dyr, angrepet av hundegalskap, skal drepes, hund eller katt, som er bitt av noget av hundegalskap lidende dyr, skal likeledes drepes.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nevnte begrensninger, berettiget til å erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstaltning drepes på grunn av kvegpest, kvegets ondartede lungesyke, snive, svinepest og smittsom anæmi hos hesten.

Dyr, der ved obduksjon ikke viser spor av disse sykdommer, erstattes med det fulle beløp, hvortil de på nedenangitte måte er verdsatt.

Dyr, der ved obduksjon finnes — eller på annen måte godtgjøres å være — angrepet av smittsom anæmi, erstattes med det fulle beløp, dyr, der på samme måte finnes angrepet av kvegpest eller kvegets ondartede lungesyke, erstattes med to tredjedeler, dyr, der på samme måte finnes angrepet av snive eller svinepest, med halvdelen av det beløp, hvortil de på nedenfor nevnte måte er verdsatt.

Dyr, der i henhold til § 7 h. påbys nedslaktet ved utbrudd av munn- og klovsyke og dyr der er døde som følge av tyungen vaksinasjon, erstattes med deres fulle verdi.

§ 12. Forsåvidt eieren ved innførsel fra utlandet av smittede dyr, ved overtredelse av gitte forholdsregler eller på annen måte selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Rett til erstatning for dyr, nedslaktet efter offentlig foranstaltning, er derhos betinget av, at de har opholdt sig minst 6 måneder innen landets grenser, medmindre det kan godtgjøres, at de på en eieren uforskyldt måte er smittet efter å være innført her til landet.

Erstatningskrav må fremsettes forinnen nedslaktningen. Erstatningsbeløpet må i intet tilfelle overstige kr. 300 for halvdelen av et enkelt dyr, kr. 400 for to tredjeparter og kr. 600 for det hele dyr. Dog kan erstatningsbeløpet, når det gjelder hester, forhøies til kr. 1200 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir å drepe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsettes, verdsettes av en politiembedsmann (på landet av lensmannen) i forening med to av ham dertil opnevnte menn. Dyrene ansettes til den verdi, de antas å ha som uangrepne av sykdommen, hvorfra trekkes verdien av det drepte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.

Det drepte dyr skal, såvidt fornødiges, obduseres av en av det offentlige antatt dyrlæge, som gjennom fylkesmannen skal tilstille vedkommende regjeringsdepartement en beskrivelse av obduksjonsforretningen. Eieren er berettiget til for egen regning å tilkalle en autorisert dyrlæge for å være tilstede ved obduksjonen og delta i avgjørelsen av spørsmålet, om dyret har vært angrepet av den antatte sykdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighet herom mellom dyrlægene, avgjøres saken av en av departementet opnevnt sakkyndig.

Kapitel 3.

Om mildere smittsomme sykdommer.

§ 14. Følgende sykdommer hos husdyrene henregnes til de mildere smittsomme, like overfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyke, influensa, kverke, strengel, munnsyke og beskelersyke hos hesten, skabb og kopper hos andre dyr enn fåret,

smittsom klovsyke hos fåret,
ringorm hos alle husdyr,
hårsekkmidder hos hunden,

febersykdommer av smittsom karakter, tuberkulose.¹⁾

Med hensyn til disse sykdommer gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til plikt:

- a) å anmelde for en autorisert dyrlæge eller for politimesteren eller lensmannen, når nogen av disse sykdommer måtte vise sig i hans besetning;
- b) ikke å la dyr, der antas angrepne av nevnte sykdommer, føres på markeder, til dyrskuer, på fremmede beite eller i fremmede fjøs eller staller;

dog skal det være tillatt fra eierens fjøs å selge sådanne dyr til slakt eller å føre dem til handelsmarkedet til egen avsondret avdeling for å selges til slakt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sykdommer.

Politimester eller lensmann, der har mottatt sådan meddelelse som i litr. a nevnt, har å innsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finner dyrlægen, at sykdommens optreden er av foruroligende beskaffenhet, innsender han anmeldelsen til fylkesmannen.

Finner fylkesmannen det nødvendig for å hindre sykdommens videre utbredelse, kan han la forholdene på stedet undersøke av dyrlæge og efter dennes forslag gi forskrifter angående avsondrings- og desinfeksjonsforanstaltninger.

§ 15. Vedkommende departement kan gi almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt av de i § 14 nevnte sykdommer samt angående anvendelse og salg av kjøtt og melk fra syke dyr.

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er avhendet til slakt, og som senere antreffes levende hos ny besidder, skal innen en fastsatt frist, i fornødent fall ved offentlig foranstaltning, kunne påbys nedslaktet for besidderens regning.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sykdommer enn de nevnte skal henføres under bestemmelsene i dette kapitel.

Kapitel 4.

Om innførsel og utførsel av dyr.

§ 17. Kongen kan forby innførsel av dyr og smitteførende gjenstander fra fremmede land eller landsdeler, fra hvilke smittsom husdyrsykdom kan fryktes innført.

Han kan anordne, at innførsel av dyr kun må finne sted over bestemte havner eller steder, påby, at innførte dyr skal undersøkes av dyrlæge og henstå i karantene på vedkommende importørs bekostning, pålegge eieren av innførte dyr å utre betaling for sundhetsundersøkelse efter en fastsatt takst samt anordne, at dyr, der ved innførselen finnes

¹⁾ Ved kgl. resol. av 22 juni 1903 er smittsom kasting og ved kronprinsregentens resol. av 9 mars 1904 rødsyke hos svinet overført til de mildere smittsomme sykdommer.

angrepne av smittsom sykdom, eller som har vært utsatt for smitte, nedslaktes uten erstatning.

Han kan overhodet foreskrive de nødvendige forholdsregler for å hindre innførsel av smittsom husdyrsykdom.

§ 18. I særskilte tilfeller kan vedkommende departement tillate innførsel av enkelte dyr eller gjenstander fra land, fra hvilke innførsel er forbudt.

§ 19. Kongen kan med hensyn til utførsel av husdyr gi sådanne forskrifter og treffe sådanne foranstaltninger, som måtte finnes nødvendige for å forebygge, at der her fra landet utføres husdyr, der er mistenkte eller kan mistenkes for å lide av eller overføre smittsom sykdom, og at de herfra til utlandet avsendte dyr under transporten utsettes for sådanne sykdommer. Han kan anordne, at utførsel av husdyr kun må finne sted fra visse bestemte steder i riket.

For undersøkelse av dyr bestemt til utførsel, såvel som for undersøkelse og desinfeksjon av vedkommende skib kan det pålegges henholdsvis avsenderen og skibets fører å utre betaling efter takst.

For de skib, der benyttes til sådan utførsel, kan Kongen gi nærmere regler angående deres innredning og nødvendige forsyning med fôr og drikkevann for dyrene, likesom han overhodet kan treffe anordninger for å sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

§ 20. Kongen kan anordne, at jernbanevogner og fartøier, som benyttes til transport av dyr, tillikemed de dertil hørende innretninger og redskaper skal renses og desinfiseres efter hver sådan benyttelse. Omkostningene hermed utres av den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

Kapitel 5.

Om eftersyn med markeder o. l.

§ 21. Fylkesmannen kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger av husdyr innen fylket er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne å føre tilsyn med, at intet av de der fremstilte husdyr er angrepet av nogen smittsom sykdom.

Fylkesmannen kan påby, at handyr, der frembys til almindelig be- dekning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhetseftersyn av autorisert dyrlæge, som i tilfelle har å utstede attest for dyrets fullkomne sundhet.

Kapitel 6.

Om omkostninger og deres utredelse m. v.

§ 22. Utgifter, som på grunn av denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistenkte dyrs røkt, avsondring og desinfeksjon, ved desinfeksjon av fjøs, stall, redskaper og desslike, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse, utres av vedkommende dyrs eier. De med de syke dyrs kurbehandling forbundne omkostninger utres likeledes av dyrets eier, medmindre vedkommende fylkes-, kjøpstads- eller ladesteds-kommune — den sistnevnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser dessangående for de enkelte smittsomme sykdommer.

I tilfelle av uformuenhet hos eieren avholdes disse utgifter av vedkommende fylkes-, kjøpstads- eller ladestedskommune, den siste forsåvidt den har eget kommunestyre.

Erstatning til eierne av dyr, nedslaktet etter bestemmelsene i kapittel 2, og de utgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede verdsettelsesforretninger samt ved nedslaktninger, utres, forsåvidt angår dyr, der ikke finnes angrepet av nogen sykdom, for hvilken nedslaktning kan finne sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge av tvungen vaksinasjon, av statskassen, men forsåvidt de finnes angrepet av nogen sådan ovennevnt sykdom, med det halve av statskassen og med den annen halvdel av vedkommende fylkeskommunes, kjøpstads eller ladesteds kasse, den siste kun, når ladestedet har eget kommunestyre.

På samme måte som i sistnevnte tilfelle og etter sådan verdsettelse som i § 13 bestemt gis vedkommende eier erstatning, når det for å hindre smittes videre utbredelse måtte anses nødvendig å tilintetgjøre smittefarlige gjenstander som hus, husinnredninger, fôr, redskaper og lignende.

Alle andre utgifter ved foranstaltninger etter denne lovs bestemmelser utres av vedkommende fylkeskommunes, kjøpstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget annet er eller måtte bli fastsatt.

Dog faller omkostningene ved avsperringsforanstaltninger like overfor fremmede land statskassen tillast, likesom Kongen for hvert enkelt tilfelles vedkommende kan bestemme, at utgiftene ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal utres av statskassen.

Endelig utres den for tvungen vaksinasjon fastsatte godtgjørelse til dyrlægen samt skyssgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste etter denne lov av statskassen.

Erstatning for dyr, som påbys nedslaktet i henhold til § 7 h. ved utbrudd av munn- og klovsyke, utres helt av statskassen, likesom de til sykdommens bekjempelse nødvendige utgifter utres av statskassen mot refusjon av vedkommende fylkes, kjøpstads eller ladesteds kasse — den siste kun, når ladestedet har eget kommunestyre — eller av vedkommende private alt etter de til enhver tid herom gjeldende bestemmelser. For refusjonskrav like overfor private skal staten ha utpantningsrett etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste etter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 6,00 for hver forretning samt i tilfelle av reiser skyss- og kostgodtgjørelse; som én forretning regnes hvad dyrlægen under én reise på én gang foretar på et enkelt sted. Dyrlæge, der er ansatt i et fylkes tjeneste med fast lønn av vedkommende fylkeskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste etter denne lov kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfelle av reiser skyss- og kostgodtgjørelse. For obduksjon av en hest eller et stykke storfe tilkommer dyrlægen derhos kr. 8,00, for obduksjon av et dyr av mindre art kr. 4,00, dog således, at han for på én dag utførte obduksjoner ikke kan oppebære over kr. 30,00. For kontorundersøkelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 3,00, forsåvidt offentlig reise eller obduksjon der ved undgås.

Fylkesmannen kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduksjon innen samme besetning uten nødvendighet er gjentatt uten ordre av øvrigheten, helt eller delvis nekte utbetaling av forretningsgodtgjørelse, kost-

godtgjørelse og obduksjonshonorar, likesom skyssgodtgjørelsen i samme tilfelle kan nektes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgjørelse for vaksinasjon av besetninger etter påbud av departementet eller for undersøkelse av innførte eller utførte dyr utenfor den for hvert podet eller undersøkt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyss — og i tilfelle kostgodtgjørelse — for reise til undersøkelse av import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretatt etter særskilt rekvisisjon av det offentlige.

For offentlige innberetninger, obduksjonsbeskrivelser, attester, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser opnevnte vurderingsmenn tilkommer for de av dem utførte forretninger hver en godtgjørelse av kr. 4,00 pr. dag.

Kapitel 7.

Om autoriserte dyrlæger.

§ 25. Husdyr, angrepet av ondartet smittsom sykdom, fåreskabb undtatt, må ikke tas under behandling av andre enn autoriserte dyrlæger.

§ 26. Enhver autorisert praktiserende dyrlæge skal efter hvert års utløp innen en av departementet fastsatt frist gjennom fylkesmannen avgi til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvesen er henlagt, en efter nærmere bestemmelse avfattet beretning om sin virksomhet som dyrlæge i det forløpne år. Uteblir innberetningen utover den fastsatte tid, kan fylkesmannen forelegge vedkommende dyrlæge en mulkt for hver uke, som oversittes.

Likeså skal enhver autorisert dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom innsende meddelelse til departementet gjennom vedkommende fylkesmann.

Kapitel 8.

Om straffebestemmelser.

§ 27. Overtredelse eller undlatelse av å efterkomme de i denne lov eller de i kraft av samme gitt og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måte gitt påbud blir, såfremt forseelsen ikke efter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straff, å straffe med bøter eller fengsel.

Sakene blir å behandle på den for politisaker foreskrevne måte.

Dyr eller gjenstander, som forsøkes innført eller er innført her til landet i strid med noget i henhold til § 17 utferdiget forbud eller annen ifølge denne paragraf gitt bestemmelse, eller som forsøkes utført i strid med nogen i henhold til § 19 gitt forskrift, forbrytes til fordel for statskassen, forsåvidt de ikke blir å tilintetgjøre.

Hund, som antreffes ute med tilsidesettelse av noget i anledning av hundegalskap gitt påbud, skal ved politiets foranstaltning optas og drepes enten straks eller innen en av politiet gitt frist, innen hvilken den kan innløses av eieren mot erleggelse av opbevaringsomkostningene.

Likeså kan ethvert dyr, som påtreffes ute med tilsidesettelse av nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge derav utferdiget påbud, når det finnes angrepet av nogen der nevnt smittsom sykdom, ved politiets foranstaltning drepes uten erstatning til eieren.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gjør sig skyldige i misligheter, som, begått av dyrlæger med offentlig ansettelse, vilde være straffbare som forbrytelser i embede eller bestilling, straffes med bøter eller fengsel.

Kapitel 9.

Om lovens ikrafttreden m. v.

§ 29. Denne lov trer i kraft den 1 januar 1895.

Fra samme tid opheves lov av 20 mai 1882 angående foranstaltninger i anledning av ondartede smittsomme sykdommer blandt husdyrene, lov av 15 september 1851 angående foranstaltninger mot skabbsyke blandt får og gjeter og de i henhold til sistnevnte lov utferdigede bestemmelser samt lov av 14 juni 1890 angående forholdsregler mot utførsel av syke husdyr.

De i medhold av nevnte lov av 20 mai 1882, dens § 4, siste punktum gitte bestemmelser og de i medhold av samme lovs § 8 utferdigede innførselsforbud samt de i medhold av nevnte lov av 14 juni 1890 utferdigede bestemmelser blir fremdeles inntil videre i kraft.

!

Nugjeldende (1 mai 1928) bestemmelser angående innførsel av levende dyr og smitteførende gjenstander. Plakat av 29 juni 1922 med tilleggsplakater av 4 august 1922, 18 januar (2), 6 og 23 desember 1924, 30 januar, 16, 20 og 27 februar 1925, 1 oktober 1926, 24 juni 1927 og 3 februar 1928 samt skrivelser fra Landbruksdepartementet av 24 og 29 desember 1924, 14 og 15 januar (2), 16 og 18 februar 1925, 21 juli, 28 august, 26 oktober og 17 november 1926, 20 juli 1927, 14 september 1927 og 7 mars 1928.

I. Hest og annet til hesteslekten hørende dyr skal det være forbudt å innføre.

Skyss- og trafikkhester, som fra Sverige passerer riksgrensen til Norge for umiddelbart atter å vende tilbake til Sverige, rammes ikke av dette forbud, når hestens identitet tilfredsstillende godtgjøres.

Landbruksdepartementet skal dog kunne bestemme, at forbudet også skal gjelde skyss- og trafikkhester for visse deler av riksgrensen, likesom departementet atter skal kunne opheve sådant forbud helt eller delvis og i tilfelle fastsette nærmere vilkår for trafikken.

II. Storfe, sau og gjeter og andre drøvtyggende dyr skal det inntil videre være forbudt å innføre fra alle land.

Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke av dette forbud.

Landbruksdepartementet skal herefter være bemyndiget til til enhver tid å forby innførsel av storfe, sau og gjeter og andre drøvtyggende

dyr fra land eller deler derav hvorfra sådan innførsel måtte være eller bli tillatt, samt til atter å heve sådant forbud.

III. Svin skal det være forbudt å innføre fra alle land.

IV. Hund og annet til rovdypene hørende dyr skal det være forbudt å innføre fra alle land.

Hund, som benyttes til voktering av renhjorder og i følge med disses eiere eller voktere kommer fra Sverige, tillates innført, hvilket også gjelder, om lappene på flytningen til Norge har passert Finnlands område.

V. Alle andre pattedyr samt fugler skal det være forbudt å innføre.

VI. Innførsel av usaltet eller utilberedt kjøtt og fleesk samt usmeltet talg skal være forbudt fra alle land undtagen fra Sverige og Finland. Sådan innførsel skal dog inntil videre være forbudt fra Malmöhus-, Kristianstads-, Hallands-, Kronobergs-, Blekinge-, Kalmar-, Jönköpings-, Östergötlands-, Skaraborgs-, Elfsborgs-, Göteborg og Bohus-, Vermlands-, Örebro- og Södermanlands län i Sverige samt fra Nylands-, Viborgs-, St. Michels- og Kuopio län samt Kajana herred av Uleåborgs län i Finland. Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til til enhver tid å forby sådan innførsel fra Sverige og Finland eller deler derav og til atter å heve et sådant forbud.

I skrivelser fra Landbruksdepartementet av 20 juli 1927 og 7 mars 1928 blev det forannevnte forbud mot innførsel av kjøtt og fleesk samt usmeltet talg fra visse län i Sverige ophevet forsåvidt angår Vermlands-, Örebro- og Södermanlands län samt landskapet Dalsland og Elfsborgs län og fogderiet Norrviken av Göteborg og Bohus län.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til å gi almindelig dispensasjon for innførsel av frosset rensdyrkjøtt.

Huder og skinn, hvortil ikke skal henregnes skinn av pelsdyr, skal det være forbudt å innføre i rå, utilberedt tilstand. Det skal inntil videre være tillatt å innføre fullstendig tørrede eller gjennemsaltede huder og skinn på betingelse av, at partiene ved ankomsten besiktiges av vedkommende offentlig ansatte eller kommunale dyrlæge og av denne erklæres å være i tilfredsstillende sanitær tilstand. Landbruksdepartementet fastsetter størrelsen av godtgjørelsen til dyrlægen for sådan besiktigelse.

Godtgjørelse til dyrlægene for de i foranstående avsnitt omhandlede besiktigelsesforretninger vedrørende tørrede og gjennemsaltede huder og skinn er i skrivelse fra Landbruksdepartementet av 22 januar 1925 fastsatt således:

- A. Kips og alle slags tørre skinn og huder i baller kr. 10,00. Minimum pr. forretning inntil 5 baller. Siden kr. 1,00 pr. balle.
- B. Løse huder, tørre og saltede kr. 10,00 for første 500 huder. Siden 1½ øre pr. hud. Renhuder som for løse huder.
- C. Saltede skinn: kr. 15,00 pr. jernbanevognlast. Ved andre forsendelser kr. 10,00 for besiktigelse av inntil 1000 stkr. For antall utover dette kvantum ½ øre pr. skinn.

Rå eller lettsaltede deler for øvrig av drøvtyggere, hester og svin, såsom slakteavfall, muler, klover, uforarbeidet horn samt hornmel og hornrasp av horn eller klover, benmel, kjøttförmel, blodmel, blod, melk samt gjødsel av alle slags dyr skal det være forbudt

å innføre. Likeså utilvirkede, utilberedte og urensede hår og børster som ikke i forveien er desinfisert.

VII. Fra Sverige og Danmark skal det inntil videre være forbudt å innføre gress, høi og halm samt matter, rep, flaskehylstere og fletningsarbeider av gress; høi eller halm samt å anvende sådant som emballage for varer fra disse land. Forbudet omfatter ikke blomster, kurver, hatter, huer og andre finere arbeider av strå.

Fra andre land enn Sverige og Danmark skal det inntil videre være forbudt å innføre ubearbeidet gress, høi og halm. Det skal likeledes være forbudt å benytte sådant gress, høi og halm, der har vært anvendt som emballage for varer fra fremmed land som fôr, strøelse o. l. for dyr og skal sådan emballage opbrennes ved ankomst til riket.

Brukte sekker og annen tidligere brukt emballage av vevet stoff skal det være forbudt å innføre samt å anvende som emballage for varer, der innføres til riket.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til helt å forby anvendelse av gress, høi og halm som emballage for varer fra fremmed land eller landsdel. Det skal ennvidere være bemyndiget til helt å forby innførsel av korn, mel, frø, grønnsaker, rotfrukter, poteter, planter, trær og busker, torvstrø, kraftfôrstoffer — såsom fôrmel, fôrkaker, oljekaker, kli og lignende stoffer til husdyrføde — samt mais fra fremmed land eller landsdel.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til å dispensere fra de til enhver tid herom gjeldende innførselsbestemmelser samt til å opheve disse helt eller delvis og til igjen å sette dem i kraft. Departementet kan videre bestemme, at opprindelsesbevis skal medfølge varen og forøvrig fastsette nærmere regler og vilkår for innførselen.

Ifølge Landbruksdepartementets skrivelser av 24 des. 1924, 14 jan. og 18 febr. 1925 er innførsel av korn, frø, grønnsaker, rotfrukter, poteter, planter, trær og busker, avskårne blomster og grønt samt torvstrø, videre kraftfôrstoffer — såsom fôrmel, fôrkaker, oljekaker, kli og lignende til husdyrføde — samt mais forbudt fra Sverige og Danmark. Likeledes skal det være forbudt å anvende gress, høi og halm som emballage for varer der innføres fra Sverige og Danmark.

Videre har Landbruksdepartementet i rundskrivelse av 15 jan. 1925 bestemt, at ovennevnte påbud om at gress, høi og halm, som er anvendt som emballage for varer fra fremmed land, skal opbrennes ved ankomsten her til riket — ikke skal gjelde i visse tilfelle, nemlig når der medfølger vareforsendelsen utfyllt og bekreftet sertifikat hvis ordlyd samtidig blev fastsatt. (Se Landbruksdepartementets formular for sådanne sertifikater, skjema nr. 3). Det er fremdeles forbudt å anvende gress, høi og halm som emballage for varer fra Sverige og Danmark.

Landbruksdepartementet har i rundskrivelser av 17 juli 1924 og 15 jan. 1925 bestemt at ovennevnte forbud mot å anvende brukte sekker og annen tidligere brukt emballage av vevet stoff som emballage for varer som innføres til riket — ikke skal gjelde i visse tilfelle, nemlig

1) når der medfølger vedkommende vareparti bekreftet sertifikat — for ovennevnte kraftfôrstoffer m. v. — som skjema nr. 1 eller nr. 2 i Landbruksdepartementets rundskrivelse av 17 juli 1924 og for andre varer som sertifikat-skjema nr. 4 i Landbruksdepartementets nevnte skrivelse av 15 januar 1925, og

2) uten sertifikat: alle varer, når de i Landbruksdepartementets nevnte skrivelse av 15 januar 1925 opstillede vilkår skjer fyldest.

I skrivelse av 26 januar 1925 har Landbruksdepartementet videre bestemt, at der ved innførsel av superfosfat, thomasfosfat, naftalin og kali tillates anvendt sekker uten betingelser.

- VIII. Brukte fjøsredskaper skal det være forbudt å innføre fra alle land, medmindre det godtgjøres ved en av norsk konsul bekreftet, av vedkommende sundhetsmyndighet utstedt attest, at de er betryggende desinfisert.
- IX. Landbruksdepartementet bemyndiges til å tillate innførsel av enkelte dyr og gjenstander, hvis innførsel ved denne plakat er forbudt, og i tilfelle å fastsette de nærmere vilkår for innførselen, således karantenering, dyrlægeundersøkelse og betalingen herfor. Gyldigheten av sådan innførselstillatelse ophører, når der er hengått 60 dager siden dens utferdigelse, hvis ikke anderledes er bestemt i selve innførselstillatelsen. Innførselstillatelsene skal forøvrig av veterinær-hygieniske grunner nårsomhelst kunne tilbakekalles.
- X. Overtredelse av disse bestemmelser er belagt med straff.

MUNN- OG KLOVSYKEN
I NORGE

1926—1927

AV

VETERINÆRDIREKTØR N. P. THORSHAUG

KØLBEKSKE - OSLO 1928

Munn- og klovsyken i Norge 1926—1927.

Av veterinærdirektør *N. P. Thorshaug*, Oslo.

Tross munn- og klovsyken i våre nærmeste naboland jevnlig har optrådt og tildels har hatt meget stor utbredelse der, har Norge like til høsten 1926 vært forskånet for sykdommen. Med de svære og langvarige utbrudd som begynte i Danmark og Sverige i slutten av 1924, blev utsiktene for at sykdommen vilde springe over også til vort land betydelig større. Smittefrykten grep sterkt om sig, og det blev av den almindelige opinion krevet, at alle overkommelige foranstaltninger skulde treffes for å hindre sykdommens inntrengen i landet. Det var også tidligere truffet en rekke forføyninger i den hensikt, men disse blev i slutten av 1924 og begynnelsen av 1925 dels skjerpet, dels supplert med en rekke nye bestemmelser. I særlig grad gjaldt bestemmelsene likeoverfor nabolandene Sverige og Danmark, idet den ganske livlige person- og varetrafikk med disse land antokes å måtte fremby en særlig fare for smitteoverførsel. Således blev det forbud mot innførsel av alle slags husdyr og andre pattedyr (samt fugler) og usaltet eller utilberedt kjøtt og flekk fra alle land undtagen fra visse deler av Sverige og Finnland. Ennvidere forbud mot innførsel av rå eller lettsaltede deler forøvrig av drøvtyggere, hester og svin. Fra Sverige og Danmark er det inntil videre forbudt å innføre gress, høi og halm samt visse produkter av disse stoffer eller å anvende dem som emballasje om varer fra disse land. Fra andre land er det inntil videre forbudt å innføre ubearbeidet gress, høi og halm. Særlig opmerksomhet er ofret emballasjespørsmålet. Det er således forbudt å anvende brukte sekker og annen tidligere brukt emballasje av vevet stoff, likesom det fra visse land er helt forbudt å anvende gress, høi og halm som emballasje eller å anvende denslags stoffer som har vært anvendt dertil som fôr eller strøelse, idet de

skal brennes ved ankomsten til riket. Ennvidere er Landbruksdepartementet bemyndiget til helt å forby innførsel av en rekke andre ting, såsom korn, frø, grønnsaker, rotfrukter, poteter, torvstrø og kraftfôrstoffor m. v., likesom det er forbudt å innføre brukte fjøsredskaper medmindre der foreligger bekreftet attest for at de er betryggende desinfisert.

Man har ennvidere søkt å føre en viss kontroll med persontrafikken. I den hensikt blev der under 8. mai 1925 vedtatt en midlertidig lov om forbud mot visse personers adgang til fjøs og stall m. v. Loven forbyr person, som ikke i de siste 3 måneder uavbrutt har opholdt sig her i riket, adgang til rum, der anvendes som fjøs eller stall for hest, storfe, småfe eller gris eller som opbevaringssted for fôr eller strøelse for sådanne dyr. Det er likeledes forbudt den som rår over sådant rum som ovenfor nevnt, å gi person adgang til det. Denne lov blev yderligere skjerpet ved lov av 4. juli 1927, således at det også i visse landsdeler blev sådanne personer forbudt å betre noen bygning, gårdsplass eller have (park) på sted hvor hest, storfe, småfe eller gris holdes. Ennvidere utgikk der fra Landbruksdepartementet under 11. januar 1927 en skrivelse i medhold av husdyrloven om, at enhver person ved innreise hertil landet kan pålegges å underkaste sig sådan desinfeksjon som departementet bestemmer, hvis hans opphold her i riket kan antas å være en fare for smitteoverføring av munn- og klovsyke. Man vilde på den måte sikre sig, at personer som kom fra smittede distrikter blev desinfisert, selv om de oppgav at de ikke aktet å komme inn på steder hvor hest, storfe m. v. holdtes. For å hindre at fehandlere kom til landet, blev der ved plakat av 13. mars 1925 forbudt inn til videre å utføre fra riket hest, storfe, sau, gjet og gris. Tilslutt blev det ved provisorisk anordning av 10. desember 1926 påbudt pasteurisering for all melk og melkeavfall som skal benyttes til dyreføde — inntil videre gjeldende for de sydligere av landets byer og fylker. Alle disse restriksjoner og bestemmelser skaffet veterinæradministrasjonen et voldsomt øket arbeide, likesom tollvesenets og passkontrollens arbeide økedes i betydelig grad. Med landets mange innreisepor-ter

voldte personkontrollen mange vanskeligheter — både for de reisende selv og for kontrollen, vesentlig av den grunn at der ikke på langt nær alle steder fantes hensiktsmessige desinfeksjonsanstalter, så man ofte måtte ty til sykehusene o. l. — noget der jevnlig gav anledning til de reisendes misnøie på grunn av tidsspilde og utgifter. Helt effektiv kunde imidlertid ikke personkontrollen bli.

I begynnelsen av 1925 blev det av Landbruksdepartementet utferdiget detaljerte bestemmelser om hvorledes det skulde gaaes frem i tilfelle munn- og klovsyken skulde komme til landet. Husdyrloven blev på enkelte punkter forandret, således at det ikke skulde kunne herske tvil om de forskjellige bestemmelsers lovhjemmel. Landbruksdepartementet bestemte, at inntil videre skulde nedslaktningsmetoden i tilfelle anvendes. Den tidligere nevnte instruks inneholder detaljerte bestemmelser om fremgangsmåten ved bekjempelsen. Den egentlige myndighet til å iverksette de nødvendige foranstaltninger er i henhold til den gjeldende husdyrlov tillagt vedkommende fylkesmann og enkelte avgjørelser som er forbeholdt departementet, blev også vedkommende fylkesmann bemyndiget til å iverksette; men selve kampen blev i virkeligheten i alle detaljer bestemt og ledet av veterinærene. Hovedtrekkene i instruksjonene er, at når en praktiserende dyrlæge påtreffer et tilfelle som han med god grunn mistenker for å være munn- og klovsyke, skal han uopholdelig handle som om diagnosen var fastslått og iverksette de foranstaltninger som husdyrloven gir anvisning på. Han underretter snarest mulig fylkesmannen, veterinærdirektøren og lensmannen. Vedkommende dyrlæge har derimot ikke rett til å fastslå diagnosen. Det kan først skje når veterinærdirektøren eller dennes stedfortreder, overveterinæren, har undersøkt tilfellet nøiere. Bli diagnosen fastslått, iverksetter overveterinæren overensstemmende med fylkesmannens bestemmelser, at besetningen blir nedslått og nedgravet. For å avløse den tjenestgjørende overveterinær beordrer veterinærdirektøren en inspeksjonsveterinær til det smittede sted for å påse at de påbudte foran-

staltninger blir overholdt samt å lede den fullstendige desinfeksjon av gården m. v. Jeg skal ikke gå inn på instruksjonen i detalj, men kun bemerke at hovedvekten er lagt på at det smittede sted så hurtig og fullstendig som mulig blir totalt avstengt fra utenverdenen og at nedslaktning og nedgravning hurtigst mulig blir iverksatt. I den hensikt skal stedet også omgis med bevebnede vakter utstyrt med politi-myndighet. Ennvidere at desinfeksjonen under ledelse av en veterinær blir utført så fullstendig som mulig. Til å tjenstgjøre ved munn- og klovsykeutbrudd er distriktsdyrlægene forpliktet — uanset bosted — mot en av Landbruksdepartementet bestemt rimelig godtgjørelse.

I løpet av 1925 og 1926 blev der anmeldt en del tilfeller som mistenkte for munn- og klovsyke, men som ved nærmere undersøkelse viste sig å være blind alarm. Husdyreierne var forøvrig ved sirkulærer, plakater og gjennom pressen innskjerpet å anmelde alle mistenkelige tilfeller. Det var først 26. oktbr. 1926 det viste sig å være alvor. Det kom da melding fra distriktsdyrlæge *J. H. Norstrand*, Mandal, om at han sammen med en kollega fra Kristiansand hadde påtruffet et sykdomstilfelle på gården *Tråne* i Søgne herred, *Vest-Agder fylke*, som de med god grunn antok å være munn- og klovsyke. Det dreiet sig om en mindre, ganske isolert gård, hvis besetning bestod av 5 storfe, 1 gris og 5 sauer foruten 1 hest og 12 høns. Distriktsdyrlægen blev tilkalt til en syk ku. Den hadde temp. 39.7 og viste ømhet i alle ben, da den reiste sig. To kuer ved siden av gav også inntrykk av å være syke. Det som særlig tiltrakk sig dyrlægens oppmerksomhet var grisen, som lå i en bingebak kuene. Den lå uten å kunne reise sig med temp. 40.5, og var meget øm ved berøring av benene. På den øverste og bakerste rand av trynet fantes en stor, øm og klar blære og flere ømme blærer på tryneskiven. Mellom klovene fantes på alle ben blærer, som hvelvet sig frem baktil og flere dels små-, dels sammenflydte blærer i kronene. På mistanke om munn- og klovsyke blev de nødvendige foranstaltninger for å hindre smitteutbredelse truffet. Ved undersøkelse av besetningen dagen efter sammen med nabodyrlægen konstateres

4 kuer syke. De hadde feber, og hos 2 fantes brystne blærer i munnen. Munnlidelsen var i det hele tatt lite uttalt. Derimot fantes blærer i klovspalten hos samtlige dyr. Da symptomene var av foruroligende art, blev avdelingschef ved Veterinærinstituttet, *L. Slagsvold*, beordret til stedet. Etter sin undersøkelse innberettet han følgende:

«Nogen av kuene stod og siklet, og flere av dem frembragte med korte mellomrum de ved munn- og klovsyke velkjente smaskelyd. Samtlige kuer med undtagelse av kvigen stod ømme på benene — en av kuene reiste sig kun nødig. En ku stod og småspente med det ene bakben mot skantilgulvet, og der viste sig en blære utvendig baktill ved klovkanten på dette ben. Den pågjeldende ku hadde — i motsetning til de andre kuer — feber (40 gr.).

Ved nærmere undersøkelse fantes sår i munnen hos alle kuene. Det var rundaktige, eller noe langovale, overfladiske sårflater, hvor hornlaget likesom var flekket av. Sårene var fra en øre til knapt håndflatestore, dels på tungens ryggside og på tungespissen, dels også fortil i overmunnen, på slimhinden mellom mulen og bruskskiven til sidene for midtlinjen.

Hele sårbunnen lå i samme nivå, var intens rød, meget øm og utgjorde det blottede corionlag.

Hos den omhandlede ku med feber såes tildels store bremmer med løsnet hornlag, sittende fast til hornhudlaget, som begrenset sårrandene. I den ømme sårflate på tungeryggen såes små rundaktige papiller som fremstående i den intense røde sårbunn.

Det bemerkes at munnslimhinden forøvrig hverken hos denne ku eller hos de øvrige fremviste rødme eller andre tegn på diffus overfladisk betendelse.

Man fant ikke hos noen av kuene særlige forandringer på eller omkring mulen — heller ikke i nesen. Øine og øieslimhinde var tilsynelatende normale. Likeledes skjedeslimhinden.

Munnsårene hadde hos samtlige kuer i det store og hele samme sete, størrelse og utseende som hos feberkua, men epithelbremmene i sårkantene var tildels mindre og rødmen

i sårflatene tildels noe avdempet. Hos en ku som utviste helt normal temperatur, fantes lignende flater på tungen som de beskrevne, men der var begynnende horndannelse over hele partiet, og sårkantene hadde rensset sig for epithelfrynser.

Hos denne kua fantes sår i klovspaltene — såvel i selve spalten som på overgangen til kronen fortil og på grensen av balle og hud baktil — tildels med løse hornhudsflaker i randene. Likeledes fantes på dyrets spener et par rundaktige, overfladiske sår — ca. 1 cm. i diameter — jevnt dekket med tynt epithel, der tillot den røde bunn å skinne igjennem.

Hos et par andre kuer fantes lignende spenesår, men friskere, mere intens røde. En ku hadde en vel ertstor blemme like ved pattespissen.

Samtlige kuer hadde forandringer i og ved klovspalten og i kronepartiet, dels på for-, dels på baklemmene. Det dreiet sig dels om sår med rød bunn, bestående av blottet lærhud, men der fantes også rundaktige, ca. hasselnøttstore, brystne blærer, hvor det gulaktige løse hornlag ennå satt fast i kantene og dekket den røde sårbunn. I klovspalten og op langs kronen hadde sårene en mere langstrakt, uregelmessig form. Der fantes også enkelte blærer med klart, lymfeaktig innhold og med hørirød bunn. Den nevnte ku med feber hadde et par slike ubrustne blærer. Det bemerkes at disse partier var meget ømme, men der fantes forøvrig ingen tegn på betendelse i huden omkring.

Ved undersøkelse av kuene forøvrig fantes intet påfallende. De var dog noe slunkne i buken og litt strittende i hårlaget. Noe abnormt ved hjertefunksjonen kunde ikke påvises. Den ene av kuene hadde kvittert et dødt, visstnok omtrent fullbåret foster for et par dager siden.

Grisen var som nevnt anbragt i en bing i selve fjøset. Den var vanskelig å få op — vilde helst gå på forknærne. Temperatur 39.4. Oventil på trynskiven fantes en vel kronestor sprukken blære, hvis yttervegg utgjordes av hornlaget, mens bunnen var intens rød, jevn og meget øm. I trynkanten såes et par noe mindre, hele, ømme blærer, som blev revet i stykker. Innholdet var klart, lettflytende, lymfeaktig. I munn-

hulen fantes et par rundaktige, små sår, men ingen tegn på betendelse av slimhinden — heller ingen betendelsessymptomer i omegnen av munn og tryneparti.

På alle fire griselabber fantes baktill i det øvre av ballepartiet store sprukne blærer. Noe tegn på hudbetendelse kunde ikke påvises.

Hos sauene blev der ikke påvist noen forandringer. (Heller ikke hos hesten).

Folkene berettet at de den 24.—25. oktober hadde begynt å legge merke til at dyrene ikke var friske. Dyrene åt mindre, hadde besvær med å ete rotfrukter, siklet noe, og så blev den ene efter den annen øm i benene — et par dyr som melket hadde avtatt i melkemengde. Dernest begynte grisen å skranke. Den blev dårlig til å gå og åt ikke som før.

Der fantes ingen forhold ved føringen eller behandlingen av dyrene i det hele tatt som kunde forklare sykdomsbilledet. Til grisen var der før på høsten benyttet innkjøpt byggmel, men i de siste uker hadde den levet på havremelsgrøt (kokt) av hjemmeavlet havre, og hadde dessuten daglig fått tilskudd av ukokt melk fra fjøset.

Det vil fremgå av hvad der er anført, at sykdommen åpenbart var lengere fremskreden hos den ene kua enn hos de øvrige.

Av de gjensittende hornlagsbremmer måtte man ha lov til å slutte, at sårene i munnhulen hos kuene var opstått som følge av blærer som hadde bristet. Sårene var forøvrig m. h. t. sete, utseende m. v. typiske for munn- og klovsyke. Det samme var tilfelle med forandringer på spenene og ved klovene. De omtalte ubrustne blærer frembød — så vidt man kunde se — intet avvikende fra det vanlige billede ved munn- og klovsyke; blæreinnholdets beskaffenhet bekreftet også mistanken. Det samme gjelder sykdomsbilledet og sykdomsforløpet hos grisen.

Norstrands iakttagelser har godtgjort at dyrene hadde feber på det tidspunkt blærene var under utvikling, mens temperaturen gikk ned efterat blærene var brustne.»

Klinisk sett var diagnosen munn- og klovsyke ikke til å

komme forbi, og tilfellet blev behandlet som sådant. Besetningen blev nedslått og nedgravet, og da uthusene viste sig å være gamle og råtne, så en betryggende desinfeksjon ikke lot sig gjennomføre, blev de sammen med avlingen brent. Da gårdens hest blev husvill og ingen turde overta den, måtte også den drepes og blev brent sammen med uthuset. Hele våningshuset, klær og bruksgjenstander blev grundig desinfisert, likesom folkene tilslutt blev badet.

Ved dette utbrudd lå forholdene godt til rette for en begrensning av sykdommens videre utbredelse, idet der i dagene før sykdommen blev konstatert hadde været ytterst liten samtrafikk med omgivelsene.

Da smittekilden var ukjent og det selvfølgelig ikke med sikkerhet kunde avgjøres om noe smittestoff var kommet ut, blev der straks truffet en rekke foranstaltninger for å hindre at sykdommen spredte sig, om ulykken skulde ha vært ute. Der blev således etablert et sperreområde omkring den smittede gård omfattende en rekke herreder. Fra dette område blev det forbudt å utføre til andre deler av riket husdyr, husdyrprodukter, fôrstoffer, frukt og grønnsaker, likesom det blev forbudt innen samme område å avholde auksjoner og offentlige møter, sammenkomster og dyrskuer, å utlåne avlsdyr, å la hunder gå løse, å utveksle husdyr og innsette hester på fremmede staller, samt å anvende høi og halm som emballasje om varer som utførtes fra området. Likeledes blev ambulerende fjøs- og melkekontroll forbudt, samt å la uvedkommende få adgang til gårdenes uthus og å foreta unødvendige besøk på gårdene. For meierier og melkeutsalg blev det bestemt, at all returfor-sendinge av melk og salg av melk og myse til fôr var forbudt, samt at alle transportspann, når de var tømte, skulde desinfiseres med het sodalut eller damp før de tilbakeleveres. Ennvidere var det en rekke detaljerte bestemmelser for renhold m. v. på meieriene og deres nærmeste omgivelser. Da der i løpet av de første ca. 14 dager ikke optrådte noe nytt tilfelle, blev sperresonen innsnevret, og tilslutt blev de fleste restriksjoner ophevet omkring 1. desember 1926.

Det neste utbrudd, nemlig i nabofylket Aust-Agder, skulde

bli en langt alvorligere affære. Den 8. desember 1926 blev det meldt om et mistenkelig tilfelle på gården Livollen i Øiestad herred pr. Arendal. Det dreiet sig også her om en mindre gård med en besetning på 7 storfe, 3 griser og 30 høns. Distriktsdyrlægen sammen med en nabokollega fant tilfellet å være oplagt munn- og klovsyke. Sykdommen hadde begynt allerede 2 dager i forveien og var for det første behandlet av en kvaksalver, som også førte sykdommen videre. Avdelingschef ved Veterinærinstituttet, dr. C. S. Aaser, blev beordret derned som overveterinær, og kunde efter sin ankomst og undersøkelse av dette og et par andre samtidig optredende tilfeller kun bekrefte, at det dreiet sig om munn- og klovsyke. Det viste sig at det først anmeldte tilfelle ikke var den først angrepne besetning dernede, idet det samme dag blev konstatert munn- og klovsyke i en besetning i Nævisdal, hvor 2 griser var blitt syke allerede den 3. desember.

Man var straks klar over, at her var forholdene lagt til rette for et stort og eksplosivt utbrudd. I Arendal by var der et stort andelsmeieri, hvor gårdbrukerne fra de omliggende ganske tettbebyggede bygder leverte sin melk. Leverandørenes gårder var gjennemgående middelsstore eller for det meste små, men til gjengjeld mange, således at der var flere hundre leverandører til meieriet. Ennvidere var det almindelig at leverandørene fikk returmelk, så meieriet kunde oplyse, at der i de siste dager ikke var mindre enn 331 gårder som hadde mottatt skummet melk i retur. Når det ennvidere var på det rene, at minst 2 gårder hadde levert melk til meieriet i 4 dager fra munn- og klovsyke dyr, måtte man være forberedt på at et stort antall besetninger vilde bli smittet. Dette slo også til. De angrepne besetningers antall steg i den første tid meget hurtig, så det daglige maksimum av anmeldte tilfeller allerede nåddes den 13. desember med 19 tilfeller. Efter denne tid avtok tilfellene ganske langsomt, og det siste tilfelle i Arendals meieridistrikt konstatertes den 10. januar 1927. Ialt blev under denne tid i dette distrikt 116 besetninger angrepet. Senere, den 14. mars 1927, blev en besetning angrepet på en ganske isolert gård i Nævisdal

— liggende 2 à 3 km. fra nærmeste nabo og uten noen påviselig forbindelse med noen av de tidligere angrepne gårder.

Sykdommens symptomer syntes å være de vanlige; men var i mange tilfeller vake. Riktignok var der typiske og blomstrende utbrudd innimellem med blærer i hopetall endog over hele juret, og det hendte også at ungfø døde av hjertelidelse, utvisende de karakteristiske degenerasjoner, men det hendte heller ikke så sjelden at vedkommende eier påstod at ikke andre symptomer hadde vist sig i hans besetning enn at grisene hadde været halte og hadde blærer på benene, mens kuene ikke skulde ha feilet noe. Man fant dog ved nærmere undersøkelse noen defekter i munnen hos kuene, men det var ofte meget overfladiske affeksjoner, og av og til så man partier på tungen hvor der absolutt ingen blærer hadde været, men en viss væskeutsivning i tungens hornhudlag i utstrekning og ytre begrensning som ved en munn- og klovsykeblære, men altså ingen hel og samlet løsning av epithelet.

Antall angrepne ved dyrlægenes besøk varierte meget — alt efter tidspunktet eieren blev opmærksom på sykdommen. Det forekom dog en del tilfeller, hvor samtlige dyr var angrepne så å si samtidig. Inkubasjonstiden syntes ved dette utbrudd å være 5—18 dager. Smitten var i så godt som alle tilfeller melkesmitte. Det var kun i 10 tilfeller, hvor det kunde være tale om kontaktsmitte. Hvorledes sykdommen blev slept inn i distriktet er ikke bevist. Det er dog ting som tyder på, at smitteoverføringen kan stå i forbindelse med smugling.

Bekjempelsesmåten blev i hovedtrekkene den samme som nevnt i forbindelse med tilfellet i Søgne. Hele Aust-Agder fylke, med undtagelse av Setesdal sorenskriveri, dannet en sammenhengende sperresone, og man søkte å lamme alt varebytte og samferdsel så grundig som mulig — både innen sperreområdet og med riket forøvrig. Således blev alle kirker, skoler, forsamlingslokaler, bedehus, kinomatografer o. l. stengt. Likeledes blev alle bilruter som utgikk fra Arendal samt en gjennomgangsroute stoppet. Ennvidere blev persontrafikken undergitt kontroll, idet der blev utferdiget utreiseforbud for

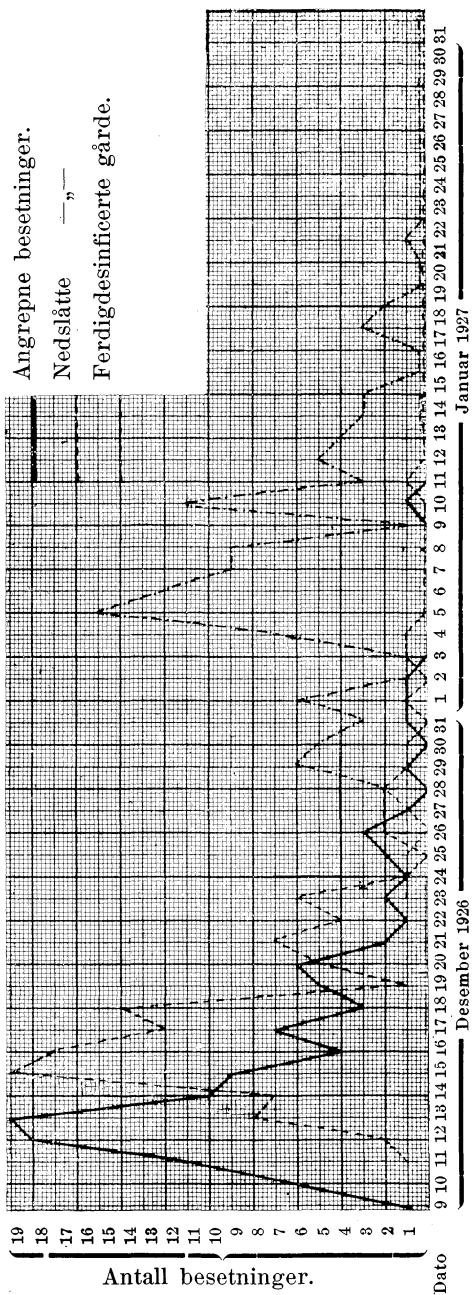
personer både fra byene og landdistriktene som omfattedes av sperringene. Det blev dog gitt dispensasjoner fra dette forbud på betingelse av, at de ikke kom fra mistenkelig eller smittet gård og at de forinnen avreisen badet sig og lot sitt tøy desinfisere. Man måtte derfor etablere en provisorisk desinfeksjonsanstalt i Arendal, hvor både badningen og tøidesinfeksjonen kunde foregå, og det meste av hele persontrafikken dirigertes av den grunn over Arendal. Kontrollen utførtes av politiet, som avkrevet de reisende utreisetilattelse før de slapp ombord, og man fikk hverken på båt eller jernbane kjøpt billet uten å fremvise sin utreisetilattelse. Som desinfeksjonsmiddel ved tøidesinfeksjonen anvendtes fuktig formalindamp oppvarmet til 60 à 65 gr. i 1 time — en desinfeksjon som viste sig å være fullt ut effektiv. Alle disse strenge restriksjoner bragte befolkningen som det gikk ut over store vanskeligheter, og kravet om lempninger steg ellersom tiden, uten at der optrådte nye tilfeller, skred frem. Eftersom man fikk oversikt over utbredelsesområdet blev der da også lempet på restriksjonene, men i de herreder hvor sykdommen hadde optrådt, blev de oprettholdt uavkortet, og det var ikke før 1. mars 1927 at det blev noen lempelser av særlig rekkevidde.

Som tidligere nevnt blev bekjempelsen også ved dette utbrudd stamping-outmetoden. Utbruddets eksplosive karakter gjorde at det måtte engageres et større antall dyrlæger i kampen. Således var det i den verste tid ikke mindre enn 16 stykker som deltok. Det blev i Arendal by etablert et eget kontor, hvor overledelsen holdt til. Hit kom alle anmeldelser om mistenkelige tilfeller, og herfra blev også dyrlægene dirigert til de forskjellige steder og her samledes alle rapporter m. v. for hver dag, idet avstanden ikke var større enn at så godt som alle dyrlægene kunde vende tilbake til byen hver kveld. Som befordringsmiddel for dyrlægene benyttedes biler, som kun anvendtes til dette bruk. Dyrlægenes arbeidsdrakter bestod i høie gummistøvler, sid gummikappe, sydvest og gummihansker.

Såsnart diagnosen var stillet, gikk man så hurtig som mulig igang med forberedelsene til nedslaktningen. Til å begynne

med hadde man en del vanskeligheter å overvinne. Utbruddet inntraff i årets mørkeste tid med få timers dagslys og ganske sterk kulde. Foruten telen var selve jordbunnen ofte meget hård, så man som regel måtte minere graven ut, eller man generetes av meget vann eller fjellgrunn. Til dette arbeide var det ikke lett å skaffe det tilstrekkelige antall øvede arbeidere, men etter få dages forløp kunne dog nedslaktningen følge «hakk i hel» med sykdommens påvisning. Hosstående grafiske fremstilling viser forholdet mellem de angrepne besetningers påvisning og når de blev nedslått. Dyrenes verdsettelse foregikk i forbindelse med avlingen. Verdsettelsen blev foretatt av lensmannen og 2 av ham opnevnte menn, hvorav den ene bestandig var den tjenstgjørende dyrlæge. Det var dog ikke alltid at lensmannen hurtig nok kunde overkomme å anordne takstforretningene, hvorfor man måtte foreta taksten ved de tilstedeværendes hjelp. En av denne grunn opstod ujevnhed i verdsettelsen blev senere rettet på ved en av departementet opnevnt særlig skjønnsnevnd. Gravene blev lagt så nær optil uthusene som mulig for å få den minst mulige transportvei å gjøre ren etterpå. Dyrene blev som regel av vedkommende dyrlæge skutt med slaktemaske på kanten av graven, fikk et bryststikk og en flenge gjennom bukveggen, hvorefter de blev styrtet i graven. Tilslutt blev griser og fjærfe drept. Katter blev skutt så snart som mulig efter sykdommens konstatering. Efter nedstyrtningen i graven blev dyrene overheldt med ulesket kalk og dekket med et foreløbig ganske tynt jordlag for at graven kunde gi plass for andre infiserte ting.

Selve desinfeksjonsarbeidet i dette distrikt frembød gjennomgående svære, tildels uoverkommelige vanskeligheter. Der fantes nok en del mere moderne fjøs, bygget av sten og cement med tett, i bunnen cømentert, gjødsekkjeller; men største-parten var råtne og forfalne trefjøs som var mørke og trange. Ofte var alle gårdens dyr — til og med hesten — stuvet sammen i disse fjøs, og innredningen blev da en blanding av båser, binger og spiltau med vinklede, trange ganger imellem. I tidens løp var disse fjøs reparert på forskjellige måter — enten ved paneling i større eller mindre høide av tre eller ce-

ment eller ved at der var lagt lag på lag utenpå det gamle efter som slitasje gjorde sig gjeldende. Imellem disse lag var der da — især hvad gulvene angikk — samlet en hel del gjødsel og bøss. Enkelte fjøs var overordentlig gamle, opstøttet på stolper og med en innredning som kun bestod av et utall av bordstubber spikret utenpå hinannen i tykke lag. Inventaret var også av meget forskjellig beskaffenhet i disse fjøs. Krybbene var råtne trekrybber, og alle binger og skillevegger bestod av mer eller mindre lappet og råttent tremateriale. På de fleste gårder var der gjødselkjeller, men av høist forskjellig beskaffenhet. Her kunde man også finne alle overgangsformer, fra jordhuler med bord- eller plankevegger og fjøsgulvet til tak, eller utette kampestensvegger og jordgulv like til kjellere av huggen sten, cementfugede og med tett cementgulv. Da fjøsene ofte lå i bakkeskråninger var der fra alle disse utette gjødselkjellere, som heller ikke hadde særskilt urinkum, et sig av gjødselvann utover det nærmeste terreng.

Da det var forutsetningen at munn- og klovsyken skulde søkes bekjempet med alle til rådighet stående midler og intet i så henseende spares, blev desinfeksjonsspørsmålet et meget viktig og vanskelig problem. Ikke minst bidrog årstiden og den i den første tid av utbruddet herskende sterke kulde — ned til \div 19 gr. C. — sitt til å øke vanskelighetene, idet de for dyr tømte fjøs hurtig avkjøledes, så alle væsker lett frøs til is. Hele smitteområdet blev delt i mindre distrikter og hver av disse blev tildelt en dyrlæge (inspeksjonsveterinær) som ledet desinfeksjonsarbeidet. De første arbeider blev iverksatt av den dyrlæge der forestod nedslåingen av dyrene; men den egentlige plan for det hele arbeide blev lagt av inspeksjonsveterinæren. Forholdene på de forskjellige gårder var såvidt ulike, at det blev nødvendig så å si å legge en særskilt plan for hver gård efter som de lokale forhold tilsa det. Til å begynne med blev arbeidet utført ved leiet hjelp, vesentlig arbeidsløse fra Arendal by; men det viste sig snart at disse folk både var meget ukyndige til den slags arbeide og ikke til å stole på når det gjaldt et så solid arbeide som det her måtte til. Man gikk så over til i størst mulig utstrekning å an-

vende gårdens egne folk, tildels assistert av pålidelige utenfra leiede. Man regnet da med at gårdens egne folk skulde være særlig interessert i at arbeidet blev grundig utført. Det viste sig også å holde stikk. Den leide hjelp hadde man meget bryderi med å få ordentlig vasket og få sendt hjem. Gårdene blev så avsperrret, så der overhodet ikke kom fremmede folk inn der før desinfeksjonen var ferdig, medmindre der ikke fantes arbeidshjelp på gården.

Gangen i desinfeksjonsarbeidet fremgår av nedenanførte veiledning ved desinfeksjonsarbeidet som blev utarbeidet til bruk i dette tilfelle — både for inspeksjonsveterinærene og dem som utførte arbeidet.

Der gâes — såvidt mulig — frem i følgende orden:

1. Behandling av graven og *utvendig* desinfeksjonsarbeide.
2. Anbringelse av beholder med desinfeksjonsvæske ved inngangsdørene.
3. Dynkning av infiserte uthusrum med lysol-soda-oppløsning.
4. *Gjødslen*.
5. Nødvendig opbrytning av inventar i fjøs, grishus m. v.
6. Den endelige desinfeksjon av fjøs-, gris- og sauhus, hønsehus og stallkalkning.
7. Opbrenning av uttatt råttent eller ubrukelig inventar.
8. Desinfeksjon av inventar fra uthusene, redskap, seler m. v.
9. Desinfeksjon av melkebod, melkespann m. v.
10. Desinfeksjon av fôr — og de mindre infiserte avdelinger av uthusene.
11. Desinfeksjon av våningshus, klær — badning av personer.

Til ytterligere veiledning ved fremgangsmåten anføres:

1. Så snart dyrene er drept og kastet i graven skavles de sterkt infiserte lag langs gravkanten ned.

Veien fra fjøs m. v. til grav renses for avsatt gjødning, urin o. l. og desinfiseres grundig med ulesket kalk, eventuelt lysolvann. Likeledes andre infiserte veier mellom husene etc.

Gjenkastningen av graven foretas hurtigst mulig, men et hjørne av den holdes foreløpig åpent for senere nedgravning av særlig infisert gjødsel, fôr, strø m. v. (eventuelt opbrenning av infisert fôr m. v.). Nedslaktede dyr

som på den måte foreløpig blir lite tildekket, kalkes over og påheldes lysolvann eller petroleum. Når alt som skal i graven er på plass, kastes denne igjen. Der kalkes på og omkring graven.

2. Beholder med lysolvann anbringes ved inngangen til våningshuset. Folk pålegges å dyppe sitt fottøi og ta av sitt overtrekkstøi før de går inn eller i det hele betrer mindre smittede områder av gården. De må ikke bevege sig *unødige* omkring på låve, stabur, i ubenyttede værelser m. v. så lenge desinfeksjonen pågår.
3. Fjøs, grishus og forøvrig alle uthusrum hvor klovbærende dyr har stått (samt hønsehus) med *deriværende* innredning og gjødsel, strø, får m. v. oversprøites hurtigst mulig med *varmt* 2 % lysolvann, hvori er oppløst 2 % soda (i mangel av soda anvendes 4—5 % lysol). *Det hele* bløtes meget omhyggelig. Dørene stenges og rummene står urørt i minst 12 timer. (Man tetter godt til for å undgå kulde og is som kan vanskeliggjøre det fortsatte desinfeksjonsarbeide.) Under denne opbløtning må — iallfall om natten — kraften slås av lysledningene i uthusene for å undgå ulykke ved overledning.

Imens ordnes med den utvendige desinfeksjon og man tar bl. a. *straks* fatt på

4. *gjødslen*. De øvre sterkt infiserte gjødsellag bringes i graven. Flytende gjødsel eller urin i kjeller eller dyngne iheldes jord, torv, strø, hakkels eller lignende, og all gjødsel kjøres ut og legges i haug hurtigst mulig.

Haugen anbringes et stykke fra husene, men dog slik at man slipper å kjøre gjødslen for langt. Den må ikke ligge for nær vei, og plassen velges slik at der ikke siver gjødsel vann fra haugen utover jorder, i bekker o.s.v.

Gjødselhaugen måkes tett sammen, dekkes ytterst med hestgjødslen — derefter kalkes haugen, dekkes med jord eventuelt også *bar*. Før tildekningen samles all gjødsel som er spilt under gjødselkjøringen og anbringes i haugen. Grundig kalkning av gjødselveien. (Gjødselhaug og gravplass skal tilslutt inngjerdes og foreløpig stå urørt ett år.)

Gjødselkjelleren renses omhyggelig, oversprøites med lysolvann og kalkes. Bunnan av kjelleren eller gjødselplassen bestrøs med ulesket kalk. Gjødselkjelleren lukkes foreløpig til.

Kan gjødselen ikke utkjøres må man — efterat de øvre sterkt infiserte lag er avtatt og anbragt i graven — best

mulig sørge for at gjæring og varmeutvikling kommer i stand i gjødselmassen. Eventuelle avløp fra gjødselmassen overkalkes og avskjæres ved tvergrøft som fylles med kalk. Gjødselkjerrer, spader m. v. renses og desinfiseres grundig. Støvler og hestehover renses og avvaskes med lysolvann. — Desinfeksjon av stallen bør ikke foretas førenn gjødselen er utkjørt. Den kan i almindelighet skje noe lempeligere enn av fjøs og grishus, men dog i alt vesentlig på samme måte. Under stalldesinfeksjon anbringes hesten så godt det lar sig gjøre annensteds i uthusene. Før hesten settes inn i den desinfiserte stall må den være grundig vasket med såpe eller creolinvann og hovene beskåret og lysolvasket. Den som steller hesten, må passe på ikke å infisere fôr, stallgulv o.s.v.

5. I fjøs, grishus (sau- og hønsehus) skal efter opbløtningen så vidt mulig løstsittende, underminert eller råttent treverk brytes op. Således påspikrede bord og plankestubber, råtne bolker, troer, utette skantiplanker o.s.v., som ellers umuliggjør forsvarlig desinfeksjon — slik at der overalt mest mulig blir greie flater.
6. *Med sodavann, skrape og børste iverksettes en mekanisk rensning*, hvorefter der foretas ny oversprøytning med 2 % varmt lysolvann. Vinduer og vindusinnfatninger må omhyggelig renses og desinfiseres. Når tak og vegger m. v. efter dette er tilstrekkelig tørre foretas *kalkning* omhyggelig, slik at hele rummet overtrekkes et tett hvitt kalklag. — Det må påseses bl. a. at kalken er trengt inn i alle sprekker, fuger m. v.

Efter denne behandling avstenges rummene.

7. Alt uttatt råttent ubrukelig treverk kjøres i en haug til opbrenning.
8. *Resten* desinfiseres på vanlig måte og legges hen til tørning og luftning. Troer, spann og andre kjørel fra fjøs og grishus m. v. som ikke blir tilintetgjort, må kokes ut eller henstå dagevis i sterkt lysolvann. Likeledes saler, dekken o.s.v. Børster, skraper og gamle gjødselspader fra fjøset m. v. brennes. Jernbindsler desinfiseres helst ved ophetning over åpen ild.

Man påser at folkene rensar sitt overtrekkstøi og desinfiserer sitt fottøi førenn de tar fatt på desinfeksjonen av de resterende mindre infiserte deler av uthusene.

9. All gjenværende melk m. v. kokes. Gjenstående melkerester tilintetgjøres og melkebød, melkespann o.s.v. desinfiseres omhyggelig (kokende vann, soda! Kalk).

10. Mindre infiserte uthusrum renses, unødige skrammel brennes, og der anvendes alt eftersom forholdene tillater det: Kalkning, lysolvannsbehandling eller oversprøytning med 2 % formalinopløsning. Overalt hvor folk har gått med infiserte klær og skotøi gåes der etter med desinfeksjonsmidler. Således i melboder, kraftfôrrum, låverum o.s.v. Det øverste lag av benyttede fôrkagget, kraftfôrpartier o.s.v. fjernes og tilintetgjøres. Melet heldes over i ren båle-kasse eller lignende og settes hen til lagring. Benyttede sekker, dekken o.s.v. kokes eller brennes. De omhandlede fôrkagget overdynkes dernest forsiktig med 2 % formalindusj. Av rotfrukthauger som har vært benyttet, fjernes det øvre lag, hvorefter anvendes vanlig formalinbehandling. Formalinbehandling anvendes likeledes ved desinfeksjon av terskelåve, stabbur, vedstabler m. v. Inngjerdinger for høns må desinfiseres, dersom disse dyr kan antas å ha vært påført smittestoff (likeledes eventuelle benyttede kveer og løpegårder). Huser og rum som man med sikkerhet vet ikke har vært betrådt av dyr eller mennesker i den smittefarlige tid røres ikke.

Desinfeksjon av alt skrammel omkring og under husene gjøres avhengig av hvorvidt klovbærende dyr, høns m. v. har gått løse i den smittefarlige tid.

Det øverste lag på bunnen av vedskuret tas vekk og brennes, hvorefter dynkes med lysol.

W. C. — spesielt gulv og sete — vaskes grundig med lysolvann så snart desinfeksjon av tøy og badning av folkene er påbegynt.

11. *Desinfeksjon av våningshus, klær — badning og rensning av personer.*

Overtrekkstøi legges i lysolvann eller kokes — arbeidskotøi henligger noen tid i sterkt lysolvann.

Dernest tas fatt på rengjøring og desinfeksjon av våningshuset.

Rum m. v. og deri værende inventar som har vært avstengt eller benyttet under den smittefarlige periode røres ikke.

I de øvrige rum vaskes tak, vegger og *gulv* med soda, lysoform eller lysolvann (2 %) — alt eftersom forholdene ligger an. — Anvendte stoler, bord, krakker m. v. behandles på samme måte. *Grundig* skuring eller vasking av gulvene med soda eller lysolvann. Dernest røres rummet med formalin. (Bruksanvisning vil bli vedlagt formalinlampene.)

Man går systematisk frem og påser at de rengjorte rum ikke påny tilsøles med infisert skotøi eller infiserte klær m. v. Når et rum eller to er desinfisert bades (varmt såpevannsbad, spritvask) de personer som ikke skal delta i det resterende desinfeksjonsarbeide, iføres rent tøy, skaffes rene sengkler og interneres så vidt mulig i de desinfiserte rum. Rengjøringen m. v. fortsetter inntil alle anvendte rum er behandlet. — Er desinfeksjon av kjelleren nødvendig anvendes helst kalkning.

Brukte lakener, ulltepper, avlagt brukt undertøy legges i lysolvann eller kokes. Dynen og i det hele tøy som ikke tåler kokning legges frem — henges eventuelt op — og økes samtidig med rummene.

Kjøkken, kjøkkeninventar desinfiseres omhyggelig — særlig omhyggelig må man vaske kjøkkengulv og trappeinngangen til kjøkkenet, brukte gulvklær, matter må kokes. — Leiede desinfektører skal ved desinfeksjonens slutt bades og iføres rent tøy — deres arbeidstøy kokes — og de må ikke under nogen omstendighet forlate stedet uten tillatelse av den inspiserende veterinær.

Da distriktet var sterkt plaget av rotter, blev der samtidig med desinfeksjonen av uthusene utlagt rottegift (fosforsalve) overalt, både på de smittede gårder og nabogårdene. Dette syntes å hjelpe udmerket. Likeså blev der drevet en systematisk utryddelseskrig mot kråker på de tider kråketrekkene kom til Aust-Agder kyststrekninger. Efter at desinfeksjonsarbeidene var tilendebragt, omkring 22. januar 1927, frembød de uthus, der tidligere hadde været brukbare opholdsrum for husdyr — omenn i mange tilfeller primitive — et høist broket billede. Fra småforandringer — utenom at de virket rene — fant man alle mulige overganger like til at det kun var 4 delvis hele vegger og tak igjen. Det gikk ved desinfeksjonsarbeidet sterkt ut over innredning og inventar. Alt råttent treverk eller det som var av sådan beskaffenhet, at en tilstrekkelig desinfeksjon ikke lot sig utføre, blev utrevet og brent. Allikevel kunde man ikke i alle tilfeller være sikker på at desinfeksjonen var betryggende nok, hvorfor man besluttet å ta tiden til hjelp, der hvor man fant forholdene mindre tilfredsstillende. På grunnlag av en detaljert innberetning om desinfeksjonsarbeidet på hver enkelt gård, ut-

arbeidet av vedkommende inspeksjonsveterinær, blev samtlige gårder delt i 3 godhetsklasser.

Til 1. klasse henregnedes de gårder hvor desinfeksjonen blev ansett for å være helt betryggende. Det var gårder med nye uthuser eller cementert fjøs, grishus og gjødselkjeller. I det hele hvor betingelsene for en betryggende desinfeksjon har ligget så gunstig an som det overhodet kan bli. Denne gruppe innbefattet 16 gårder. Til 2. klasse regnedes de gårder hvor desinfeksjonen nok kan sies å være grundig utført, men tross all omhu ikke kan kalles helt betryggende. Denne gruppe representerer gjennomsnittstypen på fjøsene i dette distrikt og omfatter 57 fjøs. 3. klasse omfatter så resten, hvor man ikke kunde yde noen garanti for at fjøsene var smittefri. En del av disse fjøs blev også avstengt i lang tid før noen reparasjon blev tillatt. Denne klassifikasjon av gårdene på grunnlag av desinfeksjonens godhet dannet da også videre grunnlaget for når det blev tillatt eieren å gå igang med utbedring av fjøs, stall m. v., samt for tidspunktet når nye dyr forsøksvis kunde settes inn. Tillatelsen til istandsettelse var for 1. og 2. klasse 8 uker. For 3. klasse var det ingen bestemt minimumstid, men det blev avgjort for hver enkelt gård efter derom innsendt ansøknings. Derefter blev det tillatt forsøksvis å innsette et dyr — ku eller gris. For 1. klasse minst 8 uker og for 2. klasse minst 12 uker efter desinfeksjonens avslutning. Efter 14 dages forløp blev vedkommende fjøs og dyr inspisert, og hvis det da ikke kunde påvises noe mistenkelig av noen art, blev det tillatt å innsette flere dyr. Melk fra de nyinnkjøpte dyr blev det ikke tillatt å avhende. De der ikke på lang tid kunde få anskaffe sig dyr, fikk som regel tillatelse til å kjøpe en enkelt ku, som blev innsatt i et utenfor fjøset beliggende rum, når det hadde hengått lengere tid efter desinfeksjonens avslutning. En del av de dårligste fjøs blev nedrevet og erstattet med helt nye.

Efter desinfeksjonsarbeidets avslutning kunde de fleste dyrlæger hjemsendes; men en del måtte fremdeles beholdes på grunn av de tallrike inspeksjoner, reiser til anmeldte mistenkelige tilfeller og på grunn av de tallrike restriksjoner som

litt etter litt skulde avvikles, således at det provisoriske veterinærkontor i Arendal ikke kunde opheves før de første dager av juni måned 1927.

Melkespørsmålet spillet ved Aust-Agder-utbruddet en meget stor rolle. Arendal meieri som blev stengt den 10. desember, blev holdt lukket i flere dager. Dette meieri mottok praktisk talt all melk fra det smittede distrikt, og da meieriet blev åpnet igjen, fikk ingen av de gårder, der hadde mottatt returnmelk i den senere tid, tillatelse til å levere melk på meieriet. Alle gårder som hadde mottatt returnmelk i den kritiske tid, blev nemlig satt under offentlig tilsyn og ikke frigitt før man antok inkubasjonstiden var over og besetningen var dyrlægebesiktiget. Melk til befolkningen i Arendal by måtte således hentes fra andre kanter. Det blev i det hele tatt inntil videre ikke levert melk til meieriet uten etter spesiell tillatelse av fylkesmannen, og kun på visse strenge betingelser. All melk som kom til meieriet og de private utsalg, blev pasteurisert, og helserådet opfordret alle til kun å bruke kokt melk, hvis den var kjøpt fra andre. All returnmelk var forbudt. Melk fra de smittede gårder eftersom innsetning av ny besetning foregikk, blev tillatt sendt meieriet på visse særlige betingelser. Således måtte ikke leveringen fra disse gårder foregå til samme tider som for de øvrige, all melk opvarmedes til 90 gr. C., melkespannene desinfiseres før de levertes tilbake, kjørekarene fikk ikke adgang til meieriet og leverandørene måtte ikke komme i berøring med hverandre. Disse bestemmelser sammen med en flerhet av andre restriksjoner blev oprettholdt til 1. november 1927.

Mens Aust-Agder-utbruddet stod på, brøt munn- og klov-syken også ut i 2 andre distrikter, nemlig 1 tilfelle i Telemark fylke og 2 tilfeller i *Østfold fylke* — alle i nærheten av kystlinjen mot havet. Begge steder blev dog sykdommen hurtig begrenset. I *Østfold* blev smitteutbredelsen avverget ved den behandlende dyrlæges årvåkenhet ved det først påtrufne tilfelle. Dette tilfelle begynte på en høist lumsk måte. Sykdommen begynte sannsynligvis allerede den 10. desember 1926, idet eieren da merket at en kalv var «sårtendt». Denne kalv

gikk sammen med de to andre kalver i et rum utenfor det egentlige fjøs, men dog under samme tak. De andre 2 kalver fikk samme symptomer, men ingen fikk noe forstyrret almenbefinnende. Den 15. desember meddelte eieren, at 2 kuer i hovedfjøsset siklet, men syntes forøvrig helt friske. Ved dyrlægens undersøkelse samme dag, fantes kalvene normale, dog med noen irritasjon i overmunnen hos den ene. De to kuer siklet nokså meget og hadde temp. 39.5, men forøvrig var der intet abnormt å påvise. Eieren oplyste at en annen ku hadde siklet dagen før. På tross av det nærmest negative funn, tok dog stadsdyrlæge *I. G. Hvattum* en rekke sikkerhetsforanstaltninger med henblikk på mulig begynnende munn- og klovsyke. Neste dag, den 16. desember, viste den ene av de to forannevnte kuer to små, helt overfladiske avlange sår i overmunnen, innvendig på tyggeplaten samt et ganske lite sår på tungespissen. Hos den annen ku viste halvparten av tungen sig sterkt irritert, men der var ingen temperaturforhøielse eller forandringer i klovspalter eller på jur hos noen av dem. To andre kuer siklet nu litt og hadde en smule temperaturforhøielse, men ellers normale. Den 17. desember var de to førstnevnte kuers tilstand uforandret. Ku nr. 3 hadde en ubetydelig irritasjon på tyggeplaten og ku nr. 4 var uforandret. Den 18. desember var ku nr. 1 uforandret, dog var sårene litt mere tydelige, ku nr. 2 viste et 10 øre stort halvkuleformet, gulaktig betendt parti på overmulen på grensen mellom den hårløse og behårede del, tungen var sterkere irritert og viste epitelavstøtninger, dyret åt ikke, siklet litt og smasket. Temperaturen var normal og der var intet abnormt å påvise i klovspalte eller på spener. De øvrige dyr var friske. Nu tok imidlertid sykdommens utvikling fart. Neste dag, den 19. desember, var tilstanden betydelig forverret, men det var kun en ku, som før ikke hadde vist sykdomstegn, som hadde en smule temperaturforhøielse. Ku nr. 1 siklet nu meget, den smasket tydelig og hadde blæredannelse på spenene. Ku nr. 2 siklet sterkt og hadde sår og epitelavstøtninger på tungen. Blæren på mulen var bristet. Forøvrig viste 6 andre kuer friske sår i munnen og karakteristiske, friske blærer på spe-

nene. Senere kom også typiske blærer i klovspaltene hos flere dyr.

Professor *H. Holth* som foretok undersøkelse av besetningen den 19. desember, kunde bekrefte at sykdommen var munn- og klovsyke. I det samme distrikt optrådte sykdommen på en annen gård — 10 dager efter Brekke-utbruddet, nemlig på gården *Lund* i Onsøy. Noen smitteforbindelse mellom disse to gårder kunde ikke påvises. Sykdommen hadde her været tilstede i flere dager før den blev anmeldt, og eieren hadde levert melk til Fredrikstad meieri fra syke dyr og kjørt sine melkespann sammen med andres. Likeledes blev der solgt en kalv, som var slaktet efter at sykdommen var begyndt. Ved den tjenstgjørende overveterinær distriktslæge *B. A. Hjeldes* tilsyn, den 29. desember, var sykdommen i full utvikling og diagnosen var ikke vanskelig å stille. Man fryktet nu et alvorligere utbrudd i dette forholdsvis tett bebyggede distrikt med en tallrik husdyrbestand. Det kunde være fare både for melkesmitte og kontaktsmitte. Det viste sig dog at de foranstaltninger som var truffet med hensyn til melkeleveransen ved Fredrikstad meieri var effektiv, og at kontaktsmitte ikke fant sted, på tross av at gårdens sveiser var flyttet fra gården efter at sykdommen var brutt ut, uten at han var desinfisert, og at naboens melkespann var håndtert av den angrepne besetnings eier og tillike været i direkte berøring med den smittede gårds melkespann.

Bekjempelsesmåten ved utbruddet i Østfold, med de tillemplinger som de lokale forhold tilsa, var i hovedtrekkene den samme som ved Aust-Agder-utbruddet. Det blev til å begynne med straks truffet restriksjoner for et relativt stort område om det smittede sted, for om mulig å låse fast det smittestoff som kunde ha kommet løs, og først senere, når man fikk mere sikkerhet for smittens utbredelsesområde, blev sperresonen innsnevret. For å minske faren for smitteutbredelse ved eventuelt andre opdukkende tilfeller, blev der for hele fylket utferdiget bestemmelser, omfattende bl. a. forbud mot returnmelk, påbud om spanndesinfeksjon, forbud mot avholdelser av markeder, dyrskuer, travstevner samt forbud mot å la hunder gå løse.

Den 20. desember 1926 brøt sykdommen også ut på gården *Haugholt, Eidanger* i *Telemark fylke*. Det dreiet sig her om en mindre besetning, som straks blev slått ned etter at den tjenstgjørende overveterinær, distriktsdyrlæge *L. Dalseng*, hadde bekreftet diagnosen. Avsperring og restriksjoner blev iverksatt i likhet med hvad der blev gjort ved de andre utbrudd. Det hadde her været lite samkvem med andre og noen smittespredning hadde ikke funnet sted, og sykdommen blev innskrenket til det ene tilfelle i dette fylke.

Felles for alle utbrudd er at det ikke i noe tilfelle er lykket å påvise den primære smittekilde eller smittemåte. Da imidlertid alle tilfeller optrådte så å si langs den sydlige kyst, er det meget som taler for at smitteoverførselen står i forbindelse med smuglertrafikk.

Ialt blev der nedslått 1 hest, 880 storfe, 85 sauer, 1 gjeit, 204 griser og 2747 fjærfe, foruten 2 hunder, en del kaniner og et stort antall katter.

Med hensyn til den økonomiske side av sykdommens bekjempelse bestemmer husdyrloven, at samtlige utgifter som er nødvendige til bekjempelse av munn- og klovsyken forskuddsvis utredes av statskassen.

Den endelige fordeling av utgiftene skal efter lovens bestemmelser være følgende:

Til endelig utgift for statskassen faller:

1. Erstatning ved nedslaktning av hele besetninger, hvori sykdommen optrer. Erstatningen, som skal fastsettes ved skjønn av lensmannen og to av ham opnevnte menn, skal motsvare dyrenes fulle verdi.
2. Halvdelen av erstatningen for de smittefarlige gjenstander (hus, husinnredninger, fôr, redskaper og lignende) som ødelegges for å hindre sykdommens utbredelse. Og så her skal erstatningens størrelse fastsettes ved skjønn av lensmannen og to menn.
3. Utgifter til skyssgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste efter husdyrloven.

Av vedkommende dyrs eier kan staten kreve refundert sine utgifter til:

Smittede eller for smitte mistenkte dyrs røkt, avsondring, kurbehandling og desinfeksjon, desinfeksjon av fjøs og stall, redskaper og deslike, døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse.

I tilfelle av uformuenhet hos eieren avholdes disse utgifter av vedkommende fylkes- eller kjøpstadskommune.

Av vedkommende fylkeskommune eller kjøpstadskommune kan staten kreve refundert:

1. Halvdelen av den utbetalte erstatning for de smittefarlige gjenstander som er påbudt ødelagt for å hindre sykdommens utbredelse.
2. Alle utgifter som følger av foranstaltninger som i medhold av husdyrloven er foretatt til bekjempelse av sykdommen og som ikke foran er nevnt.

På grunn av de vidtgående restriksjoner, som i lang tid virket meget trykkende for befolkningen i de rammede distrikter, innkam der til Landbruksdepartementet en rekke andragender og krav om erstatning for inntektstap m. v. Der blev ennvidere fra interesserte distrikter gjort henvendelser om at staten i dette tilfelle burde overta utgifter som i henhold til loven påhviler fylkeskommunen og dyreeiere. Departementet nedsatte i den anledning en særlig skjønnsnevnd, som skulde fremkomme med forslag til fastsettelse av erstatning for inntektstap, samt å behandle de innkomne klager over avholdte takstforretninger over nedslåtte dyr, samt verdsette tapet ved ødelagte gjenstander m. v. Erstatning til andre enn de som var rammet av sykdommen skulde nevnden ikke befatte sig med, undtagen når det gjaldt dem som på grunn av internering blev hindret i å komme til sitt arbeidssted og som følge derav ikke har kunnet skaffe sig en rimelig arbeidsinntekt i angjeldende tidsrum. Komiteen avgav et detaljert forslag til erstatninger m. v. Inntektstapet var ikke foreslått som full erstatning, men kun som en støtte til å bære tapet. Departementet anbefalte stortinget å yde bevilgning overensstemmende med komiteens forslag. Ennvidere foreslo departementet for stortinget, at staten skulde overta de utgifter som efter loven påhviler vedkommende

dyreeier. Ennvidere anbefalte departementet, at staten for Aust-Agder og Vest-Agder fylkes vedkommende overtok alle de utgifter som efter loven påhviler fylkene på grunn av deres vanskelige økonomiske stilling, og at sykdommens store utbredelse innen Aust-Agder fylke både direkte og indirekte forårsaket en betydelig økonomisk påkjenning. Ennvidere forutsatte departementet, at alle utgifter til dyrlægeassistanse skulde bæres av staten. Departementet anførte, at når det tilrådet at der av staten blev ydet erstatning for inntektstap til de av sykdommen rammede dyreeiere, og at staten skulde overta de med sykdommens bekjempelse forbundne utgifter i så stor utstrekning som skjedd, var det fordi dette var første gang sykdommen hadde rammet landet, og fordi man hadde grepet til meget vidtgående foranstaltninger for å bekjempe den. Det er dog en uttrykkelig forutsetning, at de prinsipper som denne gang er lagt til grunn ved opgjøret av de med sykdommens bekjempelse forbundne utgifter, ikke skal danne noen presedens for de retningslinjer som bør følges, om sykdommen senere skulde komme til landet. Stortinget bevilget utgiftene overensstemmende med departementets forslag.

På grunn av at sykdommen optrådte på 4 forskjellige fronter og at der blev iverksatt så omfattende forholdsregler, samt at desinfeksjonen blev gjennomført kun med det for øie å få alt smittestoff ødelagt, blev de samlede utgifter i anledning bekjempelsen relativt store. Hertil bidrog også at det dreiet sig praktisk talt kun om smågårder, så utgiften til desinfeksjon, frakter m. v. blev uforholdsmessig stor. Ialt medgikk ganske nøiaktig kr. 900,000.—, hvorav til erstatning for nedslaktede dyr vel kr. 400,000.— og resten til dyrlægeutgifter, vakthold, desinfeksjon, erstatninger m. v.

Fra 1. mars og videre utover våren, sommeren og høsten 1927 blev der efterhvert gitt tillatelse til å innsette nye besetninger på de gårder hvor sykdommen hadde optrådt. Noe recidiv av sykdommen har ikke forekommet på noen av disse gårder. Det blev forbudt å slippe dyr fra de smittede gårder både på fremmed og felles beite. De siste restriksjoner i de

smittede distrikter i anledning av munn- og klovsykeutbruddet i 1926—27 blev ophevet fra 1. novbr. 1927, undtagen for gjødselens vedkommende, idet den skal ligge urørt i minst 1 år.

Da munn- og klovsyken brøt ut her i landet, stod man forståvidt helt uten erfaring for hvorledes den vilde bli å bekjempe under våre forhold, der i så mange måter er ganske forskjellige fra forholdene i de land, hvor man ofte har hatt anledning til å følge sykdommens utvikling og bekjempelse, likesom forholdene innen landets egne grenser også er meget forskjellige. Det vilde hos os bl. a. spille en betydelig rolle hvorvidt sykdommen begynte ved vintertid med de ofte meget vanskelige temperatur- og føreforhold, eller om sommeren, da en stor del av landets husdyrbestand befinner sig i store sammenslutninger på de vidtstrakte felles beitestrekninger. En fordel er den jevnt over ganske spredte bebyggelse; men med det stadig økende antall meierier, hvor praktisk talt alle, selv småbrukerne, leverer sin melk og ofte tar skummet melk i retur, vil faren for et eksplosivt utbrudd gjennom melkesmitte til et stort antall steder dog være tilstede. På grunn av de ovenfor nevnte forskjelligartede forhold viste det sig også, at det var vanskelig på forhånd å utarbeide en detaljert bekjempelsesplan som kunde passe under de forskjellige forhold hvorunder sykdommen kunde optre. Man må ikke ha stivbente bestemmelser som binder de ledende for meget. På den måten gikk man også frem ved utbruddet her i 1926—27. Veterinæradministrasjonen stod gjennom riks-iltelefonen — som når det gjaldt munn- og klovsyke brøt alle andre forbindelser — i den livligste kontakt med vedkommende overveterinær som ledet kampen, så alle foranstaltninger kunde tillempes efter forholdene på stedet, så hurtig som mulig. Selve lovgivningen på området er også slik at vedkommende departement og fylkesmann er utstyrt med meget stor handlefrihet, og det vil i praksis si, at veterinærvesenet får meget frie hender, når foranstaltningene skal iverksettes.

SUMMARY.

The foot-and mouth-disease in Norway 1926—1927.

By *N. Thorshaug*, Veterinary Director-General, Oslo.

In order to guard the country against the foot-and-mouth disease the Government and the veterinary authorities have put in force various regulations and measures aiming at the prevention of introduction of contagion from abroad, carried either by goods or by persons. Thus, prohibition against importation of all kinds of live mammals and birds, unsalted meat and pork from all countries except certain parts of Sweden and Finland were enforced. The prohibition also applied to grass, hay, straw etc. Special attention was devoted to the materials in which goods arriving from abroad were packed. Only previously unused packing materials of woven stuff are permitted; grass, hay and straw from certain countries are either prohibited or must be burnt upon arrival in this country. The Department of Agriculture also has been empowered to prohibit entirely the importation of corn, seeds, green vegetables, roots, potatoes, peat-moss bedding, concentrates, etc.

Furthermore the Departement is at liberty to order disinfection of persons entering the country and being suspected of carrying contagion. Likewise, persons who have not been staying in Norway uninterruptedly for the last three months are forbidden to enter any room wherein are kept horses, cattle, sheep, goats, pigs etc., or stored fodder or bedding materials for such animals.

The Department of Agriculture decided that in the event of an outbreak of the foot-and-mouth disease in this country the stamping-out method should be practised, for which purpose a detailed scheme was drawn up for combating the disease.

The foot-and-mouth disease made its first appearance in this country on the 26th October 1926 on a farm called Traane in the parish of Søgne, situated in the county of Vest-Agder. The premises have a very isolated location. The

live stock was slaughtered as quickly as possible and the outbuildings together with the crop were burnt. A considerable zone was declared closed and severe restrictions put in force. Thus, prohibition against transport to other parts of the country of livestock, food-stuffs, fruit and greens, as well as against public meetings, gatherings, shows, fairs removal or interchange of breeding animals, stray dogs and cats, the employment of hay or straw for packing purposes, ambulating milk testing or the like, unnecessary visits, returning of milk from dairies, and a thorough disinfection of milk cans was made compulsory. The disease gained no further spread in this case. The disease also appeared in 3 other areas, first in the county of Aust-Agder, where it started on the 9th December 1926 and owing to «returned milk» was spread widely within the dairy area concerned. In all, the stock of 117 premises was affected and slaughtered. In combating the disease special care was taken to isolate a sufficiently large area in order to make sure of having contagion, possibly spread further, well within the limits of the area in question; we simultaneously aimed at interrupting any intercourse and turnover of possibly contaminated products. An order prohibiting people from leaving the contaminated district was put in force. A thorough disinfection of the dwelling houses and outbuildings concerned was carried out in close accordance with special elaborated instructions and under the direction and supervision of especially appointed veterinary-inspectors. For premises being regarded as thoroughly disinfected, re-stocking were not allowed until 3 months after the final termination of the disinfection, and later still for those farms where, possibly, a safe disinfection might not have been attained.

While the outbreak in the county of Aust-Agder took place, two cases occurred in the county of Østfold and one in the county of Telemark. The principles for combating the disease in these places were the same as outlined above and the plague gained no further spread. The original source of contagion in all these cases could not be ascertained. The

epizoötic proper ceased on the 10th January 1927, though later, on the 14th March 1927, a single case occurred in the county of Aust-Agder, but it was an entirely new and isolated outbreak far from the original area in that county. In all, 1 horse, 880 head of cattle, 85 sheep, 1 goat, 204 pigs, 2774 feathered farm stock, 2 dogs, some rabbits and a large number of cats were killed and buried. The Government's total outlay amounted to about 900.000 Norwegian crowns.

Rekke VIII.

Trykt 1927 (forts. suite):

- Nr. 16. Det civile veterinærvesen 1924. (*Service vétérinaire civil.*)
- 17. Sinnsykeasylenes virksomhet 1925. (*Hospices d'aliénés.*)
- 18. Skolevesenets tilstand 1924—25. (*Instruction publique.*)
- 19. Norges jernbaner 1925—1926. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 20. De spedalske i Norge 1921—1925. (*Rapport sur les lépreux en Norvège pour les années 1921—1925.*)
- 21. Forsikringselskaper 1925. (*Sociétés d'assurances.*)
- 22. Folkemengdens bevegelse 1924. (*Mouvement de la population.*)
- 23. Sjømannsforsikringen 1924. Fiskerforsikringen 1924. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 24. Norges industri 1925. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 25. Fagskolestatistikk 1923/24—1925/26. (*Écoles professionnelles.*)
- 26. Ulykkesforsikringen 1924. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 27. Norges postvesen 1926. (*Statistique postale.*)
- 28. Landbruksareal og husdyrhold 1926. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1926. Recensement représentatif.*)
- 29. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1924. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 30. Norges skibsfart 1925. (*Navigation.*)
- 31. Meieribruket i Norge i 1925. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1925.*)
- 32. Norges telegrafvesen 1925—26. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 33. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1926—27. (*Salaires des ouvriers agricoles 1926—27.*)
- 34. Skogbrukstelling for Norge. (*Recensement de sylviculture.*)
- 35. Norges bergverksdrift 1926. (*Mines et usines.*)
- 36. Kriminalstatistikk 1923 og 1924. Med Hovedoversikt 1905—1924. (*Statistique de la criminalité pour les années 1923 et 1924. Aperçu général de la criminalité pendant les années 1905—1924.*)
- 37. Norges fiskerier 1925. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 38. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1926. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1926.*)
- 39. Landbruksareal og husdyrhold 1927. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1927. Recensement représentatif.*)
- 40. Norges skibsfart 1926. (*Navigation.*)
- 41. Norges sparebanker 1926. (*Caisses d'épargne.*)
- 42. Norges handel 1926. (*Commerce.*)
- 43. Sykeforsikringen 1926. (*Assurance-maladie.*)
- 44. Norges kommunale finanser 1924/25. (*Finances des communes.*)
- 45. Private aktiebanker 1926. (*Banques privées par actions.*)
- 46. Fengselsstyrelsens årbok 1924. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1924.*)
- 47. Folkemengdens bevegelse 1925. (*Mouvement de la population.*)

Trykt 1928:

- 48. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 januar 1928. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er janvier 1928.*)
- 49. Det civile veterinærvesen 1925. (*Service vétérinaire civil.*)
- 50. Sinnsykeasylenes virksomhet 1926. (*Hospices d'aliénés.*)

Rekke VIII.

Trykt 1928 (forts. suite):

- Nr. 51. Lønninger 1927. (*Gages et salaires.*)
— 52. Den private forsikringsvirksomhet i Norge 1913—1925. (*Assurances privées en Norvège pendant les années 1913—1925.*)
— 53. Forsikringselskaper 1926. (*Sociétés d'assurances.*)
— 54. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1928/29. (*Finances de l'Etat.*)
— 55. Norges jernbaner 1926—27. (*Chemins de fer norvégiens.*)
— 56. Forsømte barn 1925 og 1926. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
— 57. Norges industri 1926. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 58. Meieribruket i Norge i 1926. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1926.*)
— 59. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1925. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 60. Sjømannsforsikringen 1925. Fiskerforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
— 61. Norges postvesen 1927. (*Statistique postale.*)
— 62. Industrierbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
— 63. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1927—28. (*Salaires des ouvriers agricoles 1927—28.*)
— 64. Det civile veterinærvesen 1926. (*Service vétérinaire civil.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:
Statistisk Arbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 46de årgang 1926 og 1927. Oslo 1927. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 45de bind 1927. Oslo 1927. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
Månedsoppgaver over vareomsetningen med utlandet 1927. Femtende bind. Oslo 1928. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1927. Quinzième année.*)
Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926. (*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

31 mai 1928.